

NAT JAX TI TH GU JUAN

Gu Juan nat jax ti tii nat mattuda guch Xoi'kam na jax tum duñia' gatuuk

¹ Bii x na ji'k jax ya' tu ua'ñix dhi u'uan ta'm, ya'ch aagi'ñ gu Jesus jich Xoi'kam nach ji'k ba kaichu' na jax tum duñia' gatuuk, pui' na jax ja'k jup mattu'n gu Dios. Ba' guch Xoi'kam mu joot maadi' gu nobii'ñ gu Dios mummu bui'ñor gu tujuandam tugi'ñ Juan na sap ba' mattuda' na ji'k jax tum duñia' gatuuk. ² Ba' gu Juan pui'p tu ua'na bii x nat ji'k jax ti tii nat pai' dhuuk mattuda guch Xoi'kam bhaankamu'n gu Dios na tu' jax dhuñia'. Cham pai' maa'n kap tu ua'na na dñil h jax ilhii'ñ, daipu' nat jax pix ti tii gio nat jax ti kai.

³ Ba' joidham jix bhai' tu ja jimia' gui' nam ji'k tu jiñkaidhai mi' pui' ba jimia' na ji'k jax ya' tu ua'ñix dhi u'uan ta'm gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, bar mia'n gu' na pai' dhuuk pui' tum kuugalhdha' na ji'k jax ya' tu daaxix.

Gu Juan na mui' ba tu ja ua'ñixidha' guch Xoi'kam jii'gi'ñdham mu ja'p xijum gok kap nam pai' jax jum jumpa'n nam tu daanda'

⁴ Aañ nañ Juan tii' mu tu jam ua'ñixi'ñ iñ jiñ jaaduñ jich Xoi'kam bhaan mu ja'p xijum gok kap na pim pai' jax jum jumpadat tu daan bui'ñor guch Gi'kora' na Aasia dibii'r bhaan bipio', nañ mu jam ñio'ki'ñ no' pim jix bhai'm ilhii'ñ. Gammiji git ba' xi jam joi'ndat jam a'm ti niidhidha' gui' na bijik

dir pux jai'ch, gio na ya' dir ja'p ja'k gammiji pux jai'ch ka', gam na gio bhai'p jim gatuuk, gio ba' gux xijum gook jix dhuudu' kam jix u'uañ i'ii'mda' nam bhammip tu'ii' sonpan na pai' daa, ⁵ gio ba' gu Jesus jich Xoi'kam ip gui' nat duadik giop bam mu dir koi'ñga'n tir, na xib jix io'm gɛ'kam ki'n ba daa ja bui biix gu gɛ'gɛrkam ya' dhi oi'ñga'n. Guch Xoi'kam gɛ'kam ki'n xich joi'gi'n jia, pui' kut ba' bha jimik tuch ñamkix guch ua'tulhdhara' ki'n gu i'ra'n nat jaax kuruus ta'm, na ba' pu'ñi duuji tuch uañdha' gu Dios. ⁶ Ba' mi' dhir pui' ja'k duu na gatuuk gɛ'gɛrkam ki'n jich dharsa' nach ja silhka'nda' gu jai', gio ba' nach bhai' ba tu juanda' na pai' tu chiopi' gu Dios jich Gi'kora'. Jaiñ na jax pik joidham. Gɛ'kamtu'nda' pim guch Xoi'kam, na gu'x io'm jir gɛ'kam sia nar pai' dhuuk.

⁷ Ba' jano' na pai' dhuuk gio bhai'p jimda' guch Xoi'kam, tibiaañ cha'm bhaan bhijimmini dhir bhai' ji chimña'. Biix tigia' am gu ja'tkam na j'i'x oi'ñga'n kam, sia gui' na mit tulhiiñchudak sissapa kuruus ta'm jano' na ya' xi oilhimik. Ba'x buam jum ilhdhai bhai' ji susuaña' am tii gui' na mit ji'k cham ti jii'ñ buiñor nam ba tigia' na bhai' ba jimda', nam gu' pui' xim aa'nda' na mit cham mi' pui' jii na jax jix aa'. Kani git na pui' tum duña'.

⁸ Gui' nax io'm jir gɛ'kam, na bijik dir pur Dios, gio na ya' dir ja'p ja'k gammiji bar pu chu'm ka', gam na saak gio bhai'p jimda', ja'pni kai'ch: “Aañi' nañ bijik dir pux jai'ch, jup tu duu ñich biix na j'i'k tu'x chu jai'ch. Aañ ba' giop tu kuugalhdha', dai ba' aañ gammiji pu jai'ch ka'.”

Na ba tigia' gu Juan na jax jir tu'm kam guch

Xoi'kam

⁹ Aañ pui'p jir jam jaduun' guch Xoi'kam bhaan, nañ gu' aañ pui'p ti jii'gi'ñ buiñor, pui' kuñ ba' miji tu jam ua'ñxi'ñ, pui' bhammip aaya' iñ buiñor gu Dios na pim pai' ja'k bhichu' aapi'm. Gio ja'xbui' pui'p jiñ chulhiiñ iñ bixchu' bhaan na jax aapi'm, gu' ji na gu' guch Xoi'kam jiñ palhbuidhat jiñ guguuxi'ñ nañ jax dhui nakga'. Xib jañ yammì dir ja'k jup tu'ii' suudai' iraab na pai' alhi'ch jir dibiiir na Patmos ti tii', na mit jiñ dhaagik yammì dir ja'k jiñ aich gu Rooma kam nam cham aa' nañ bha ja'p tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam. ¹⁰ Ba' maa'nnim maa'n tumiiñku ta'm nañ ka tu daan buiñor gu Dios, gè'ñ a'm bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda'. Ba' miji dir ja'p pai' bhai' ji chum ñio jiñ bii'bhì' dhir jix io'm gè' ki'n, ja'xbui' na jix tu kuu gu kuichdhar, ¹¹ jup tum kai'ch:

—Tu ua'na' ap u'uan ta'm bii'x nap ji'k jax ti tigia' nañ tim tii'ñchoda', mu ja joochxidha'p ba' gui' nam jiñ bui ti jii'gi'ñ mu ja'p xijum gok kap nam pai' jax jum jumpada' nam tu daan jiñ bui na Aasia dibiiir bhaan bipio', pui' na jax mu na pai' Eepeso ti tii', gio ba' jumai mu ja'k jap jup tu jootsa' na pai' Esmirna ti tii', gio ba' moo jumai mu ja'k ip na pai' Peergamo jup ti tii', gio ba' moo mu ja'k ip na pai' Tiatira ti tii', gio pui' na jax mu ja'k na pai' Sardiis jup ti tii', gio ba' moo mu ja'k Piladelpia ip, gio ba' mu ja'k Laodiisia.

¹² Ba' na ñich pai' dhuuk mui' ji chi tii nañ jix maachim na jaroi' ba' miji pai' dhir bha tuñ a'gi'ñ, mi ja'p tuut xijum gook gui' na bhaan jum tuttu gu kañdhiir nar jix uam totbikdam. ¹³ Mi' irban

ba' kiiik maa'n gu maa'nkam, pui' kam tu'ii' na gu Jesus jich Xoi'kam. Tɛb jum t'i'ii'ñ gu jannulh, diirap xi ju', gio ba' maa'n gu bhispara' bha ja'p jup xi bur bhaasturam na pui'p jir jix uam totbikdam.

¹⁴ Gu kuupa'n joidham jix chuam maaxi'ñ ja'p na gu jabook kib, piam ja'p na jax gux chua bapoo, gio gu buupui'ñ gɛ'gɛr mimiim ja'p na tai. ¹⁵ Gio gu tootna'n jix io'm jix mimiim ja'p na jax tui'ka' gu baiñum no' tai chir baaxich, na giilhim bax miim ka' nax io'm bax choiñ ka'. Ba' na xi chu a'ga, giilhim gɛ'x kaidha', am tiroon, ja'p na jax kai'chdha' gu suudai' pai' no' gɛ' mir na pu'ñi am tiroonda' na saskakda'. ¹⁶ Ba' ja'pni kii'n dir ja daa' xijum gook gu chiichia', gio ba' na chiñi'ram dir busaak maa'n gu tɛb kuxiir na bixxik dir jix mu'muk. Gio gu buibsa'n giilhim jix o'jo' tanoor, ja'p na jax gu tanoolh no'x dhaam ba daa.

¹⁷ Ba' aañ na ñich pu'ñi tii, mukxi kam jañich panaas mi ja'p pu gi' tootnaram na ñich tu kaam, na ñich gu' giilhim jix choo'n. Ba' gui' bhai' xiñ dhaagik ki'n gu kii'n dir kam nobii'ñ jup jiñ chitda:

—Aap moo cham toodon ka'ñ jaduun. Aa'ñi' pix jir di' nañ bijik dir pu jai'ch na ñich jup tu duu bix na ji'k tu'x chu jai'ch. Aa'ñ ba' giop tu kuugalhdha', dai aañ ba' gammiji pu jai'ch ka'. ¹⁸ Aa'ñ pix jir di' na ñich duadik giop bam mu dir koi'ñga'n tir. Ba' ya' dir ja'p ja'k jañ gammiji pu ba duaka', cham jañ pai' dhuuk ka mukia'. Aa'ñ ba tu daam kiiik ba' xib mu nam pai'm tulhiiñ gu koi'ñga'n, ja'p ji buusan nañ aañ ba ua' ba' xib gui' na ki'n jum kukpio'k gu ki'ñgob na pai' dhir mu tum bapki, cham tu' kia' gu ja'ook. ¹⁹ Ba' aañ pui' ilhii'ñ nap tu ua'na' bix nap ji'k jax ti nii'ñ xib gio nap ji'k jax

ka ti tigia'. ²⁰ Ba' xim aagi'ñdha' iñ na jax jir jum duukam dhix xijum gook chiichia' nañ ja daa' gio dhix xijum gook na bhaan jum tuttu gu kañdhiir nap ya' ni'ñ. Dho dhix xijum gook chiichia', jir di' am guñ chujuandam tuk gui' nam mu ja'p biip'i dir gu'kat ja aagi'ñ gux bhai'm kai'chdham jiñ ñi'ook gui' nam bañ kaichu'. Gu' ba' dhix xijum gook na bhaan jum tuttu gu kañdhiir, dhi' pi'x pui' ja'k jum maaxi'ñ mu ja'p xijum gok kap nam pai' jax jum jumpa'n nam jiñ dhaanda' gui' nam ba ti jügi'ñ aañ jiñ bui.

2

Gu Juan na mui' ba tu ja ua'ñxidha' guch Xoi'kam jügi'ñdham mu nam pai'm jumpadat tu daan buiñor na Eepeso ti ti'

¹ Mu tu ua'ñxidha' ap guñ chujuandam tuk na mu tu juaan Eepeso jiñ a'mkam ja bui gui' nam ti jügi'ñ jiñ bui. Ja'pnip ja'k mi chu daasa': "Gui' na ja daa' gux xijum gook chiichia', na mi' irban kük na pai' xikoolh tuut gui' na bhaan jum tuttu gu kañdhiir nar jix uam totbikdam, nap sap ba' mi' dhir ja aagi'ñdha' gui' nam ti jügi'ñ buiñor, ja'pni kai'ch: ² Jix bhai'x maat iñ na pim jax ja'k tu dudua aapi'm na pim jiñ bui ti jügi'ñ, gio na pim j'k tu' jax bua't oipo. Jix maat iñ ip na pim pui' na pim jax bax biiñak aañ jiñ bui, sia ku pim bixchu' bhaan jum tulhiñ, gam nam bix aixim jam titdada' gui' nam jix buam tomaat. Siax bhai'x maat iñ na pim cham ja kəkəkə gui' nam maakam tu iatgi'ñ mi ja'p oipot pui' xim titgit nam aañ jir jiñ chujuandam tuk, na pim gu' bax maat nam bhaan pi'x tu iatgi'ñ. ³ Jix maat iñ ip nar maa'n na pim jax ti jügi'ñ jiñ

bui sia kum giilhim jam tulhiiñchu'n gu ja'tkam na pim bañ kaichu'. ⁴ Maa'n kap dai cham pui' ka duiñchu' pim nañ jax jix aa', cham tu' bix jam jujur ki'n jix biiñak kat tu' ka'm kañ ñii'ñ japim, ja'p na jax moo jano' na pimit jax ti jii'ñ jiñ bui na pim joidham bix jam jujur ki'n jix biiñak kat. Xib ampix pui'x oodam ti jii'ñ japim jiñ bui. ⁵ Ba' aañ pui' ilhii'ñ xib na pim gio soi'p jum ilhdhai mi' pui' ba jimia' na pim jax ja'k tui'ñgit bii'pi' dir, na pim joidham tu' ka'm niidhat mi' pui' jii'ñ na jax jix aa' gu Dios. Piam ku pim gu' cham pu tu duñia' nañ jax jam titda, ja'k bhiiya' iñ gui' na tu jam bi'ñxi'ñ na pim ba'x chu maax kir jup tu'ii', ba' pui'x chukgam kir ji bi'ya' pim, nañ gu' xi' pik cham ka xi ñakgaim na pim jax tu jim. ⁶ Siamri dho maa'n kap mi' pui' duiñchu' pim nañ jax ilhii'ñ aañ, na pim cham ja kaichgit pui' ja'k jup tu bua nam jax tu jim gui' nam Nikolaitas jum tii'ti', pui' cham jup ja kii'galhi'ñ japim na jax aañ. ⁷ Ba' gu ji'k nam kii'ji mi' pui' jimia' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpadat tu daan jiñ bui gui' nam bañ kaichu', ja baidhika' iñ bhammi ja'k na pai' joidham jix chu abhaar, na bixchu' bha ti i'xchix. Ja chiñia' iñ ba' nam jugia' gu bhaidha' na bhai'p kii'k nam ki'n gammiji pu ba duduaka'x jii'kgim, sia gui' nam nakgair maa'n nam jax jix biiñak ka' aañ jiñ bui sia kut jax bix aixim jix buam jum duukam bhai' jam daam ji chu jii, nam gu' bhammi ja'k gammijix jii'kgim bap tui'ka'."

Gu Juan na mu ja'k jup ba tu ja ua'ñxidha' guch Xoi'kam jii'ñdham na pai' Esmirna ti tii'

⁸ 'Mu ja'k jap jup tu ua'ñxidha' gu jumaiñ chu-juandam tuk na mu ja'k jup tu juan jiñ a'mkam na pai' Esmirna ti tii' ja bui gui' nam bañ kaichu'. Ja'p jap tii'da': "Gui' na bijik dir pux jai'ch, gio na gammiji pu bax jai'ch ka' ya' dir ja'p ja'k, nat maa'nnim duadik giop bam mu dir koi'ñga'n tir na mit tii mua, nap sap ba' mi' dhir ja aagi'ñdha' gui' nam ba ti jügi'ñ buiñor, ja'pni kai'ch: ⁹ Jix bhai'x maat iñ na pim giilhim bixchu' bhaan jum tulhiiñ mi ja'p na pim jax tu oi'dha', gam na pim gampai' pix tu'ii' na pim cham jir tu bia' kam. Ku ba' gu' aapi'm cham jax jum aa'nda' ji, na gu' kam aajim na pai' dhuuk jam a'm tu bi'ya' gu gè'gèr jup tum duu'nkam bhammi ja'k jix dhaam, sia ku pim gu' xib cham tu' bia'. Jix maat iñ ip nam xi jam bhaamkidhat giilhim jam a'ga gui' nam pui'm aa' na gè'kam ki'n ja a'm ti ni'ñ gu Dios, nam gu'r Judea kam, nam gu' paa gi mi' pui'p jiiim na jax jix aa' gu Dios pui' xi kai'chit. Na jax ja'k jix aa' gu ja'ook dho gi gu' jè'è' ji, pui' xi chu buim am dho na jax ja tii'daim. ¹⁰ Ba' aapi'm cham tu' bhaan jax jim aagit gammiji mui' xix biiñak ka' buiñor gu Dios. Cha'pim jax jum aa'nda' sia kut bix aixim jix buam bhai' ji chu jam jii. Xi ñakoo'nda' pim sia no' mit bhai' ji jam tulhiiñchuda gu ja'tkam bhaankamu'n gu ja'ook, na gu' jax chu'm tanoolh pui' ja'k ja jurtuda' nam jam tulhiiñchudai jam kuupa', ku gu' dhi' na bhaan pix matgilhia' ji no' pim moox biiñak jiñ bui piam ku gu' cham. Gio gu' cham tu' mui' tanoolh jum tulhiiña' pim, mambhix tanoolh pix. Ba' no' pimit nakoo sia ku pim pu'ñi giilhim jum tulhiiñ, jam makia' iñ gu gè'gèr jup tum duu'nkam nar jam namki' ka'.

11 Na gu' gu ji'k nam kəɸɸji mi' pui' jimia' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpadat tu daanda' gui' nam bañ kaichu', cham tu'm tulhiiña' am gatuuk mu nam pai'm tulhiiña' gui' nam cham tu' ka'm tigia' gu Dios.”

Gu Juan na mu ja'k jup ba tu ja ua'ñxidha' guch Xoi'kam jügi'ñdham na pai' Peergamo ti tii'

12 'Xib jap ba' moo mu ja'k jup tu ua'ñxidha' guñ chujuandam tuk na mu tu juan jiñ a'mkam na pai' Peergamo ti tii' ja bui gui' nam bañ kaichu'. Ja'pnip mi chu daasa' u'uan ta'm: “Ja'pni kai'ch gui' na chiñi'ram dir busaak gu tɸb kuxiir na bixxik dir jix mu'muk: 13 Jix maat iñ na pui' na pim jax bax biiñak bix jam jujur ki'n jiñ bui sia ku mi' tu daam kii'k gu ja'ook na pim pai' oi'dha', ni ku pim cham tu' bhaan jax jum aa' sia kut mua gu ja'ook guñ chujuandam tuk Antiipas na mi' pui' jimdat nañ jax jix aa', na cham aa' na mi ja'p tu a'gada' gux bhai'm kai'chdham jiñ ñi'ook, na gu' mi' kia'mi'ñ ti ilhii'ñ na ji'x Peergamo ti tii'. 14 Dai maa'n kap moo cham jiñ ko'raar na pim jax ja'k duiñchu', na pim gu' jai' dhit pui' ja'k tu bua nat jax tu jii bijik gui' na Balaam tügich, nax ixchuixim aagi'ñ gu Balak na jax ja'k duña' nam ba'm ua'tulhdha' gu Israel kam ja'tkam na cham ja kigalhi'ñdha'. Pui' ku mit ba' saalh pui' mu ja'k ji ja bii'nat gu mi' kam ja'tkam na pai' kio gu Balak, jai'p ba tu daanda' am ja bui gu ja didios tuk jup duñiixim, gam nam tu kua'da' gu koi' nam ja titki'ñdha' gu ja didios tuk, gio ba' nam jix bhai' ja titdat ja bii'm boppoda' gu mi' kam u'uub. Ku ba' gu' gu Balaam ji nat tu'm

da'p duu. ¹⁵ Gio jai' dhi't dhi' nam jiñ bui ti jügi'ñ nam pui' ja'k pi'x iam jup tu daa'ñchu' nam jax tu jim gui' nam Nikolaitas jum tiiti'. Dhi'jani bhaan jañ ba' pui' kai'ch na pim cham tu' bix pui' tu kuugalhdhim nañ jax jix aa'. ¹⁶ Ba' aañ pui' ilhii'ñ na pim siamri soi'm ilhdhai mi' pui' xi jimii nañ jax jix aa', ja'p japim xi dhu'i na pim jax ja'k tu jim xib. Piam ku gu' cham, mu jimiiñ jam tulhiiñchuda' jam bindai dhi' nam Nikolaitas jum tiiti'. Ja'p ji buusnia' nañ jam kooda' ki'n dhi' tēb jiñ kuxiir nañ chiñ am dir busaak. ¹⁷ Ja'pni ku pim ba' siamri mi' pui' xi jimii nañ jax jam titda, na gu' no' pimit moo mi' pui' xi jii nañ jax jix aa' cham tu' bhaan jax jim aagit sia ku pimit bixchu' bhaan bhai' jim tulhii, aañ bhammi ja'k jam aichdhaix dhaam jam makia' gux kii' koi' na manaa jum tiiti' na pim ki'n gammijix jjikgim bap tui'ka'. Gio ba' moo gu a'lhich ko'kmarak joodai sopkoñxim ip na joidham jix chooto na bhaan mi ua'ñixchu'nda' na pim jax ja'k ba' tii'ka' mi' dhir ja'p ja'k. Cham jaroi' mat ka', dai aapi'm diilh. Gu ba' no' jaroi' maadit jix kaim gu ñio'ki'ñ gu Dios, bix juraa'n ki'n xi kēēkē' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpadat tu daanda' gui' nam jiñ bui ti jügi'ñ.”

Gu Juan na mui' ba tu ja ua'ñixidha' gu Tiatira kam jich Xoi'kam jügi'ñdham

¹⁸ Xib jap ba' moo mu ja'k jup tu ja ua'ñixidha' gu Tiatira oi'ñkam nam jiñ bui ti jügi'ñ, buiñor guñ chujuandam tuk na mi' tu juan ja bui, na ba' mi' dhir ja aagi'ñdha'. Ja'pnip ja'k mu tu ua'ñixidha': “Ja'pni kai'ch gui' na gē'gēr mimiim gu buupui'ñ,

gio ba' gu tootna'n nax mimiim ja'p na jax gu baiñum toiñdhichdhix kam: ¹⁹ Jix bhai'x maat iñ na pim jax ja'k tu dudua mi' na pim pai' oi'dha'. Jix maat iñ ip na pim joidham bix jam jujur ki'n tu' ka'm niidhat jix biiñak aañ jiñ bui, gam na pim joidham jix ja joi'ndat jix bhai' ja bua't ja palhbui'ñ gu jai' ki'n gu tu' na ja a'm jum aa'. Gio xib joidham bax chu joi'gi'n japim, cham tu' pui' na bii'p' dir. ²⁰ Gu' ji na gu' cham jiñ ko'raar na pim jai' dhit pui' ja'k jup tu daa'ñchu' na jax tu jimdat bijik gu ubii na Jesabeel tiigich, pui' kai'chdha' pim na pim Dios bhaankamu'n tu a'gada' ja'p na jax kai'chdha' gui'. Paa gip jir silhkam, pu cham tu' ka'm nii'ñ japim gu Dios pui' xi kai'chit. Ti' na pim jai'x bhai' ja titdat ja bii'm boppo gu u'uub, gam na pim tu kua' gu koi' na tikdhix kat gu didios jup duñiixim, pui' ip na jax ja'k tu buada' bijik gu Jesabeel. Dhi'jani bhaan jañ ba' cham tu'x bhai'ñ chaat jam bui. ²¹ Bix gui' nam pu'ñi ja'k tu jam a'gi'ñdha' na jax tu jimdat gu Jesabeel, tiix ja joi'ndat ja niirka' iñ nam soi'm ilhdhai mi' pui' ba jimia' git na jax jix aa' gu Dios, bix sia aapi'm na pim ji'k pui' ja'k ba tu jim. Gu' ji na pim gu' cham tu' soi' xim ilhdhak buiñor gu Dios, pui' na pim jax bam ua'tulhi'ñ, na pim jai'x bhai' ja titdat ja bii'm boppo gu u'uub, gam na pim tu daan ja bui gu didios jup duñiixim. ²² Ba' gu xib na tu' jax tui'ka', jam tulhiiñchuda' iñ ko'kdai' ki'n, cham jax bua sia pimit jai' dhit ma koi' no' pimit cham nakoo. Ba' no' pim gu' sia cham soi'm i'li'ñ buiñor gu Dios, dho gi ba' gu'x io'm ba jam tulhiiñchuda'ñ ji, no' gu'r maa'n na pim jax pui' ja'k tu jim nat jax chu jii gu ubii na Jesabeel tiigich, ²³ nam ba'

dhi' bhaan jix chotdon ka' b̄ix nam j̄i'k jiñ bui ti j̄i'gi'ñ nam mui' kap jum jumpadat tu daan, na gu' pu'ñi ja'k jup tu ja jimia' no'm jai' pui' ja'k jup tu jim. Gio nam ba'x mat ka' nañ aañ b̄ix jix mat ka' nam j̄i'k jax jum aa'nda' gu ja'tkam, gam nam jax tu buada', gio nam tu' jax jix dhuñiik ka'. Ba' bhaan jup ba machia' am ip nañ aañ tu maak na jax ja'k ja a'm bipio'da' gui' nam pu'ñi tu' pix ilhdhat cham tu' ka'm ni'ñdha' gu Dios. ²⁴ Gu' ba' aapi'm na pim j̄i'k cham pui' ja'k tu jim na jax tu jimdat gu Jesabeel, cham jañ jam tulhiiñchuda', na pim gu' cham tu' pui' ja'k jup tu bua na jax tu bua't gui', na gu' dhi' ba' bhaan bax maati' ka' git na pim pui'p kaichu' gu ja'ook na jax gui'. ²⁵ Dai nañ jam guguuxi'ñ na pim cham mi'k buppat gammiji ti j̄i'gi'ñdha' aañ jiñ bui jano' juugit nañ pai' dhuuk gio bhai'p jimda'. ²⁶ Gio no' pim it mi' pui' jii nañ j̄i'k jax jix aa', gam no' pim pu gammijix biiñak jiñ bui sia kut tu'x buam jum duukam bhai' jam daam ji jii, ḡe'ḡerkam ki'n jam darsa' iñ ja bui b̄ix gu ja'tkam na pim ja silhka'nda', ²⁷ ja'p na jax aañ nat ḡe'kam ki'n jiñ dhai guñ Gi'kora' b̄ix kap na ji'x oi'ñga'n. Aapi'm pu'ñi ip gatuuk, ji'ma'n japim ja daada' ka' gu bapaiñum o'xia, aapi'm ba' ja aagi'ñdha' b̄ix gu ja'tkam na mit tu' bhaan cham am bua nam duduakat ja tutku' bhaan, ba' ja'p ji buusnia' na pim ja jaisa' ki'n gu jam o'xia ja'p na bhi'ñ jaja'. ²⁸ Gio ba' pu'ñi ja'k tu'm ki'n jam darsa' iñ na jax gu ḡe' chi'ii' na katukgab bha tissa'n. ²⁹ Gu ba' gu jaroi' no' tu' silhkam jix maachim gu ñio'ki'ñ gu Dios, jum aa' na b̄ix juraa'n ki'n xi k̄e'k̄e' na jax tu a'ga gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpa'n gui' nam bañ

kaichu'."

3

Gu Juan na mu ja'p jup ba tu ja ua'ñxidha' guch Xoi'kam j#gi'ñdham na pai' Sardiis ti t#i'

¹ 'Xib jap ba' moo mu ja'k jup tu ua'ñxidha' guñ chujuandam tuk na mu ja'k jup tu juan jiñ a'mkam na pai' Sardiis ti t#i' ja bui gui' nam bañ kaichu'. Ja'p jap t#ida: "Ja'pni kai'ch gui' na ja daa' xijum gook gu chiichia' gio gux xijum gook jix dhuudu' kam jix u'uañ i'ii'mda', nap sap ba' mi' d#ir ja aagi'ñdha' gui' nam ba kaichu': Jix bhai'x maat iñ na pim jax ja'k tu dudua mu ja'p na pim pai' oi'dha'. Cham tu' mi' pui' jiim japim nañ jax jix aa', pui' xi kai'chit japim na pim ti j#gi'ñ buiñor gu Dios, gu' paa gi tu' ka'm jup nii'ñ japim pui' xi kai'chit. Ba' dhi' ka daasaim na pai' dhuuk jam tulhiiñchuda'. ² Ku ba' gu' no' pimit moo soi'm ilh pu xib na kapbhai' xia'lhidhat kapup tu maaxilhim, cham tu' jam tulhiiñchuda' ji. Jix io'm japim mi' pui' xi jimia' na jax ja'k jix aa', cham tu' palh#p p#x na pim jax tui'dhi' xib. Alhi'ch p#x ba aa' gu' na ba jam tulhiiñchuda' gu Dios no' pimit chakui soi'm ilh, ba' dhi' ja'p ji buusnia' na jam kooda', na gu' cham tu' k#i' ka'm nii'ñ gu pui' na pim jax ja'k tu jim. ³ Siamri pim moo mi' pui' xi jim#i na j#k jax jix aa' gu Dios, ja'p na pim jax ja'k tui'ñgit moo jano' na pimit jax ti j#i'ñ aañ jiñ bui na pim joidham b#ix jam jujur ki'n tu' ka'm jiñ ñidhat. Soi' pim bam ilhdha' ip gio, cha'pim kooksit darka'. Na gu' no' pim aapi'm cham tu'p jum buixdhat am irdat oipo, cham tu' jam baidhika' iñ bhammi ja'k nat pai' tu jam iimchuda gu Dios na saak jam aichdha', nañ

gu' aañ jotmoda' pix mi' pix ba kii'ka' cham jum ilhdham nañ pai' dhuuk mu jimda'. Pu cham jaroi' mat ka' na pai' dhuuk, ja'p na jax ba' gu jax chu'm jix ixkum pai' no't ba tu o'bhai' jax chu'm ba'k chir na ti iixdha', na gu' cham tu' na mu pai'p ja aagi'ñdha' gu mi oi'ñkam, mi' pix ba bakia'. Pu'ñi ip ba' aañ nañ pai' dhuuk mu jim. ⁴ Dai ba' gui' nam ji'k jiñ ñiir jañ xi ja baidhai, pui' na jax gui' nam ji'k mi' pui' jiiim na jax jix aa' gu Dios mi' dhi' Sardiis, nam cham pai' dhuuk tu' bhaan jum ua'tulhi'ñ. Ba' gammijiñ bii'm oipoda' am bhammix dhaam joidham jix chooto ji chim tii'dhat. ⁵ Bii'x gui' nam ji'k mi' pui' jimia' nañ jax jix aa', pu'ñi chu'm jañ tu ja tii'dha' joidham jix chooto, gio ba' nañ mi' xi ja daasa' u'uan ta'm nam jax chi' nañ pai' ja daasaim gui' nam ji'k tu' ka'm jiñ ñiidhat mi' pui' ba jiiim nañ jax jix aa' nañ ba' gatuuk pu silh ja baidhika' bhammi ja'k jix dhaam nam pai' gammijix jijikgim bap tui'ka'. Aañi' pu tii'da' jano' gu Dios ja kaixdhat bii'x gu noonbi'ñ na ñich aañ bii'x tu ja uañ gu ja ua'tulhdhara' gui' nam ji'k tu' ka'm jiñ chigia' xib. ⁶ Ba' no' jaroi' tu' silhkam jix maachim gu ñio'ki'ñ gu Dios, jum aa' na mu jimii bii'x juraa'n ki'n xi ke'ke' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpa'nda' gui' nam ti jii'gi'ñ jiñ bui nam tu daanda' buiñor gu Dios.”

Gu Juan na mu ja'k jup ba tu ja ua'ñxidha' gu Piladelpia kam jich Xoi'kam jii'gi'ñdham

⁷ 'Xib jap ba' moo mu ja'k jup tu ua'ñxidha' guñ chujuandam tuk na mu ja'k tu juan jiñ a'mkam na pai' Piladelpia ti tii' ja bui gui' nam ba ti jii'gi'ñ

aañ jiñ bui. Ja'pnip mu tu ua'ñxidha': "Gui' nar Maraa'n gu Dios, na joidham jix uañ ki'n kiik gio nax io'm jir gɛ'kam, cham tu' pui' na ji'x jir gɛ'kam kat gu Dabii, gam na cham ji'xdha' jaroi' soo'mchulhdha' no' tu' jax jix dhuñim, pui' tu kuugalhdha'. Ja'pni kai'ch nap sap ba' mi' dhir ja aagi'ñdha' gui' nam ba kaichu': ⁸ Jix bhai'x maat iñ na pim jax ja'k tu dudua ip aapi'm. Jix bhai' mi' pui' jiim japim nañ jax jix aa' cham tu' bhaan jax jim aagit, sia ku pim jum tulhiiñ bixchu' bhaan. Ba' aañ pui' ilhii'ñ nañ jix io'm gɛ'kam ki'n jam a'm ba ti niidhidha' ya' dir ja'p ja'k, cham ji'xdha' jaroi'ñ soo'mchulhdha' nañ ji'x gɛ'kam ki'n xi jam joi'gi'n, dai ji no' pim jix biiñak pix aañ jiñ bui. ⁹ Aañ pui' ja'k tu duñia' nam xi jam ïbhidhai tu' ka'm jam tigia' bix gui' nam kaichu' gu ja'ook, gui' nam pui'm aa' na gɛ'kam ki'n ja a'm ti niidhim gu Dios nam jir Israel kam, nam ba' machia' nañ aapi'm xi jam joi'ndat jam a'm ti niidhim, nam gu' gui' cham tu' mi' pui' jiim nañ jax jix aa', dai na jax ja'k ja tiidaim pix gu ja'ook. ¹⁰ Aapi'm ji na pim ba' bix jam jujur ki'n tu' ka'm jiñ ñiidhat jix biiñak jiñ bui, ti' na pim gammiji mi' pui' jiim nañ jax jix aa'. Ba' aañ xi jam joi'ndat jam a'm ti niidhidhat jam palhbui'ñchu'nda' na pai' dhuuk bhai' ja daam ji jimia' gu tulhiiñara' bix gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n, na bhaan pix matgilhia' nam ji'k moo tu' silhkam jix biiñak ka' aañ jiñ bui, gio na ji'k cham. Aapi'm jañ ba' dai jam palhbuidha', na pim gu' gammijix biiñak jiñ bui. ¹¹ Ba'm aa' na pim pu'ñi gammiji ti ji'ñdhat jix biiñak ka' aañ jiñ bui na ba' jam a'm tu bi'ya' gu gɛ'gɛr jup tum duu'nkam jano' nañ pai' dhuuk jam baidhika' bhammi ja'k jix dhaam. Na

gu' no' pim am ir, jumai bhaan bi'ya'. Bar mia'n gu' nañ pai' dhuuk mu jim nañ mu ja bai'ñmira' ji'k nam jiñ ñira. ¹² Ba' gui' nam pu'ñi mi' pui' jimia' nañ jax jix aa', gɛ'gɛrkam ki'n ja darsa' iñ bhammɪx dhaam, ja'p ji buusnia' nam gui' bhai' siisap ka' gu chiop ga'n gu Dios. Gammiji bhai' pu bap tui'ka' am, cham tu' ji'x juugit. Ja a'm ua'na' iñ na jax chi' gu Dios gio na jax ti tii' bhai' na pai' dhir nai'r gɛ'kam, nax io'm gɛ'r kiicham, na xibkam Jerusaleen jup ti tii', gio ba' nañ jax jup ba tii'ka' ip aañ mi' dhir ja'p ja'k. ¹³ Ba' no' jaroi' tu' silhkam jix maachim gu ñio'ki'ñ gu Dios, jum aa' na biix juraa'n ki'n xi kɛkɛ' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpa'nda' gui' nam ba ti jii'gi'ñ aañ jiñ bui nam tu daanda' buiñor gu Dios.”

Gu Juan na mu ja'k jup ba tu ja ua'ñxidha' guch Xoi'kam jii'gi'ñdham nam mu ja'k jup oi'dha' na pai' Laodiisia ti tii'

¹⁴ 'Xib jap ba' mu ja'k jup tu ua'ñxidha' gu jumaiñ chujuandam tuk na mummu ja'k tu juan jiñ a'mkam na pai' Laodiisia ti tii' ja bui gui' nam jiñ bui ti jii'gi'ñ. Ja'pnip mi' tu daasa' bhaan gu u'uan nap mu joochxidha': “Gui' nat jup duu dhi oi'ñga'n biima'n gu Dios gio na ji'k tu'x chu jai'ch, na joidham jix uañ ki'n kiik, gam na pui' tu kuugalhdha' jax no't ba tii, ja'pni kai'ch nap sap ba' mi' dhir ja aagi'ñdha' gui' nam ba kaichu': ¹⁵ Jix bhai'x maat iñ na pim ji'k tu' jax bua't tu dudua mu ja'p na pim pai' oi'dha'. Jix maat iñ ip na pim cham tu' biix jam jujur ki'n tu' ka'm jiñ ñiidhat jix biiñak aañ jiñ bui. Cham tu'x bhai' mi' pui' jiiim japim nañ

jax jix aa', palhɨp pɨx. Ja'p pɨx ji buan japim na jax gu suudai' no'x juuk pɨx, na cham tu'x io'm jix choiñ ka' piam na cham io'm jix jɨpi'ñ ka'. Ba' aañ jiñ bui cham tu'r am gu pui' na pim jax tui'dhi', ja'pji no' pim jix aa' na pim jiñ kaichgɨda', bɨx jam jujur kɨ'n ip na pim tu' ka'm jiñ ñidhat mi' pui' jiidma' nañ jax jix aa', cham tu' palhɨp pɨx. Piam no' pim jup jix oo'n na pim tu' ka'm jiñ ñii'ñdha', cha'pim pui' kai'chdha' na pim jiñ kaichu'. ¹⁶ Gu' ba' gu xib na tu' jax tui'ka', cham tu'ñ jam a'm ti ñidhidha', na pim gu' cham tu' bɨx jam jujur kɨ'n tu' ka'm jiñ ñidhat mi' pui' jiiim nañ jax jix aa', sia ku pim gu' pui' kai'ch na pim jiñ kaichu'. Ja'p ji buusnia' nañ jam biñbo' ya' dir jiñ chiñ am, na pim gu' pui' pɨx ji buan na jax gu suudai' no'x juuk na pu cham i'oob no'ñ tɨi xi io'. ¹⁷ Pui' kai'chdha' pim gu' na pim jir jix chutumñigam, na pim saak bɨx tu bia' na tu' jam a'm jum aa' jam i'ii'mda' bhaan gio gu maaxik bhaan, gam na saak gammijix bhai' tu jam jim, gio na bɨx jix bhai' ji chu buusnidha' gu tu' na pim jax buada'. Gu' aañ jiñ bui, paa gip jir jix chutumñigam japim. Cham tu' bɨx tu bia' pim na tu' jam a'm jum aa'. Ja'pni pɨx ji buan japim na jax gui' nam alh gampai' tu'ii', nam cham jir tu bia' kam. Ja'p ji buusan ip na pim pui'x dha'npakat oipo, gio na pim cham ñiñña, sia ku pim gu' aapi'm pui' kai'ch na pim jir jix chutumñigam, pui' ku pim ba' cham Dios ka t'ñcho. ¹⁸ Paa gip jir pui' na pim jax jum aa'. Cham tu' bia' pim gui' nax io'm jix dha'ram namɨk. No' pim jix aa' na pim bia'ka' dhi' nax io'm jix dha'ram namɨk, jum aa' na pim aañ jiñ chaña', na ba' dhi' kɨ'n pui' bam kai'chdha' na pim jir jix

chutumñigam. Daipu' aañ bia' jia dhi' ji' nax io'm jix dha'ram namik. Ba' no' pimít jiñ chaa, cham tu'x dha'npakat ka oipoda' pim gu jam i'ii'mda' bhaan, ja'p ji buusnia' gu' na pim ba tim tii'dha' joidham jix chooto gu jajannulh, gio na pim ba tum juulhia' gui' na dudua'ñdha' gu jam buupui na pim cham ñiñña'. ¹⁹ Ja'p jañ dho kai'ñkam jup jam titda, na pim soi'm ilhdhai mi' pui' ba jimia' nañ jax jix aa', cha'pim kam ua'tulhi'ñdha'. Piam ku gu' cham, jam tulhiiñchuda' iñ na pim ji'x pi'x juugit soi'm ilhdha' aañ jiñ bui, nañ gu' tii xi jam joi'gi'n. Pu'ñi ja'k jañ ja bua't ja silhka'n jia gui' nañ ji'k jix ja da'. ²⁰ Tiix aa' iñ nañ bix jam a'm jup tui'ñgida' git, ja'p ji buusan nañ mi' dhir ki'ñgob kikat mu tu son na pim pai' jax chu oi'dha'. Ba' no't jaroi' maadit jiñ kupio'kdhak jiñ chia nañ mu bakia' irban dir, mui'ñ dhop ji bakia' cham jax ji chi'ji, ba' mi' dhir dai nach maap daraibui ba tu jugia'. Pu'ñi ja'k jum aa' na duña' gu jaroi' no'x aa' nañ bhaan jup tui'ñgida'. ²¹ Gu' ba' gu ji'k nam jiñ buix biiñak kat mi' pui' tu kuugalhdhim nañ ji'k jax jix aa' cham tu' bhaan jax jim aagit sia tu' ba ji ja duu, aañ ge'gerkam ki'n ja darsa' ya' nañ pai' Ge'kam ki'n ba daa sonpan gu Dios, nam jai'ñ a'mkam ja silhka'nda' gu ja'tkam. ²² Gu' ba' no' jaroi'x bhax maachim gux bhax kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, jum aa' na mu jimii bix juraa'n ki'n xi ke'ke' na jax tu a'gada' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' mu ja'p chichiop nam pai'm jumpadat tu daanda' buiñor gu Dios gui' nam ji'k ba ti jii'gi'ñ aañ jiñ bui."

4

Na ba tum daanda' buñor gu Dios bhammìx dhaam

¹ Ba' mi' dhir bix dhi' pui', bhammì ja'k jup ba tum maax jix dhaam. Maa'n kap gè' kiidha' na pai' bix xikoolh dhir kuup na pai' tuut gu ba'bhak, kupio'kix ji gu', cham tu' kuup. Ba'p jiñ chitda ip gio gui' na mi' tuñ a'gi'ñ, nax io'm gè' tu ñiok ja'xbui' na ji'x tu kuu gu kuichdhakar:

—Bhai' xi jiiim yammìni ja'k nañ pai'p tu'ii', nañ tim ti'ñchoda' na jax chum duñia' jano' nañ pai' dhuuk tu kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n.

² Ba' nat gu' gè'ñ a'm bam tajaa gux Dhu-udu' kam jix Uañ li'mda', bhammì ñich ba ai jix dhaam. Ba' bhai' kiiik maa'n gu atookkor nam jax chu'm bhaan daraaka' gui' nam jix io'm jir gè'gèrkam. Jaroi' maadit ba' bhai' dhaa bhaan dhi' dhi atookkor. ³ Joidham jix a'bhar totbik gu tiidhar ga'n gio diilh, ja'p na jax chu'm totbikda' gu joodai gui' nax io'm jix dha'ram namiiik ya' dhi oi'ñga'n. Gio maa'n gui' na ja'p tu'm na ki'oor bhai'p kiiik daam dir na pai' daa, pui' bix aixim tu'm ki'n jup miiim joidham jix a'bhar. ⁴ Gio ba' moo bix xikoolh dhir jup tuut ip jai' maa'n oo'm daman maakob gu a'toxkar nam jax chu'm bhaan jup dadarri gui' nam cham pik jir gè'gèrkam ka'. Bix ji'ma'n dhi a'toxkar bhaan daraa am maa'n oo'm daman maakob gu ja'tkam nam bar jagi'gir pa', nam jir tujuandam tugi'ñ gu Dios. Jix chooto ti' am bix ji'ma'n, gio nam ja tuttu gu kukrun jix u'uam totbikdam. ⁵ Ba' giilhim gè' tim tiroon mi' na pai' daa gux io'm Gè'kam, ja'p na jax

kai'chdha' gu duuk no' tirooñ, gio ba' na gø' ki'n tum a'ga. Amuub ja'pni bii'pi' dir ba'p mimiim gui' na ja'p tuutu'm na kañdhiir xijum gok kap, dhi' pi'x pui' ja'k jum maaxi'ñ gux dhuudu' kam jix u'uañ i'ii'mdaga'n gu Dios. ⁶ Gio ba' gu suudai' mi ja'p jup suu'n joidham jix ki'x uañ, cham pai' ikoora'.

Gio ba' moo bix xikoolh dhir mi' na pai' daa gux io'm Gø'kam gio gu jai' nam jir tujuandam tugi'ñ, mi'p guguuk am maakob gu sasoi' kam tuutu'm nam jir dudua kam gio nam pui' ja jur jup bia' na jax gu ja'tkam, bix kap tu buupui am na ji'x jir ja tutku'. ⁷ Maa'n ja'p tu'm na gu mabii'ñ, jumai ba' ja'p tu'm na gu tuur, gio ba' moo gu jumai ja'p tu'm ip na gu maa'nkam, gio ba' moo gu jumai ja'p tu'm ip na gu bha'aa' na jax tui'ñgida' no' dai'chu'. ⁸ Bix ji'ma'n dhi sasoi' xijum maa'n tu kakarbo am, sia bix kap tu buupui am na ji'x jir ja kakarbo, daam dir gio bitaa'n dir. Ba' gammiji cham jum jii'pi'ñka' am nam laala'nda' nam gø'kamtu'nda' gu Dios, jup kai'chdha' am:
Ja'p moox uañ ki'n kiik ji dhi Dios jich Gi'kora' na ya' daa.

Joidham bixchu'x aichu'n na pu tu duña',
na gu'x io'm jir gø'kam.

Dhi'x io'm bijik dir pux jai'ch na chakui jai'ch kat
gu oi'ñga'n,
gio xib ya' dir ja'p ja'k gammiji pux jai'ch ka'.

Dhi' ba' diih giop kuugalhdha' gu oi'ñga'n.

⁹⁻¹⁰ Ba' gammiji gu maakob sasoi', nam pai' dhuuk gø'kamtu'ndat taxchaabgi'ñdha' gui' na bhai' daa gø' atookkor ta'm na gammiji pu dua sia nar pai' dhuuk, gu maa'n oo'm daman maakob gu ja'tkam nam bix xikoolh dhir daraa, jotmoda' ja

o'lhia ki'n gu'kit tu daanda'm ip buiñor, nam pui'p gɛ'kamtu'nda', xi ja kookosat am gu ja kukrun mu xi ja daraasdat ja'pni bɛ'pi' dir na pai' daa gu Gɛ'kam. Jup kai'chdha' am:

¹¹ Dai aap jix bhai' nam tu' ka'm jum niidhat jum gɛ'kamtu'nda' gammiji Dios jich Gi'kora', nap gu'x io'm jir gɛ'kam, gio nap bixchu'x aichu'n nap pu tu duñia'. Ti' na pich jup tu duu bix na ji'k tu'x chu jai'ch, sia gui' nam jir tu dudua kam, aap ja taiñbui'ñ gu ii'mda' nam ki'n dudua xib.

5

Gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir na ba silhñai' gu u'uan bhiibgixim

¹ Ba' gux io'm Gɛ'kam na bhai' daa atooxkor ta'm, ja'pni kii'n dir daa' maa'n gu u'uan bhiibgixim na bixxik dir mi tu ua'ñix, xijum gok kap ba' bhiibhi'sap ki'n gui' nax kabkam tu bhibhi'sap, na sap ba' cham jaroi' silhñai tigia' na jax jum kai'ch. ² Ba' maadit gu nobii'ñ gu Dios bha ja'p kii'kat jup kai'ch gɛ' ki'n na ji'x tu jii'nak:

—Jaroo chix bhai' na bhi'spio'kai silhñai tigia' na jax jum kai'ch dhi u'uan bhiibgixim?

³ Pu cham jaroi' jai'ch gu' nax bhai' na bhi'spio'kai silhñai tigia' gu u'uan na jax mi tu ua'ñix gui' nam ji'k bhammi ja'p jup tu'ii' jix dhaam nam jir noonbi'ñ gu Dios, gio gui' na mu ja'p jix chu jai'ch na ji'x oi'ñga'n, piam sia chi moor pa ja'k kam ka' git. ⁴ Ba' aañ jix buam jiñ aagit ma susua nat moo pui' pik cham jup jai'chdhir gu jaroi' nax bhai' na bhi'spio'kai silhñai tigia' gui' gu

u'uan. ⁵ Gu' ji na gu' maadit gu maa'n oo'm daman maakob nam mi' daraa b̄ix xikoolh dhir na pai' daa gux io'm Ḡ'kam, jup jiñ chitda:

—Aap moo cham jax jum aa'nda'ñ jaduun̄, ba jikgi ap. Matgam ya' pai' jai'ch ji maadit nax bhai' na bhi'spio'kai silhñai t̄gia' na jax jum kai'ch dhi u'uan bhiibgixim, nat gu' gui' ba ma'iich gux buam jum duukam. Gui'ñ dho aagit jup kai'ch nar boxii'ñ gu Judaa, na xib jix io'm ḡ'kam ki'n ba daa, sia b̄ix jai' bhaankamu'n gu Dabii, na gu' pui'p jir boxii'ñ.

⁶ Ba' gui' nat ja'p ji buus na gux k̄i' kasnir mi'p k̄iik ja'pni b̄ipi' dir na pai' daa gux io'm Ḡ'kam, mi' irban nam pai' b̄ix xikoolh dhir daraa gu ja'tkam nam jir jagi'gir pa' gio gu maakob sasoi' nam b̄ix aixim tu'm, xijum maakob tu a'aa', gio gu buupui'ñ ja'kbui' ip. Dhi' pix kat jup jum kai'ch gux xijum gook jix dhuudu' kam jix u'uañ i'ii'mdaga'n gu Dios nat mui' kap ja joot b̄ix kap na ji'x oi'ñga'n. Gui' ji' na pui' ji buusan na gux k̄i' kasnir, b̄ix kap jix bapain̄mi' gu tukga'n nam pai' jax ḡibiimik jano' nat jum makgirta, ⁷ ba' mu jim̄ik bhai' ji dhaa gu u'uan bhiibgixim na ja'pni k̄i'n dir daa' gux io'm Ḡ'kam na bhai' daa atookor ta'm. ⁸ Gu' ba' gu maakob sasoi' nam b̄ix xikoolh dhir guguuk, gio gu maa'n oo'm daman maakob gu ja'tkam nam b̄ix xikoolh dhir jup daraa, mi' ja o'lhia ki'n ji guguu mit ja'pni b̄ipi' dir na pai' k̄iik gui' ji' na ja'p ji buusan na gux k̄i' kasnir, b̄ix ji'ma'n ja daada' am gu sasaasbikar gio gu a'lhich jaja' jix u'uam totbikdam, susdagim mi jim gui' na joidham uub na jax chu'm jum kubhioñxi'ñ gu Dios. Dhi' pix pui' ja'k jum maaxi'ñ gui' nam

ji'k ba tu daan buiñor gu Dios nam ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na gu' pui' ji buusanda' nam tu kubhioñxi'ñdha' nam pai' dhuuk tu daanda' buiñor. ⁹ Ba' bii'x dhit bhai' ji laalagi mit maa'n gu xibkam alabaa'n na ja'pnim kai'ch:

Dai aap jix bhai' nap bhi'spio'kai silhñai tigia' na jax jum kai'ch dhi u'uan bhiibgixim nap mi' daa',

na pich gu' pu kai'ñkam jum tulhiiñaimik jum makgirta jano' nat gø' jaax gum i'ñir bhaan gu kuruus ja a'mkam bii'x dappaam gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n,

nam bii'x aixim tu'm tu ñiok gam bii'x aixim tu-utu'm,

na pich gu' bii'x ja saba'lh ki'n gum i'ñir na pich ki'n tu ja namkix gu ja ua'tulhdhara' na ba' mi' dhir bax bhai' ka' nam yammia aaya' na pai'p tu'ii' gu Dios.

¹⁰ Ba' xib pui' ja'k ba duu pich nam jai' dhit ba tu daam kiika' na ji'x oi'ñga'n,

gam jai' nam nai' ba tu a'gidha' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios,

nam pui' ja titdaidha' gu ja'tkam nam ba ti jii'ñdha' soi'm ilhdhai aap jum bui.

¹¹ Ba' mi' dhir mui' cham daaxix kam mi' bam maax jamit gu noonbi'ñ gu Dios bii'x xikoolh dhir mi' na pai' daa gux io'm Gø'kam, gio nam pai' daraa gu maa'n oo'm daman maakob gu ja'tkam gio ba' gu maakob sasoi'. ¹² Jup kai'ch am gø' ki'n: Gø'kamtu'nda' ich dhi' na pui' ji buusan na gux kii' kasnir,

nat gu'm makgirta kuruus ta'm.

Na gu' xib jix io'm gø'kam ki'n ba daa,

biiX bhaan ba tu bii gu tu' nax chu jai'ch,
 pui' na jax gu gɛ'gɛr jup tum duu'nkam gio gu
 a'lhich jup tum duu'nkam.

Xib dhi' bax bhai' na pu tu duña' jax ña ilhii'ñdha'
 ja bui biiX gu ja'tkam.

Ja'pni kuch ba' moo gammiji tu' ka'm niidhat
 gɛ'kamtu'nda'.

¹³ Ba' mi' dhir biiX gui' nat ji'k tu'p tu duu gu Dios
 na bhammi ja'p jix chu jai'ch jix dhaam, gio ba'
 mu ja'p na ji'x oi'ña'n bhaan, gam mu ja'p suudai'
 chir, jup kai'ch am ip:

Gammijich moo tu' ka'm niidhat tu daanda' buiñor
 guX io'm Gɛ'kam na bhai' daa atookor ta'm
 gio dhi' nat ja'p ji buus na guX kii' kasnir nat
 jum makgirtak,

nam gu' gammiji pur gɛ'gɛrkam sia nar pai' dhuuk
 ka' git.

¹⁴ Ba' gu maakob sasoi' nam biiX xikoolh dhir
 guguuk mi' na pai' daa guX io'm Gɛ'kam jup kai'ch
 am ip:

—Pui' dho.

Gu' ba' gu maa'n oo'm daman maakob gui' nam
 biiX xikoolh dhir daraa, na mit jax ja o'lhia ki'n
 guguu bhai' ji chu daani mit buiñor.

6

*Na ba bhiibhi'spio'ka' guch Xoi'kam gu u'uan
 bhiibgixim*

¹ Ba' gui' na ja'p ji buusan na guX kii' kasnir,
 maa'n kap xi bhi'spio' gui' ji' u'uan bhiibgixim na
 daa'. Ba' maadit gu maakob sasoi' jup jiñ chitda gɛ'
 ki'n, piX am nammi ja'p tu baapkichu'n:

—Pu kani muni ja'k xi chi tii'.

² Ba' na ñich mui' xi chi tii, maadit mu kiik gu maa'nkam jix chua kabai cha'm gaat ji dhaagit. Ba' maa'n xi kiix jamit gu kuruun na bhaan jix maati' nat ba tu ma'iich nat tu kokdarak ja bui gui' nam jix bhaamki'ñ, gio ba' na bhaan jix maati' ka' ip na mi' dhir ja'p ja'k gammiji tu daam ba kiika'.

³ Ba' nat jumai kap jup xi bhi'spio' gu u'uan bhiibgixim gui' ji' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, jup jiñ chitda ip jumai maadit gu maakob sasoi':

—Mi'ñi ja'k jup xi chi tii'.

⁴ Ba' na ñich mui' xi chi tii, maadit mu ja'k jup kiik gu maa'nkam jix bi' kabai cha'm. Ba' maa'n xi maa mit gu tɔb kuxiir na bixxik dir jix mu'muk, gio ba' na mit xi chia na ja kokdhichdha' gu ja'tkam biix kap na ji'x oi'ñga'n na pui' ja'k tu duñia' nam diilh pix bhai' jim kokda', nam cham maa'n ñi'ook kap duuka'.

⁵ Ba' nat pai' dhuuk jumai kap jup xi bhi'spio' gu u'uan bhiibgixim na ba' moo baik kap ba bhi-ibhi'spio'kix ka', jumai bhai'p ji ñio maadit gu maakob sasoi', jup jiñ chitda ip:

—Muni ja'k jap jup xi chi tigia'.

Ba' na ñich mu ja'k jup xi chi tii, jumai mu ja'k jup kiik gu maa'nkam jix chuk kabai cha'm ji ua'dat maa'n gui' na bhaan jix maati' ka' na ji'x jix bit ka' gu tu'. ⁶ Ba' mi' irban nam pai' biix xikoolh dhir guguuk gu sasoi', bhai' ji chum ñio, jup tum kai'ch:

—Ya' dir ja'p ja'k gook kiilo pix ba aix ka' gu juun na ji'k mai'chia' gu maa'n tanoolh no't tu jua gu jaro'i, piam baik kiilo gu tiriik. Pu'ñi ku pim ba' siamri cham xi buada' gu asait gio gu

uubas baraa', na pim gu' pu'ñi cham tu' gammiji gɛ' bia'ka'.

⁷ Ba' nat pai' dhuuk jumai kap jup xi bhi'spio' gu u'u'an bhiibgixim gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, na ba' moo maakob kap ba bhiibhi'spio'kix ka', jumai bhai'p ji ñio gu maakob sasoi', jup jiñ chitda:

—Mi'ñi ja'k jap jup xi chi tigia'.

⁸ Ba' aañ mu ja'k jup xi chi tii na pai' ja'k tuñ aagi'ñ. Mu kii'k ip jumai gu maa'nkam jix uam kabai cha'm, Muuki' sap tii' gui' gu maa'nkam. Ba' dhi' jumaip oi'ñchu' gu maa'nkam na Tulhiiñara' tii', na dhi' pi'x kat jup jum kai'ch mi' nam pai'm tulhiiñara' gatuuk gu ja'tkam. Ba' bii'x gook jup ja titda am nam sap ja kooda' gu ja'tkam nam ji'k daaxix mui' kap na ji'x oi'ñga'n, nam pui' ja'k tu duñia' nam diil' pi'x bhaakui bhai' ji chi jigialhchuda' nam jax dhui pi'x ko'ya', gam jai' nam ua'mai, nam ja a'm jimiichdha' gu bhiogi', gio jai' ko'kdai' ki'n, gam jai' nam ja jugioka' gu gampix kam sasoi' nam jix bhaa'mna'.

⁹ Ba' nat jumai kap jup xi bhi'spio' gu u'u'an bhiibgixim na ba' moox chamaam kap ba bhiibhi'spio'kix ka', mi sonpan gu sasoi' mimii'ñkar na mi ja'p kii'k, ba tii ñich nam mi'm maaxi'ñ gu ja i'ii'mda' gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios na mit ja bhaamkidhak ja koi gu ja'tkam nam cham aa' nam tu a'gada'. ¹⁰ Ba'p kai'ch am mi' ji gu'kat gɛ' ki'n:

—Aapi' Gɛ'kam Dios jich Gi'kora', nap joidham bixchu'x aichu'n gio nap joidham jix uañ ki'n kii'k, gam nap pui' tu kuugalhdha' jax no' pich ba tii, ¿paa duuk jum aaya' nap saak ja aagi'ñdha' bii'x gu

ja'tkam nam tu' jax buimik gu ja tutku' bhaan kup ba ja tulhiiñchuda' gui' na mit jich bhaamkidhak jich koi nach mu ja'p jum a'mkam ka tu a'gat gux bhai'm kai'chdham jum ñi'look?

¹¹ Ba' bix jima'n dhi' nam mi' guguuk sonpan gu sasoi' mimiñkar, xi ja tii' mit gu jajannulh joidham jix chooto, gio ba' nam jup ja titda nam sap ka xim nira' alhi'ch pix ba', nam bix bhammi ka xi aaya' gui' na mit chakui ja koi, nam pui ka tu a'gichu' gux bhai'm kai'chdham ñio'kiñ gu Dios bix kap na jix oi'nga'n nam jik daaxix nam pu'ñi ja kooda', na ba' mi' dhir pui' ba tu kuugalhdha' gu Dios nam jax kai'ch.

¹² Ba' nat pai' dhuuk jumai kap jup xi bhi'spio' gu u'uan bhiibgixim, giilhim gø' bhai' ji chim tir, gio gu tanoolh bhai' pix ji chukuur, jix chuk bhai' pup daa, ja'p na gu jax chu'm jannulh no'x chukuum jix chuk, gio gu masaa'n jix bi'p jum duu ja'p na i'ir. ¹³ Gio gu chiichia' nat mui' ji ii' mu ja'k oi'nga'n bhaan, ja'p na jax gu iibhai'nga'n gu iigix na giilhim mui' mu pix titronia' dirap no't jix io'm bhai' xi jib. ¹⁴ Gio gux dhaam pix cham pai' matgir, ja'pni pix jum duu na jax gu u'uan no't jotmoda' xim bhiib. Gio ba' nat giilhim jix io'm bhai' ji gi'ndoki gu oi'nga'n, pix cham pai' matgir gu oi'dha' na mui' kap ka daraat na jix oi'nga'n, gio gu a'lhich dippir na mu ja'p dir kax maaxich suudai' iraab. ¹⁵ Ba' gui' nam nai' ja'p daraa nam jir gø'gørkam na jix oi'nga'n, ma jiboi'ññor jamit bha ja'p oi'dha' ta'm na jax chiichio', jai' bha ja'p na jax ti diidi' na mit bam o'ñchom, ja bim gu jaja'tkam tuk gam gu ja tujuandam tuk, pui' na jax gu ja gø'gørkam tuk gu ja sandaarui'x chuk, bix

sia gui' nam jir jix chutumñigam, sia gui' nam jix io'm jix o'jo', gam sia gui' nam jir ja'ppix ja'tkam. ¹⁶ Ba'p ja titda am gu oi'dha' bhiji ja'p ji baapxich chiichioob gam bha ja'p na jax ti dñidi':

—Iam gor bhai' xi ia'lh jich a'm, xich ixchu' pim, na cham jich chigia' gui' nax io'm gè'kam ki'n daa bhammix dhaam, gio gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, na gu' giilhim jix bhaam jich bui. ¹⁷ Bam ai gu' na pai' dhuuk jich chulhiinçhuda' aach na chich cham mi' pui' jii na jax jix aa', gam gu jai'. ¿Jaroo gip jix ñakoo' nax io'm jum tulhiina'?

7

Na ba ja matgilhdha' gu Dios xijum gook oo'm daman maakob miil gu Israel kam ja'tkam nam mi' pui' jium na jax jix aa'

¹ Gio ba' moo mi' dhir ja'pni ñich jup ti ti, maakob sap gu noonbi'ñ gu Dios maakob kap guguuk am na ji'x oi'ñga'n, na mit pui' ja'k ja tiidak mu ja joot nam jix io'm ti jilhbichdha' bñix kap na ji'x oi'ñga'n na ba' tum xichui'dha' bñix na ji'k tu'x chu jai'ch bñix kap, sia mu ja'p suudai' chir. ² Ba' jumai ja'pni jurnip dir ja'k mui'p ba jim gu nobii'ñ gu Dios ji ua'dat gui' na ki'n ja matgilhchu'n gu Dios gui' nam ji'k kaichgida'. Ba' mui' xi ja jiiñkai gu jai' noonbi'ñ nam mu ja'p guguuk maakob kap na ji'x oi'ñga'n, na mit ja chia nam tu xichui'dha' jibñilh ki'n bñix kap na ji'x oi'ñga'n, jup ja titda:

³—Chakui pim jix io'm ti jilhbichu'nda', nam gu' bñix pu ko'ya' gui' nam ji'k tu dudua na ji'x oi'ñga'n, sia bñix pum xichui'dha' gu tutua gam sai' gio gu suudai', nach gu' ka ja matgilhdha' gui' nam ji'k

tu' ka'm niidhat mi' pui' tu kuugalhdhim na jax jix aa' guch Gi'kora'. Dai nach ka xi ja matgilhdha' na pim ba' moo mui' ba ti jilhbichdha'.

⁴ Ba' gu nobii'ñ gu Dios xi ja matgilh ja kokob-tai' am gui' nam ji'k tu' ka'm ni'i'ñ gu Dios nam jir Israel kam ja'tkam, xijum gook oo'm daman maakob miil (144,000) ja matgilh. ⁵ Mambhix daman gook miil ja matgilh gui' nam jir bopxi'ñ gu Judaa, gio gui' nam jir bopxi'ñ gu Rubeen ja'kbui' ip mambhix daman gook miil, gio gui' nam jir bopxi'ñ gu Gaad mambhix daman gook miil ip, ⁶ gio ba' gui' nam jup jir bopxi'ñ gu Aseer ja'kbui' mit jup ja matgilh mambhix daman gook miil, gio ba' gui' nam jir bopxi'ñ gu Neptalii ja'kbui' mit jup ja matgilh mambhix daman gook miil, gio gu bopxi'ñ gu Manasees mambhix daman gook miil ip, ⁷ gio gui' nam jir bopxi'ñ gu Simeon mambhix daman gook miil ip, gio ba' moo gui' nam Lebiip jir bopxi'ñ ja'kbui' mambhix daman gook miil jamit jup ja matgilh, gio gui' nam jir bopxi'ñ gu Isakaar ja'kbui' mambhix daman gook miil jamit jup ja matgilh, ⁸ gio ba' moo gui' nam ji'k jir bopxi'ñ gu Sabuloon ja'kbui' ip mambhix daman gook miil ip, gio ba' gui' nam jir bopxi'ñ gu Josee mambhix daman gook miil ip, gio ba' gui' nam jup jir bopxi'ñ gu Benjamiin ja'kbui' mit jup ja matgilh mambhix daman gook miil.

Gu Juan na ba ja tigia' mui' gu ja'tkam jix chooto ti ti' kam

⁹ Ba' mi' dhir mui' mi' bam maax jamit gu ja'tkam cham daaxix kam, ja'pni biipi' dir na pai' daa gux io'm Ge'kam gio gui' na ja'p ji buusan na

gux kii' kasnir, pu cham jaroi' maat nam ji'k aix, pui' pix tu'ii' am. Bix kap dir mi' guguuk am gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n kam, nam bix aixim tu'm tu ñiok gam bix aixim tuutu'm. Jix io'm mui' dho ba' ji gu ja'tkam nam mi guguuk, nam pu cham ji'xdha' jaroi' ja timo' siat ti ma ja ja'kih. Bix jix chooto ti ti' am, gio nam ji'ma'n ja daada' gu ko'kmarak jaaja'. ¹⁰ Ba'p kai'ch am gø' ki'n:

Ja'p moo gø'kam ki'n jix bhai' duu ji dhi Dios jich Gi'kora' na bhai' dhaa atookor ta'm nat jich uañ guch ua'tulhdhara',

nat gu' mu joot dhi' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir na ba' pu'ñich a'mkam jum makgirta' na ba' ki'n tu namkix ka' guch ua'tulhdhara'!

Gammijich jix bhai'ch chaatit tu daanda' buiñor, na gu'r jix bhai'kam.

¹¹ Ba' gu mui' cham daaxix kam gu noonbi'ñ gu Dios nam bix xikoolh dhir guguuk mi' na pai' daa, gio mi' nam pai' bix xikoolh dhir daraa gu maa'n oo'm daman maakob gui' nam jir jagi'gir pa', gio gu maakob sasoi', ja o'lhia ki'n gu'kik bhai' ji chu daani mit buiñor gu Dios na mi' daa irban. ¹² Jup kai'ch am:

Maaxik dhor pui' nam jax kai'ch dhich jaaduñ, gammijich dho tu' ka'm niidhat gø'kamtu'nda' dhi Dios jich Gi'kora' na ya' gø'kam ki'n daa,

na gu' maaxik jix io'm jir Gø'kam, bixchu'x aichu'n na pu tu duñia'.

Gammijich gø'kamtu'ndat taxchaabgi'ñdha' sia nar pai' dhuuk ka' git.

Ja'pni tu tui'ka'.

¹³ Ba' maadit gui' nam mi' biĩx xikoolh dhir daraa nam jir jagi'gir pa' jup jiñ chitda:

—¿Jaroom da' dhi ja'tkam jix chooto ti ti' kam nam ya' guguuk? ¿Paam dir ja'k jiim?

¹⁴ Ba' aañ jup titda:

—Cham ji nañ maat. No' pich mi' dhir iam jiñ aa'ñ jiñ jaduun nap jix maat.

Ba' gui' xiñ aagi'ñ ip, jup jiñ chitda:

—Jir di' am dho gui' nam giilhim jum tulhiiñaimik mu ja'p oi'ña'n bhaan nam duduakat gu ja tutku' bhaan, gio nam gammiji pux biiñak kat buiñor gu Dios siam jum tulhiiñ. Ba' xib yammi ja'k bap tu'ii' am jix bhai'm taatit, nat gu' biĩx dappaam tu ja uañ gu ja ua'tulhdhara' guch Xoi'kam, dhi' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, ki'n gu i'ra'n nat jaax bhaan gu kuruus, na mit gu' soi'm ilhdhak ti jii'ñ buiñor. ¹⁵ Ya' ji' bar di' nam pai' gammiji biĩma'n bap tui'ka' gu Dios joidham jix jiĩkgim, ja'p ji buusnia' nam gammiji ya' pu ba tu juanda' na pai' tu chiopi' gu Dios. Dhi' ba' dñilh ja buip tu't ja nuuka'nda'. ¹⁶ Ya' dir ja'p ja'k cham pai' dhuuk kax bhio'n ka' am, ni nam cham pai' dhuuk ka tanook ka', ni gu tanoolh ku cham pai' dhuuk ja a'm ka tonnia', ba' cham pai'x chatoiñ kir kam tulhiiña' am. ¹⁷ Ba' xib ya' dir ja'p ja'k gammiji ya' pu ba oi'ñka' am jix bhai'm taatit, cham tu' bhaan jum tulhiiñat ka suanda' am nam jax jum tulhiiñaimik mu ja'p oi'ña'n bhaan, na gu' ya' gammijix bhai' tu tatda' buiñor dhich Gi'kora', gio na gu' gammiji ja biĩm oirida' dhi' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, ja'p ji buusnia' na ja bipia'da' ja'p na kakasnir, gio na gammiji ja i'chu'nda' gux kii' suudai' nam ki'n gammijix bhai'm taat ka'.

8

*Na jumai kap jup ba bhi'spioka' gu u'uan bhi-
ibgixim guch Xoi'kam*

¹ Ba' nat pai' dhuuk jumai kap jup xi bhi'spio' gu u'uan bhiibgixim gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir na ba' ki'n bii'x ba bhiibhi'spio'kix ka' na ji'k kap bhiibhi'sap kat, pi'x cham tum ñio bii'x kap na ji'x jir jix dhaam, mi'kim pa' moo na cham tum ñiok. ² Ba' gux xijum gook gu noonbi'ñ gu Dios nam ja'pni bii'pi' dir guguuk mi' na pai' daa, xi ja maa mit ji'ma'n gu kukuichdhakar. ³ Ja'xpix ba' moo jumai mi'p ba ai na pui'p jir nobii'ñ gu Dios alhi'ch kubhioñkar ji kusbiot nar jix uam totbikdam, ba' mi' ji kikbo sonpan gu gø' kubhioñkar na ja'p tu'm na sasoi' mimi'ñkar. Ba' gø' xi maa mit gui' na joidham uub na sap ba' kubhioñxidha' gu Dios bhaan gu kubhioñkar na mi' kii'k ja'pni bii'pi' dir na pai' daa, maap xi bindai gui' na mit tu kubhioñxi gui' nam ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, na pui' ji buusan nam tu kubhioñxidhimik nam tu dañiimik buiñor tu' ka'm niidhat. ⁴ Ba' nat pai' dhuuk bhai' ji chu kubhiona, silh mu ja'k bhi' gu kuu'mxiga'n na pai' daa gu Dios, maap jum bindak gui' nam tu kubhioñxi'ñ guch Xoi'kam jii'gi'ñdham. ⁵ Mi' dhir ba' nat jax daa ip gio gu alhi'ch kubhioñkar, mi' xi suuidihak gu tuupalh bhai' dhir bhaan gu gø' kubhioñkar mijimmi xi bua oi'ñga'n bhaan. Ba' bhai' pu ji gi'ndoki gu oi'ñga'n, gio na gø' tim tiroon ja'p na jax kai'chidha' gu duuk tirnidam.

Gu noonbi'ñ gu Dios nam ba tu kuichdha'

⁶ Gu' ba' gux xijum gook noonbi'ñ gu Dios nam ji'ma'n ja daada' gu kukuichdhakar, jix ki' bam duu mit nam ba tu kuichdha'.

⁷ Ba' nat pai' dhuuk maadit xi chu kuich, jix dhaam dir mui' pu ji ii' gu chia mu ja'p oi'ñga'n bhaan, gio ba' gu tai ip binkam gu i'ñir. Ba' pu mi alhi'ch gu diñir binkam gu tutua gam sai' na mi ja'p ka tu tuutit na ji'x pix aagix na ti miya'.

⁸ Mi' dhir ba' nat pai' dhuuk jumaip xi chu kuich gu nobii'ñ gu Dios, maa'n jix dhaam dir mui' xi jibua mit gè' gui' na ja'p tu'm na oidha', dai na biix miimtu', silh mummu gi' irban gu gè' suudai'. Ba'x bi'p jum duu taak dir gu suudai' ja'p na i'ñir na ji'x pix aagix na bi'lhia'. ⁹ Ba' koi mit gu boptop gam gu jai' nam mi' ka tu oipot mi' nat ji'x bigiir gu suudai' na ji'k aagix nam ko'ya'. Gio gu ja'tkam nam mi ja'p ka oipot kaknub ta'm pui'p koi mit nam ji'k pix jup aagix, biix pu baap gu ja kaknub.

¹⁰ Ba' nat pai' dhuuk jumaip xi chu kuich gu nobii'ñ gu Dios na ba' ki'n bar baik ka', jix dhaam dir mui' ji jigii maa'n gui' na ja'p tu'm na chi'ñi', ba' mu ja'p gi' ji'kchi kap gè'gèr jir a'kki'n na pai' mir gu suudai' gio mu ja'p na jax jir biipiatam, na ji'k kap aagix na gixia'. ¹¹ Jix Xibu' sap ti' gui' gu chi'ñi', ba' biix nat ji'k kap a'kki'n gi', jix xibu'p jum duu gu suudai'. Ba' mui' koi mit gu ja'tkam na mit ji'k ii gui' gu suudai' na ji'k pix aagix nam ko'ya', nat ja maimtuda gu suudai' na gu' giilhim jix xibu'.

¹² Ba' nat pai' dhuuk jumaip xi chu kuich gu nobii'ñ gu Dios na ba' ki'n bar maakob ka', ti' pup irban juugit nai' ji chuu gu tanoolh, gio gu masaa'n, gio ba' gu chiichia'. Cham tu'x bhai' ka tu tonni'ñ gu tanoolh, gio gu masaa'n palhiip pix

ba tum masbagi'ñ gio gu chiichia', ba'x chukgam jup tum duu jai' kap na ji'k kap aagix na tum tulgamta', tataab ja'k gio tukaa' ja'k.

¹³ Ba' maa'n gu bha'aa' bhammi ja'p ji dhødø'dat jix dhaam jup kai'ch gø' ki'n:

—Ja'p moo joi'ndam jum duña' am gu ja'tkam bñix na ji'x oi'ñga'n nam pai' dhuuk xi chu kuichdha' dhi baik noonbi'ñ gu Dios nam ka bi'iix nam tu kuichdha'.

9

¹ Ba' nat pai' dhuuk jumaip xi chu kuich gu nobii'ñ gu Dios na ba' ki'n bar jix chamaam ka', maa'n jix dhaam ðir mui' ji jigii gu chi'ii' mummu oi'ñga'n bhaan, ba' xi maa mit gui' na ki'n jum kukpio'k mu na pai' gø' ti di' na cham pai' ju'.

² Ba' xi kupio' mi' dhir na pai' kiidha', giilhim gø' mijii ðir ji buus gu kuubhix ðbhidham jix chuk jix kubha'biñ, ja'p na jax chu'm kuubhisda' gu tii'nkar no' jaroi' bax chu mamaim. Ba' ja'xpix bhai' pix ji chim ðka bñix kap na ji'x oi'ñga'n, nat gu' ba taa'bi gu tanoolh gu kuubhix, na gu' giilhim jix chuk nat mijii ðir buus na pai' gø' ti di'. Sia gu jibiilh cham tu' ka kii', nat gu' bñix ba ia'ñ gu kuubhix.

³ Ba' bhiji ðir ja'p bhaan gu kuubhix bhai' ji bubua mit mui' gu sossoi, bñix kap ba oipo am na ji'x oi'ñga'n, dai nam pui'x io'm jup jix bhaa'mna' na jax gu nankasir. ⁴ Pui' ja'k ja tiidak mu ja joot jamit nam ja ki'mna' gu ja'tkam na ji'k cham daaxdhix ka' ja kokobtai' am gui' na ki'n tu matgilhchu'n gu Dios na bhaan jix maat' nam gui' kaichu', gio nam cham jax ja buada' gu tutua gam sai' na mi ja'p tu tuut, daipu' nam jax pix ja titda. ⁵ Gio ba' moop ja

titda am ip nam sap cham tu' pu ja koodaidha' gu ja'tkam nam ji'k ja ki'mna', ja'pji dai nam ji'x pix bhaan jum tulhiiña'. Ba' dhi' ji' nam ja'p tuutu'm na sossoi, bhai' ji ja ki'mna mit biix gu ja'tkam jix chamaam masaa'n juugit, pui' ja'k ti kiki' am na nankasir. ⁶ Ba' na mit pai' dhuuk bhai' jim tulhii gu ja'tkam na mit bhai' ji ja ki'mna gu sossoi, mui' tiix aa' am nam ba ko'ya' git nam cham mi' pum tulhiiñdha', gu' ji nam gu' cham ko' siam chi moo jax jum bua't ti muuki' dhaan, ja'p ji buus gu' nat mai' mi gu muuki' mi' dhir ja bui.

⁷ Gu sossoi ja'p tuutu'm am na gu kakbai, gio nam pui'x ja joiñi' nam nai' xi bapo' nam jax xim buada' gu kakbai pai' no'r jigialhi'. Dai nam biix ji'ma'n ja'p tu'm tu moom na ja'tkam, gio nam biix ji'ma'n ja tuttutu' gui' na ja'p tu'm na kuruun.

⁸ Gu ja kuup ba' ja'xbui'r tɛ'tɛb nam ji'x tu kuup gu u'uub, gu' ba' gu ja taatam ja'p tu'm ip na gu mabiiñ gu taatmu'n. ⁹ Biix kap na ji'x jir ja tutku' tu baapsatu' am gu ko'kmarak bapaiñum nam ki'n jum soo'mdhatu'. Ba' nam xi a'ngib ja'p tum kai'ch na jax no'm pai' dhir mui' mu boopo' gu kakbai ji ja tiibiopat gu kakret no't ba ji chum kokda. ¹⁰ Gu' ba' gu ja bhaabhai ja'p tu'm na gu bhai'ñ gu naksir, kukgaram mi chuut gui' na ki'n ti kiki'. Dhi' ba' ki'n ja ki'mna mit gu ja'tkam jix chamaam masaa'n juugit. ¹¹ Gu ja gɛ'kam tuk dhi sossoi, Abadoon ti' gu ebreo ñi'ook ki'n, gu' ba' gu griago ñi'ook ki'n Apolion. Dhi' pix jir di' gui' na mu ja'k jup jir gɛ'kam na pai' giilhim gɛ' ti di'.

¹² Ja'pni ja'k tum bua, ku gu' gook ka bi'iix ji gu tulhiiñara' na ja a'm ka jimia' gu ja'tkam, cham tu' daipu'. Dhi' ki'n kia'pix maa'n ba jim.

13 Gu' ba' nat pai' dhuuk xi chu kuich gu jumai nobii'ñ gu Dios na ka bi'iix, bhai' ji chum ñio bhai' dhir bhaan gu kubhioñkar nar jix uam totbikdam na mi' kiiik ja'pni biiipi' dir na pai' daa gu Dios, 14 jup titda gu nobii'ñ gu Dios nat kia'pix tu kuich:

—Mi' dhir jap ja do'ñchora' gu maakob noonbi'ñ gu Dios nam mummu buupulh gø' akki'n na Eu-praates ti tii'.

15 Ba' gu nobii'ñ gu Dios mu jimik jup xi ja do'ñcho gu jai' noonbi'ñ nam mummu buupulh ak jugii'ñ, nam sap ba' ba ja kooda' ji'kchi gu ja'tkam na ji'k aagix, nam gu' pu pu kai'ñkam mi' buupulh nam pu'ñi tu duñia' na pai' dhuuk jum aaya' gu tanoolh gio gu oidha' na pui' tu kuugalhdha'. 16 Ba' gu ja sandaarui'x chuk gook jix cha'tmam oo'm miyoones ja aa am nam aix, biiix kakbai cha'm jiiim am.

17 Biiix ji'ma'n gu ja sandaarui'x chuk nam bha daraichu' kakbai cha'm, ji'ma'n ja baapsatu' am gu ko'kmarak bapaiñum nam ki'n jum soo'mdha', dai na gø' miimtu' ja'p na tai, taak dir jix chiidu'm maaxi'ñ, taak dir ba'x uam. Gu' ba' gu ja kakbai' ja'p tu'm tu moom am na jax chu'm tu mo' gu mabii'ñ, ba' ja chiichiñ am dir busaak gu taix io'm jix choiñ kuubhix binkam. 18 Ba' mui' ja koi mit gu ja'tkam ki'n gu tai nam ji'k pix aagix nam ja kooda'. 19 Gu ja bhaabhai ba' ja'p tuutu'm na kooko', tu moom kugaram dir na jax chu'm gu ko'. Dhi' ki'n jamit ba' mui'p ja ki'mna gu ja'tkam.

20 Ba' gui' na mit bii na mit cham koi ki'n gu tai na ja chiichiñ am dir busaak gu kakbai, gio na mit cham ja ki'mna, cham pai' iam soi' ba jim ilh jamit buiñor gu Dios sia kum jax ti nii'ñ, pui' nam jax ba

tu bua na jax cham kii' ka'm nii'n. Jix io'm ba xi jii mit nam tu daan ja bui gu cham kikii' i'ii'mda' nam jir noonbi'n gu ja'ook, gam ja bui gu didios jum tiitgidam nax uam totbikdam ki'n jup duñiix, gam jai' gui' nax chooto totbik, gio jai' bix aixim tu'm, gio gam jai' gui' nar u'uux jup duiñxim nam pu cham tu oipo sia kum ti tu tooton, ni nam tē kēē sia kum ti tu naanak, gio nam cham ñiñña sia kum ti tu buupui, nam gu' pu cham tu' dudua, nam gu'r jup duñiixim p̄ix. ²¹ Gio ba' nam mui' ja bia'kat gu u'uub ja bim boppo, gio nam ti xxi'n, gam nam ja koo'n gu ja'tkam, gio ba' nam nai' tu jiboñ.

10

Gu nobii'n gu Dios na ua'ka' gu u'uan

¹ Ba' maa'n gu nobii'n gu Dios jix dhaam dir mui' ba jurnim mu ja'k oi'nga'n bhaan joidham tibaa'n cha'm. Gē'kam kam tui'dhi' gui' gu nobii'n gu Dios, ki'oor bix xikoolh xi bhichdhixchu' bha mo'r daam, gio gu buibsa'n na gē' maimtu' ja'p na gu tanoolh, gio gu tootna'n pui' ip, ² maa'n daa'nchu' gu u'uan silhñixim na bixxik dir mi chu ua'ñix. Ba' mummu ji kikbo oi'nga'n bhaan, maap dir suudai' chir ti kiis gu ki'n dir kam toona'n ki'n, gu o'nsop dir kam toona'n ba' dibir ta'm ti kiis. ³ Ba' xi jiiñ gē' ki'n, ja'p ti na gu mabii'n no' gē' ki'n jurok. Ba' mu pai' dhir bhai' ji chum ñio gē' ki'n gio nat tim tir, jix xijum gook ti na mit bha ñio maap maa'n jimdam. ⁴ Ba' aañ ba ji chu ua'nak nam jik jax kai'ch gui' nam mu pai' dhir bha ñiok,

gu' ji nat gu' jotmoda' bhai' ba tum ñio bhammi dir jix dhaam, jup jiñ chitda:

—Dhi'p dai cham tu' u'uanda' nam jax kai'ch dhi' nam mu ñiok, dñilh jap pix pui'x chu mat ka'.

⁵ Ba' gu nobii'ñ gu Dios na mu kiiik oi'ñga'n bhaan, na maap dir suudai' chir ti kiisap, xi bamii'ñdhak gu kii'n dir kam nobii'ñ ⁶ jup kai'ch bhaankamu'n gui' na bijik dir pux jai'ch, gio na mi' dhir ja'p ja'k gammiji pux jai'ch ka', gam nat jup tu duu biix na ji'k tu'x chu jai'ch:

—Ja'xbui' pix juugit ti ñira gu Dios, ⁷ na gu' xib na pai' dhuuk xi chu kuichdha' dhi jumai nobii'ñ nat chakui tu kuich, biix pui' ba tu kuugalhdha' nat ji'k jax ja tiiidak gui' nam bijik bhaankamu'n tu a'gimik biix kap na ji'x oi'ñga'n.

⁸ Ba' gui' na bhammi dir bha tuñ a'gi'ñ jix dhaam, jup jiñ chitda ip gio:

—Taañmir gu u'uan na daa' gu nobii'ñ gu Dios na mu kiiik oi'ñga'n bhaan, na maap dir suudai' chir ti kiisap, ja'p jap tiiida' nam makia'.

⁹ Ba' aañ mu jimiiik bhai'p ba taan gu u'uan na daa', ba' gui'p jiñ chitda:

—Ya' dho, dai ji nap gu' bha jugia'. Joidham jix maikak ka' nap mui' ji jugia', irban dir gum book ba' bhai' jim maimtuda'.

¹⁰ Ba' aañ bhai'p xi juu gu u'uan nat pai' dhuuk bhai' xiñ maa gu nobii'ñ gu Dios. Pui' dho joidham jix maikak ja'p na miibat na ñich mui' ji juu, nat pai' dhuuk irban dir jum gaam ji guñ book nat ba' giilhim bhai' jiñ maimtuda. ¹¹ Ba' gui' na bhammi dir bha tuñ a'gi'ñ jix dhaam jup jiñ chitda ip gio:

—Jum aa' nap giop ka tu a'gara' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios, nap ja aagi'ñdha' biix

gu ja'tkam na tu' jax dhuñia' gatuuk. Bix kap jap aaya' na ji'x oi'ñga'n, na gu' bix jum aa' nam pui' tu machia' na ji'k ja'tkam, sia nam jir jax chu'm, siam jir pa ja'k kam, piam siam jai' maakam tu ñiok, bix jap pui' tu ja a'gi'dha', sia gui' nam jir tɛ gɛ'gɛrkam.

11

Gu gook tujuandam tugi'ñ gu Dios

¹ Ba' mikkat maa'n xiñ maa mit gu jupaabdakar ja'p tu'm na tootkom, mi' dhir ba'p jiñ chitda am:

—Jupaabda' ap dhi' ki'n gu chiopga'n gu Dios gio gu sasoi' mimi'iñkar na bhaan tum makgirxi'ñ gu Dios, gio ba' nap ja ja'kilhdha' gu ja'tkam nam ji'k aix nam mi chu daan irban dir. ² Dai mu ja'p dirap dir gu chiop jap cham jupaaba'nda', na gu' dhi' mi' dhir ja'p ja a'm bipio' gui' nam cham ti jügi'ñ aañ jiñ bui. Na gu' dhi' ja'p jir jum duukam nam bix tu' pix ja ilhdha' gui' nam ji'k ba ti jügi'ñdha' aañ jiñ bui baik oidha' daman taak juugit. ³ Ba' aañ gook mu ja jootsa' guñ chujuandam tuk nam jiñ a'mkam tu ja a'gidha' guñ ñi'ook bix gu ja'tkam baik oidha' daman taak juugit. Gampai' pix tui'ñgida' am, jix xaasak ti tii'chgida' am na bhaan jix maati' ka' nam soi' pix jum ilhi'iñchu'nda'.

⁴ Gui' ji' gook tujuandam tugi'ñ gu Dios, dhi' pix pui' ja'k jum maaxi'ñ am gu gook oliibos na ja'pni büpi' dir tu't bhai' na pai' daa gu Dios, gio gu gook na bhaan jum tuttu gu kañdhiir. ⁵ Ba' nat pai' dhuuk mu ja joot gu Dios gu gook tujuandam tugi'ñ nam tu ja a'gi'ñpu' gu ja'tkam, cham ji'xdha' jax ja dooda mit gu ja'tkam sia kum tiix

ja bhaamki'ñ, na gu' bixchu'x bhai' nam pu tu duñia', ja chiichiñ am dir busaak gu tai. Ba' jai' dhit nam tiix ja koodam, pu ja mi'ñ jamit. ⁶ Siax bhai' na mit pui' tu duu nat cham duu'n baik oidha' daman taak na mit ji'x juugit tu ja a'gi gu ja'tkam gu ñio'ki'ñ gu Dios na jax ja'k tu duñia' gatuuk, gio na mit i'ñir jup duu gu suudai', gio ba' na mit pui' ja'k tu duu nam bixchu' bhaan bhai' jim tulhiiña' gu ja'tkam na mit ji'x juugit ilh. ⁷ Gu' ba' nat pai' dhuuk jum ai na ji'x juugit daaxix nam tu a'ga', na mit bix kap ba timo nam tu a'gimik gu Dios ñio'ki'ñ, maa'n gu nobii'ñ gu ja'ook nax iibhidham tu'm mijj dir buusnik na pai' ghe' ti di' bhai' ji chu kokda ja bui, ja mai'chik pu ja koi. ⁸ Mi' pix ja'p biit am ba'bhak sanoop, mi' irban gu ghe' kiicham na Jerusaleen ti ti', na mit pai' gibiimik sissapa ip kuruus ta'm guch Xoi'kam jano' na mu xi oilhimik, mi' na pai' ja'p ji buusan na gook ki'n ti ti': Sodooma gio ba' Ejipto, nam gu' pui' ja'k jup tu jim gu mi' oi'ñkam Jerusaleen na jax gu Sodooma kam gio gu Ejipto kam. ⁹ Baik tanoolh daman taak mi' pu biit gu ja tutku' gu gook tujuandam tugi'ñ gu Dios. Bix na ji'k ja'tkam ja ti mit nam mi' pix ja'p ko'iix, sia gui' nam mik ja'k oi'dha', gio jai' gui' nam maakam tu ñiok. Bix kap dir na ji'x oi'ñga'n ja ti mit, ba' pu cham jaroim guguux na ja yaaspa', mi' pix xi ja ni'ñ am, nam gu' tu' pix ja ilhii'ñ. ¹⁰ Dai na mit joidham jix bhai' bhai' jim ilh bix na ji'k ja'tkam na mit ba ja ti na mit ba koi gui' ji' gook tujuandam tugi'ñ gu Dios, pix am tum a'onbagi'ñ am bix ji'ma'n gux dha'ram namkim, nam gu' pui' xim aa' na mi' dhir ja'p ja'k joidham jix bhai' ba tu ja jimia', cham tu' bhaan

kam tulhiiña' am, na mit gu' ba koi gui' nam pui' ja'k ka tu bua't. ¹¹ Ba' mi' dhir nat xim ai gu baik tanoolh daman taak, gu Dios giop ba ja dudua'ñ gu gook tujuandam tugi'ñ, ba baapam jamit mi' dhir nam pai' ka biitit. Ba' giilhim bhai' ji chooto'n jamit biix na ji'k ja'tkam na mit ba ja ti gu gook ja'tkam na mit giop ba dudua nam ka ko'iix kat. ¹² Ja'xpix bhammix dhaam dir mui' ba tum ñio gɛ' ki'n, jup ja titda am gu gook tujuandam tugi'ñ gu Dios:

—Bhai' gor bi jiiim.

Ba' gu gook tujuandam gamai'p ji chiitis jamit joidham tibaa'ñ cha'm na mit ba jii bhammi ja'k jix dhaam buiñor gu Dios ja ni'ñchudat biix gu ja'tkam nam jix ja bhaamki'ñ. ¹³ Ba' mi' dhir jix io'm bhai' ji gi'ndoki gu oi'ñga'n na mit jax pix bhammi ji bhiibhi'ñ gu gook tujuandam tugi'ñ gu Dios, ba' ji'kchi ia'ri gu ba'bhak na ji'k daaxix na ia'lhia' gui' gu tanoolh, gio gu ja'tkam xijum gook miil jup koi mit nat ja tim gu ba'bhak. Ba' gui' na mit ji'k bii, jix chotdonik ma tu daani mit buiñor gu Dios nax dhaam jup tu'ii'.

¹⁴ Gook moo ba jim gu tulhiiñara', maa'n pix ba bii na pui' tum kuugalhdha'.

Na jumaip ba tu kuichdha' gu nobii'ñ gu Dios nam ba' ki'n bar daipu' ka'

¹⁵ Ba' nat pai' dhuuk jumaip xi chu kuich gu nobii'ñ gu Dios nam ba' ki'n bar daipu' ka', mui' dhit bhai' ji chum ñio gɛ' ki'n bhammi dir jix dhaam, jup kai'ch am:

Dhi Dios jich Gi'kora' biiima'n guch Xoi'kam,
biix kap bar gɛ'gɛ'rkam am na ji'x oi'ñga'n,

ba' gammiji pu bar gø'gørkam ka' am sia nar pai'
dhuuk ka' git.

16 Ba' gu maa'n oo'm daman maakob gu ja'tkam
nam jir jagi'gir pa', nam bix xikoolh dhir daraa
mi' na pai' daa gu Dios, na mit jax ja o'lhia ki'n
guguu, nai' ji mungia mit, diirap xi chu sissap gu
ja moom, bhai' ji chu daani mit buiñor, 17 jup kai'ch
am:

Taxchaab Dios jich Gi'kora' nap jix io'm jir gø'kam
kat bixchu'x aichu'n nap pu tu duña',
gio nap bijik dir pux jai'ch na chakui jai'ch kat dhi
oi'ñga'n,

nap gu' aap bix kap bar gø'kam ba' xib na ji'x
oi'ñga'n gam sia nar pa ja'k.

18 Mui' jai' dhit gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n nam
cham ti jii'gi'ñ aap jum bui,
tiix bhaak am nap bix kap bar gø'kam na ji'x
oi'ñga'n.

Ku ba' gu' nap gu' ba ja tulhiiñchuda',
ya' bar bhaan gu' nap pai' dhuuk ja aagi'ñdha'
bix na ji'k ja'tkam nam tu' jax buimik nam
duduakat ja tutku' bhaan,
no'm jix kii'p jum duukam jup tu buimik piam ku
gu'x buam jum duukam.

Xib jap ba' ampix tu ja makia' gui' na tu' ja a'm
bipio' gui' nam bijik jum a'mkam tu a'gimik
gum ñi'ook,

gio gui' nam jum a'mkam tu juanaimik,
gam gui' na mit ti jii'ñdhak mi' pui' jii nap jax jix aa'.
Gio gui' na mit ji'k cham tu' ka'm jum ti,
pui'p jup ja makia' na tu' ja a'm jup bipio',
siam chi moor jix chutumñigam piam siam cham
tu' bia'.

Sia ja makia' ap na tu' ja a'm bipio' gui' nam tu ko'ktulhdhimik b̄ix kap na ji'x oi'ñga'n.

¹⁹ Ba' ja'xp̄ix bhai' jim kupio' gu ki'ñgob bhai' na pai' tu chiopi' gu Dios. Ba' nañ mui' xi chi nii'ñ, bh̄ij̄immi p̄ix daa irban dir gux xidhuu kam kaaja. Ba' mi' d̄hir ḡe' bhai' ji chim tir, gio nat bhai' ji gi'ndoki gu oi'ñga'n, gam nat bhai' ji ii' gu chia.

12

Gu Juan na ba t̄igia' gu ubii gio gu ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu t̄irook

¹ Ba' mi' d̄hir maa'n bhammi ja'p bam maax jix dhaam gu ubii ji chi'kat maa'n gu jannulh na ḡe' tanoor, ja'p na ji'x tu tonni'ñ gu tanoolh, maa'n xi k̄is gu kuruun na mambh̄ix daman gook bha daraa gu chiichia', amuub bitaa'n ja'p ba' daa gu masaa'n na pai' k̄ik gu ubii. ² Jir alhi'ch k̄ikam ji gu' gu ubii, ba' mi' d̄hir ḡe' ki'n bhai' ji saraa nat bhai' jix chu ko'kor nat bam ai na pai' dhuuk t̄igia' gu alhii na bia'. ³ Ba' ja'xp̄ix ja'p ja'k jup bam maax gu ja'ook, dai na giilhim ībh̄idham tu'm gu tukga'n, ja'p tu'm na t̄irook dai na ḡe' gio nax bi', xijum gook tu moom, mambh̄ix ba' tu a'aa', ba' b̄ix na ji'k moomoram ji'ma'n ja tuttutu' gu kukrun. ⁴ Mi' d̄hir ba' gu bhai'ñ ki'n ja gi'bio'rak xi ja ii'ñxich mui' gu chiichia' na bha ja'p daraa na ji'k p̄ix aagix, mummu ja'k xi ja iabu oi'ñga'n bhaan. Mi' d̄hir ba' mui' ji ai mu ja'k na pai' gu ubii na kia'p̄ix ba duduar alhii ki'n, na sap ba' mi' pu jugioka' gu maraa'n na jax maaxilhia'. ⁵ Gu alhii nat t̄i gu ubii, jir chio'ñ. Dhi' sap ba'r ja ḡe'kam tuk ka' gu ja'tkam b̄ix na ji'x oi'ñga'n, nax oo' ki'n

ja silhka'nda' ki'n gu baiñum oxia. Ba' moo jano' nat jax maaxir gu alhii mi' dhir pum bhik baasi'n ja'k jix dhaam buiñor gu Dios, nam bhammi ja'k gɛ'kam ki'n daasa'. ⁶ Diih mi' pup bii gu ubii, di'ii'n gu alhii. Ba' mai' ba mii mu ja'p gampix na pai' cham jaroi' oiri na ba' cham jaroi' jax dhoda', silh pu bhii mummu maa'n kap na pai' tu aagi'ñ gu Dios na aaya', nat gu' pu pui' ja'k ba duu bii'pi' dir nam gu mi' oi'ñkam ka tu maakda' gu koi' na ki'n duaka' baik oi'dha' daman taak juugit.

⁷ Ba' gatuum jup ma jigialhich bhammix dhaam, gu nobii'ñ gu Dios nar ja gɛ'kam tuk gu jai' noonbi'ñ na Migial tii', ma tu kokda ja bii'm gu sandaarui'x chugi'ñ buiñor gu ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook. Gu ja'ook tiix io'm tu kokda ja bii'm gu noonbi'ñ na ilhdhat na moo ja mai'chia' git gu noonbi'ñ gu Dios. ⁸ Gu' ji nat gu' cham tu' jax ji dhuu, tu' pix dooda mit, ba' pu mai' ardi mit bhammi dir jix dhaam. ⁹ Mu ja'k jamit xi ardi oi'ñga'n bhaan binkam gu noonbi'ñ, ba' xib bix kap na ji'x oi'ñga'n oirit ja iatgi'ñ gu ja'tkam. Dhi' pix jir di' gu ko' na bijik dir pu jai'ch nat dir dhi oi'ñga'n jup jum duu, na gook ki'n tii': Ja'ook gio ba' Dhiabur.

¹⁰ Ba' mikkat bhammi dir jix dhaam bhai' ba tum ñio gɛ' ki'n, jup tum kai'ch:

—Xib ba' ya' bam ai na pai' dhuuk saak jix ja joi'ndai gu Dios tu ja uañdha' gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n. Bix kap bar gɛ'kam ba' xib gu Dios ja bui gu ja'tkam, nat gu' guch Xoi'kam pui' ba tu kuugalh nat jax tiidak mu joot mu oi'ñga'n bhaan, mai' ba ardi gu' gu ja'ook na ya' mimrat ka ja iattulhi'ñdha' gu ja'tkam, gammiji ya'

kii'ka' kia' na ja iattulhi'ñchu'nda' buiñor gu Dios jich Gi'kora'. ¹¹ Xib na mit gu' mai' ba ardi, ba' ya' dir ja'p ja'k cham ka bhaai' ka' na jax ja iattulhdha' gu ja'ook dhich jaaduñ, nat gu' ba tu ja namkix gu ja ua'tulhdhara' guch Xoi'kam gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, jano' nat jaax gu i'ra'n bhaan gu kuruus na ba' pu'ñi duuji bix dappaam tu ja uañdhix ka' gu ja ua'tulhdhara'. Ba' cham jax ka ja dooda' xib gu ja'ook, nam gu' dhi' ba kaichu' guch Xoi'kam. Pui' ku ba' na mit pai' dhuuk ti jii'ñ buiñor, mi' dhir nai'p ji jii mit na mit tu ja a'gidham gu jai' gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ gu Dios cham tu' bhaan ji chotdonik sia mit chi ja bhaamkidhak ja koi, nam gu' bix ja jujur ki'n bax biiñak buiñor guch Xoi'kam. ¹² Ba' aapi'm na pim ji'k ya ja'p tu oi'dha'x dhaam, gē'kam ki'n japim jix bhai' pix bam taat ka' na mit ya' ba ai dhich jaaduñ na mit mi' pui' jii na jax jix aa' guch Gi'kora' nam jich bii'm ba oi'ñka'. Dai aapi'm na pim ji'k mu ja'p jup tu'ii' bix kap na ji'x oi'ñga'n dho gi gu' gē'kam ki'n jix buam jum aa'nda' ji, na gu'x io'm jam tulhiiñchuda' gu ja'ook bix aixim bhaan nat ya' dir miji xi mii, sia aapi'm na pim ji'k mu ja'p oipo suudai' dhaam kaknub ta'm, gam na jam iatgidhai mu ja'k jam bhichdha' na pai'x io'm jum tulhiiña' diilh, na gu'x maat na bar mia'n nam pai' dhuuk daagii tulhiiñchuda'.

¹³ Ba' na mit pai' dhuuk mu ja'k xi ardi gu ja'ook na ja'p tu'm na tirook oi'ñga'n bhaan, mu ē'k bax mu'aam gu ubii gui' nat kia'pix ti gu alhi, na gu' giilhim jix bhaamtu'. Gu' ji nat gu' jimiññor gu ubii, gu ja'ook ba' gatuuk dir mui'p ji ardi. ¹⁴ Ba' gu Dios xi a'ngatuda' gu ubii ja'p tu'm na gu bha'aa'

gu a'nga'n na sap ba' dɛ'ji nakga' gu ja'ook, gio na ba' jotmoda' aaya' mummu gampix nat pai' joot nam o'ñcho' baik oidha' daman taak juugit, na ba' cham mu'aa' gu ja'ook. ¹⁵ Ba' gu ja'ook chiñi'ram dir mui' xi nua gɛ' gu suudai' na sap ba' bi'ñña' git gu ubii nax mu'aam, ¹⁶ gu' ji nat gu' gu dibɛr jotmoda' xim kupio' na mui' ba milhiim gu suudai' mu na pai' gu ubii, miji ja'k pix ji baap gu suudai' dibɛr bita', pix cham pai' matgir, pu cham jax dhoda. ¹⁷ Giilhim tɛix bhaam ji gu' gu ja'ook buiñor gu ubii nat cham jax dhoda. Ba' gatuuk na mit pai' xi mui'dha gu bipsalhi'ñ gu ubii, bhai' ji chu kokda ja bui. Gu bipsalhi'ñ gu ubii, dhi' pix kat jup jum kai'ch am gui' nam ji'k ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam mi' pui' ba jiim na jax jix aa' gu Dios, gio nam gammijix biiñak buiñor. ¹⁸ Ba' gu ja'ook na ja'p tu'm na gu tirook, mi' pix ji kikbu ju'ñdharam gu gɛ' suudai'.

13

Gu gook noonbi'ñ gu ja'ook nam pui'x #bhidham tuutu'm jup tu tutku'

¹ Ba' mikkat maa'n miji dir ba ji buus suudai' iraab gui' nar nobii'ñ gu ja'ook, pui' #bhidham tu'm jup tu tuuku', xijum gook jup tu moom, mambhix ba' tu a'aa'. Ba' bix ji'ma'n ka'm gu a'ga'n ja tututu' gu kukrun, bha moomoram ba' mui' bha ua'ñixchu' gu ñiiñio'k na jax ja'k cham kü' ka'm ñii'ñ gu Dios. ² Gu tukga'n gui' ji' nobii'ñ gu ja'ook nat miji dir ji buus suudai' iraab, ja'p tu'm na di'nbalh, gu tootna'n ba' ja'p tu'm ip na gu booji gu tootna'n, gu chiñii'ñ ba' ja'p tu'm na gu mabii'ñ

gu chiñii'ñ. Gu' ba' gu ja'ook gui' na ja'p tu'm jup tu tuuku' na gu tirook, gɛ'kam ki'n ba dai gui' ji' nat mi'ji dir buus suudai' iraab nar nobii'ñ, na sap ba' ja'xbui'p bar gɛ'kam ka' na diilh, gam na bixchu'x aichu'n na pu tu duñaia'. ³ Gu' ji na gu' panaas ja'p tu'ii' na maa'n muukixchu' gu ma'oo'n gui' ji' nobii'ñ gu ja'ook, panaas kux io'm jix ko'ktolhdhix, cham ji'xdha' ka dodhia' kam tu'ii', gu' ji nat gu' mi' jotmoda' bhai' ji dhua cham jum ilhdham. Ba' bix gu ja'tkam na ji'x oi'ña'n na mit tii nat ba dua gu ma'oo'n gui' nar nobii'ñ gu ja'ook, joidham jix bhai'm ilhdhak mu ja'k ji kai mit. ⁴ Ba' dai nam ba tu daanda' buiñor gu ja'ook gui' na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook dai na gɛ', nam gu' bix ba kaichu' gui' na mia'n jir nobii'ñ nat pu pu kai'ñkam gɛ'kam ki'n dai na ba' pu'ñi ja iatgidhai bix gu ja'tkam ja chiñaia' nam tu dañia' buiñor. Tu daanda' am ba' gu ja'tkam buiñor gu ja'ook gio buiñor gu nobii'ñ jup xi kai'chit:

—Ja'p moo tu' silhkam jir gɛ'kam ji dhi' nach jaroi' kaichgit ba tu daan buiñor! Cham ji'xdha' jaroi' jax dhooda' sia pik jax ka' git, na gu' cham tu' jumaip jai'ch na ja'xbui'p jir gɛ'kam na dhi'.

⁵ Ba' gui' ji' nar nobii'ñ gu ja'ook jup ja titda bix gu ja'tkam na sap dhi'r di' gu Dios, na gu' pu'ñi ja'k aagi'ñ diilh gu ja'ook. Ba' bix ja daam kikat gu ja'tkam na ji'x oi'ña'n baik oidha' daman taak juugit. Jup titda ip gu ja'ook na sap bix aixim ai'chuxdha' gu Dios na jax cham kii' ka'm nii'ñ. ⁶ Ba' pui'p duu gu nobii'ñ gu ja'ook nat jax chia, jix bhaamut bhai' ji a'ga gu Dios, bix aixim ba ai'chuxi'ñ na jax cham kii' ka'm nii'ñ ja bindat sia gu noonbi'ñ nam bhammi ja'p jup tu'ii'x dhaam.

7 Gio ba' nat bhai' ji ja tulhiiñchuda gui' nam ji'k ti jügi'ñ buiñor guch Xoi'kam, nat gu' sia dhi' pu'ñi ja'k chia gu ja'ook na tu duñia'. Ba' ji'kchi ja koi nam ji'k kaichgít gu Dios, na gu'x aa' nam dai gui' kaichgída'. Bix ja daam kika' na ji'k ja'tkam, sia nam jir pa ja'k kam, piam siam jai' maakam tu ñiok. ⁸ Ba' bix kap na ji'x oi'ñga'n gu ja'tkam ba tu daan am buiñor gu nobii'ñ gu ja'ook nat ji'k pu cham ja dai gu Dios jix io'm bijik dir na ba' moo dhi oi'ñga'n jup ba jai'chdhilhia', bhaan gu u'uan nam pai' daaxix nam ji'k bhammi aaya'x dhaam, nam pai' gammijix jijikgim bap tui'ka', na pai' ja daasaim xib gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir nam ji'k ti jii'ñdhim buiñor.

⁹ Gu jaroi' no'x aa' na bix jix mat ka' gu ñio'ki'ñ gu Dios, jum aa' na bix mo'ram baapsa' mi' na pai' ja'p nim kai'ch: ¹⁰ “Bix gui' nam ji'k daaxix nam ja da'ngii ja kuupa', pui' ja dooda' am, gio gui' nam ji'k jup daaxix nam tē'tēb kukxir ki'n ja kooda', pui'm jup ja dooda', ba aagix am nam jaroi' pui' ja dooda'. Dhi' ba' bhaan matgilhia' na jaroi' moo tu' silhkam bix juraa'n ki'n jix biiñak buiñor gu Dios, no'm moo pui' nam jax bax biiñak buiñor siam jax ja bua.”

¹¹ Ba' ja'xpix jumai ja'p dir ja'k dibii' bita' bhai'p ji buus gu nobii'ñ gu ja'ook na pui' ñbhidham tu'm ip gu tukga'n, gook tu a'aa' ja'p tu'm na gu kasnir gu a'ga'n, pui' ja'k tu ñiok na dñil gu ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook. ¹² Ja'xbui' gē'kam ki'n jup daaxix na gu jumai nobii'ñ gu ja'ook nax xijum gook tu moom. Bix kap ja daam jup ba kii' gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n, ja chia nam sap tu daanda' buiñor gu jumai nobii'ñ gu ja'ook

nax xijum gook tu moom, gui' nat kia'pix dua gu ma'oo'n na ka muukix kat maa'n, sia ku gu' cham ji'xdha' ka dodhia' kam tu't. ¹³ Gio na joidham jix bhai'm duukam xip tu bua ja nii'ñchudat biix na ji'k ja'tkam, tai bhammi dir ja'p jix dhaam bhai' ji ii'ñxichu'n. ¹⁴ Ba' na mit tii biix gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n na joidham biixchu'x aichu'n na pu tu duñia' nam tu' cham ilhii'ñ, biix jix bhai'm ilhdhak mu ja'k jup ji kai mit, nat gu' dhi' ki'n ba ja iatgi. Ba' mi' dhir dai nat ba ja chia nam sap jup duñia' gui' na pui'p tu'm ka' na gu jumai nobii'ñ gu ja'ook nax xijum gook tu moom, gui' na mit tii sii tɛb kuxiir ki'n, gu' ji nat gu' cham tu' muu. ¹⁵ Ba' na mit pai' dhuuk timo na mit jup duu, gu nobii'ñ gu ja'ook gui' nat tu chia nam jup duñia', xi dhua'ñ gup duñiixim na sap ba' diilh ba tu oirida' gio na tu ñiokda'. Ja chia ba' biix gu ja'tkam nam sap tu' ka'm niidhat tu daanda' buiñor gup duñiixim. Ba' gui' nam ji'k cham aa' nam tu dañia' buiñor, pu biix ja koi. ¹⁶ Gio nat ja chia nam sap jum matgilhdha' biix na ji'k ja'tkam ja kokobtai' am piam gu kii'n dir kam ja noonob am, na bhaan jix maati' ka' nam buiñor jup tui'dhi' gu ja'ook. Biix jamit ba'm matgilh gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n, pui' na jax gui' nam jir jix chutumñigam gio gui' na cham, sia gui' nam jir tujuandam gio gui' na ji'k cham, gam biix gu a'aalh nam kia'pix maaxilhim, gio gui' nam jix io'm bar jagi'gir. ¹⁷ Ba' pu cham bhaai' nam tu saba'da' gio nam tu ga'ra' gui' nam ji'k cham bha daaxdhix ja kokobtai' am gui' na bhaan jix maati' nam buiñor jup tui'dhi' gu ja'ook piam na ji'k ja'kilhi'ñ bia', nam gu' ja o'bhagi'ñ. ¹⁸ Ya' ba' moox io'm matda' jum aa' gio na pim jix

bhai' xim ga'ngada' na pim ba' machia' na jax chii' gui' na iibhidham tu'm bhaan dhi'ñi ja'kilhi'ñ na ya'ni daa: Xijum maa'n jix cha'tmam oo'm daman baik oo'm xijum maa'n (666). Dhi' pim ba' bhaan machia'. Ku gu' na jax chii'ka', jir pu chu'm ka' ji nam jax chii' gu ya ja'p kam ja'tkam.

14

Nam ba laala'nda' gux xijum gook jix cha'tmam oo'm daman maakob miil gu ja'tkam nam ti jii'gi'ñ bui'ñor guch Xoi'kam

¹ Ba' gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, bhammi kii'k gø' oidha' ta'm na pai' Sion ti tii' ja bii'x xijum gook jix cha'tmam oo'm daman maakob miil (144,000) gu ja'tkam. Bii'x ji'ma'n bha ua'ñix ja kokobtai' am na jax chii' gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir gio na jax chii' gu Dios. ² Ba' ja'xpix gø' ki'n bhai' ji chim tir bha ja'p jix dhaam, ja'p tum kai'ch na jax no' tiroon gu duuk, piam pai' no' gø' mir gu suudai', gio ba' na jax jup tum kai'chdha' no'm pai' tu sab mui' dhit gu sasabdam kikchar ki'n. ³ Ba' gu mui' ja'tkam nam bhai' guguuk bii'ma'n gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, laala'n am maa'n gu xibkam alabaa'n mi' ji gu'kat ja'pni bii'pi' dir na pai' daa gux io'm Gø'kam, nam pai' bii'x xikoolh dhir daraa gu ja'tkam nam jir jagi'gir pa' gio gu maakob sasoi'. Ku gu' cham bhai' ji na jaroi' machia' dhi' dhi alabaa'n, daipu' gux xijum gook jix cha'tmam oo'm daman maakob miil na mit mi' pui' jii na jax jix aa' guch Xoi'kam nam duduakat gu ja tutku' bhaan, ⁴ nam cham tu' bii'x aixim tu buimik na jax cham kii' ka'm nii'ñ

gu Dios, ni nam cham tu' mui'x bhai' ja tɪtdaimik ja bɪm boppimik gu u'uub, dai ji nam tu' ka'm nɪidhat mi' pui' jɪmɪt na jax jix aa' gui' na ja'p ji buusan na gux kɪi' kasnir. Ja'p ji buus na mɪt jum makgirta buiñor gu Dios nat pai' dhuuk ja tulhiñchudak ja koi gu ja'ook. ⁵ Cham pai' dhuuk tu' bhaan jum ua'tulhdhak jamɪt, ni na mɪt cham pai' dhuuk iatda' tu a'gak.

Gu baik noonbi'ñ gu Dios nam ba tu a'ga' bhaankamu'n

⁶ Ba' maa'n gu nobii'ñ gu Dios bhammi ja'p dɔdɔ' irban gux dhaam, jir di' pɪx gui' na bɪx kap na ji'x oi'ñga'n tu ja a'gi'ñ gu ja'tkam gux bhai'm kai'chdham ñio'ki'ñ na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam. Bɪx na ji'k ja'tkam tu ja a'gi'ñ, siam jai' maakam tu ñiok, piam sia kum jir jax chu'm, gam sia kum jir pa ja'k kam. ⁷ Jup kai'ch gɛ' ki'n:

—Tu' ka'm japim nɪidhat gɛ'kamtu'nda' gu Dios, na gu'x io'm jir gɛ'kam. Xib ya' bam ai na pai' dhuuk saak ja aagi'ñdha' gu ja'tkam nam tu' jax buimik nam duduakat gu ja tutku' bhaan. Dhi' pɪx jir di' gui' nat jup duu dhi oi'ñga'n gio dhix dhaam, gio gu suudai' na mu ja'p suusu'n mui' kap.

⁸ Gio ba' moo mi' dhir jumai bhai'p ji ñio gu nobii'ñ gu Dios, jup kai'ch ip:

—Xib dho gi ba' am xi ko'ya' am ji gu Babiloonia oi'ñkam, na mɪt pai' dhir pui' ja mamtux bɪx gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n nam jax ja'k gɛ'kam ki'n jum ua'tulhdha', gam nam jax ja'k ja daanda' gu didios jum tɪtgɪdam jup duñiixim nam jax ja'k tu jim dɪlh. Ja'p ji buus na mɪt ja i'iich gu biiñ nam ki'n jum ua'tulhdha' buiñor gu Dios.

⁹ Mi' dhir ba' moo jumai bhai'p ji ñio gu nobii'ñ gu Dios na ba' ki'n bar baikim ka', jup kai'ch ip gɛ' ki'n:

—Gu jaroi' no't tu daani buiñor gu ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook, gio gup duñiixim na pui'p tu'm, gam no't jum matgilh bha kobtagi'ñ piam gu kii'n dir kam nobi'ram na bhaan jix maati' na ba kaichu' gu ja'ook, ¹⁰ am ti'ñchoka' nax io'm tulhiiñchuda' gu Dios mu na pai' miim gu tai nax io'm jix choiñ ja nii'ñchudat bix na ji'k noonbi'ñ gio gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir, ja'p ji buusnia' na ja i'chdha' gui' nax io'm jix xibu' nax maimda'. ¹¹ Mi'm ba' pu miijidha' gammiji sia nar pai' dhuuk ka' git, na gu' cham pai' dhuuk tukia' gu tai, nam gu' gɛ'kam ki'n cham am bua no' mit jax dhuuk tu daani buiñor gu ja'ook, gio gui' nar jup duñiixim na pui'p tu'm, gio no' mit jum matgilh na bhaan jix maati' ka' nam gui' ba kaichu'. ¹² Ba' gui' nam ji'k ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, jum aa' nam nakga' siat pu'ñix io'm bhai' ji ja tulhiiñchuda gu ja'ook, dai nam mi' pui' xi chu kuugalhdhidha' pix na jax jix aa' gu Dios. Dhi' ba' bhaan ba matgilhia' nam silhkam bix ja jujur ki'n jix biiñak buiñor guch Xoi'kam.

¹³ Mikkat ba' moo bhammix dhaam dir bhai' ba tuñ a'gi mit, jup jiñ chitda am:

—Ja'pni ja'k jap mi'p xi chu daasa' u'uan ta'm: “Ja'p moo joidham jix bhai' ba tu ja jimia' gui' nam ji'k ti jii'ñdhai ko'ya' buiñor guch Xoi'kam!” Ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' jup kai'ch ip: “Jɛɛ' dho. Cham pai' dhuuk magooñi' ja a'm ka jimia', nam gu' cham pai' dhuuk ka tu juana', ni nam tu' bhaan kam tulhiiña', dai nam gammijix jijikgim

bap tui'ka'. Dhi' ba'r ja mai'chik ka' nam jix bhai'm duukam jup tu buimii bhaankamu'n gu Dios.”

Na ba tum oraa' bix kap na ji'x oi'nga'n

¹⁴ Ba' mi' dhir bix dhi' pui', maa'n gu maa'nkam bha ja'p daa joidham jix chua tibaa'n cha'm, kuruun maa'n xi kis nar jix uam totbikdam, gio ba' juus maa'n jup xi dhaa' joidham jix mu'uuk. ¹⁵ Ba' maadit gu nobii'n gu Dios bhiji dir buusnik na pai' tu chiopi' gu Dios jup titda g'e' ki'n gu maa'nkam na bhammi daa tibaa'n cha'm:

—Ba kabka ba' xib gu tiriik mu ja'p oi'nga'n bhaan. Bar am nap ti bhiji ki'n dhim juus ba tu kaipga'. Bar bhaan gu' na pai' dhuuk tim bhii.

¹⁶ Ba' gui' na bhai' daa tibaa'n cha'm nat jax pui'p ti kai, ba ti bhim gu tiriik mu ja'p oi'nga'n bhaan. Bix kap ti bhii na ji'k kap ti ix.

¹⁷ Mikkat ba' moo jumai bhiji dir jup ji buus chiop gu nobii'n gu Dios, pui' juus jup xi dhaa'nichu' joidham jix mu'uuk. ¹⁸ Gio ba' moo jumai bhai' dhir jup ji buus bhaan gu kubhioŋkar na ja'p tu'm na sasoi' mimiil'ŋkar, na pui' ja'k g'e'kam ki'n daaxix na miidha' sia tu' na pix. Ba'p titda g'e' ki'n gu jumai nobii'n gu Dios na ua' gu juus:

—Ba ti i'kmira'p ba' xib gu uubas mu ja'p na ti ix bix kap na ji'x oi'nga'n ki'n dhim juus nap daa'. Bar am gu' na pai' dhuuk jum u', na gu' bax bhai.

¹⁹ Ba' gu nobii'n gu Dios nat jax pui'p ti kai, xi mi' nat ti i'kim gu uubas mu ja'p oi'nga'n bhaan, bix i'kik mu xi iicha bhaan gu g'e' na bhaan jum baki' gu barga'n gu uubas na mi ja'p kik nam ba' baki'nña'. Dhi' gu ja'tkam kat jup jum kai'ch nam

pui' ji buan na gu uubas, ba' na pai' dhuuk jix io'm ja tulhiiñchuda' gu Dios, ja'p ji buusnia' na ba ja baki'ñña'. ²⁰ Ba' nat pai' dhuuk xim baki' gu uubas nat mi' iicha gu nobi'ñ gu Dios gui' na bhaan jum baki' na mu ja'p kii'k ju'ñdharan gu gø' kiicham, i'ñir pix bhai' ji mii' gu barga'n, giilhim gø'p jum duu, bhammi ja'p xi juu ja chiichiñ am gu kakbai nam mi ja'p guguuk, gio nat mik ja'p juugit mii, chi ji'k baik simaan ki'n jum a'ji gu pui' nañ jimda'.

15

Gux xijum gook noonbi'ñ gu Dios nam ba ja tulhiiñchuda' bix aixim bhaan gu ja'tkam bix kap na ji'x oi'ña'n

¹ Gio ba' moop ja tii ñich xijum gook gu noonbi'ñ gu Dios nam pui' ja'k tu'm ki'n dalhxix bix ji'ma'n nam bix aixim bhaan ja tulhiiñchuda' gu ja'tkam bix kap na ji'x oi'ña'n bhaankamu'n gu Dios, na ba' moo bar daipu' ka'.

² Gu' ba' gu suudai' mi ja'p jup suu'n gø', joidham jix kii'x uañ, dai na bina' gui' na gø' miim ja'p na tai. Mi ja'p gai dhir dhi gø' suudai'm ba' guguuk ji'kchi gu ja'tkam ji chu daa'ngit gu ja kikchar. Jir di' am gui' na mit ma'iich gu ja'ook nax ñbhidham tu'm tu tuuku', gio gup duñiixim na pui'p tu'm, na mit cham tu'm matgilh ja kokobtai' am, gio na mit cham tu daani buiñor sia tii pup ja chiñiimi.

³ Ba' mi' ji gu'kat laala'n am maa'n gu alabaa'n gui' na jax chu'm laala'nda' bijik gu Moisees gui' na bhaankamu'n tu a'gimik gu Dios, gio na jax chu'm jup laala'nda' gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir jano' na ya' xi oilhimik, nap jum kai'ch:

ja'p moo tu' silhkam jix io'm jir gɛ'kam ap ji bak
 jich Gi'kora',
 gio nap bixchu'x aichu'n nap pu tu duñia'
 jix bhai'm duukam gio gɛ'gɛr jup jum
 duu'nkam!

Bix kap jir gɛ'kam ap na ji'x oi'ña'n,
 gio nap bix kap ja silhka'n gu ja'tkam nap jax pix
 jix aa' aap diilh.

⁴ Bix pix gu ja'tkam tu' ka'm jum niidhat tu daan
 am aap jum bui Dios jich Gi'kora',
 na gu' dai aap nap jix io'm jix uañ ki'n kikat jix
 io'm jir gɛ'kam.

Bix na ji'k ja'tkam tu' ka'm jum tiigi tu daña' am
 aap jum bui,
 nam gu' ba machia' nap aap joidham jir jix
 bhai'kam kat jix bhai' ja silhka'n gui' nam
 bam kaichu'.

⁵ Ba' ja'xpix bhai' jim kupio' gu chiopga'n gu
 Dios na bhammi kikat jix dhaam, bhai' na pai'x io'm
 jix chu xidhuu. ⁶ Ba' bhiji dir bhai' ji bubua mit
 xijum gook gu noonbi'ñ gu Dios nam pu chu'm ki'n
 dalhxix nam ja tulhiiñchuda' gu ja'tkam bix aixim
 bhaan bix kap na ji'x oi'ña'n. Jix chooto ti ti'chu'
 am bix ji'ma'n, jix kiki' ji gu'x u'uañ gu ja ja-
 jannulh, gio nar jix dha'ram namkim, ko'kmarak
 bhibhispara' nar jix uam totbikdam jam bha ja'p
 jup xi chu buupratu' ja bhabhaastu am. ⁷ Ba'
 maadi' gu maakob sasoi' nam bix xikoolh dhir
 guguuk mi' na pai' daa gu Dios, ji'ma'n xi ja maa
 gu a'lhich jaja' nar jix uam totbikdam gux xijum
 gook noonbi'ñ gu Dios na mit bhiji dir ji bubua
 chiop. Dhi jaja' bhaan mi jim gui' na tu' ki'n jix
 io'm ja tulhiiñchuda' gu Dios na jaroi' gammiji pux

jai'ch bix na ji'k ja'tkam nam cham tu' ka'm nii'n, na gu'x io'm jix bhaam ja bui. ⁸ Ba' ja'xpix mi' dhir bhai' ji bam gu kuubix na pai' daa gu Dios, bhijimmi ja'k ji baa na pai' tu chiopi', bhiji jim timo irban dir. Ba' dhi' bhaan jix maati' na chakui jaroi' bhaai' na mu bakia' na pai' tu chiopi' gu Dios, na mit gu' chakui tu tulhiinchuda gux xijum gook noonbi'n. No' mit pui' ba tu kuugalh na ba' bax bhaai'n ka' nam mu baapkia'. Gu kuubix dhi' pix pui' ja'k jum maaxi'n na jax ja'k jir ge'kam gu Dios.

16

Gux xijum gook noonbi'n gu Dios nam ba ja tulhiinchuda' gu ja'tkam

¹ Ba' ja'xpix ge' ki'n bhai' ji chum ñio bhiji dir na pai' tu chiopi' gu Dios, jup ja titda gux xijum gook noonbi'n gu Dios nam ji'ma'n ja daada' gu jaja':

—Nua'pu' pim mu ja'p oi'nga'n bhaan dhi' na ki'n tu tulhiinchu'n gu Dios na mi jim dhi jaja' ta'm na pim ja daada'.

² Ba' maa'n bipi' mu jii mu oi'nga'n bhaan nat ba nu'aam gui' na mi jim ja'aa ta'm. Ba' nat mu eek mi ja'p xeeñ ñua dibir ta'm. Bix gui' nam ji'k matgilhdhix ja kokobtai' am na bhaan jix maati' nam kaichu' gu ja'ook na ibhidham tu'm gu tukga'n, gam nam tu' ka'm nidhat tu daan buiñor, sia gup duiñxim na pui'p tu'm, bhai' ji ja ai gui' na ja'p tu'm na bipri'x na giilhim jix ko'k.

³ Mi' dhir ba' moo jumai mijip ji dhuu gu nobii'n gu Dios ua'dat gu ja'aa nat ba nu'aam ip mu ja'p oi'nga'n bhaan gui' na mi jim. Ba' mu eek mi' xi ñua ge' suudai' chir. Fir jup jum duu gu suudai' bix na

ji'x juugit suu'n, ja'p tu'm na jax gu i'ra'n gu jaroi' no' mit mua. Pu bix koi mit gu dudua kam nam mi' ka tu oipo nat pai' dhuuk i'hir jup jum duu gu suudai'.

⁴ Mi' dhir ba' moo jumai mijip ji dhuu gu nobii'n gu Dios ua'dat gu ja'aa, baik ba' moo ba jim. Ba' mu ja'p xi ñua a'kki'n na pai' mir gu suudai' gui' na mi jim ja'aa ta'm gio mu ja'p na jax jir biipiatam, i'hir jup jum duu ip gu suudai'. ⁵ Ba'p kai'ch gu nobii'n gu Dios gui' na mu ja'p nuuka'n gu suudai':

—Aap dho gi ja maak ji Dios jich Gi'kora' nap jix uañ ki'n kik na tu' ja a'm bipio' dhi ja'tkam nam cham tu' ka'm jum nii'n aap nap bijik dir pux jai'ch gio nap gammiji pu jai'ch ka' ya' dir ja'p ja'k, ⁶ na mit gu' dhi' gɛ'kam ki'n jum ua'tulh aap jum bui. Ti' na mit giilhim ja tulhii'nchudaimik ja koi gui' nam jum bui ti jii'n'dhat gio gui' nam jum a'mkam tu a'gimik bijik gum ñi'ook. Xib jam ba' mi' xi aaya' nam i'ya' gu i'hir nam ba' mi' xi machia' na jax tu tatda' gu pui' na mit jax ja dooda gui' nam jum kaichgit gio gui' nam jum a'mkam tu a'gat. Pui' dho tu'm ja a'm bipio'.

⁷ Gu' ba' bhai' dhir bhaan gu kubhioñkar na ja'p tu'm na sasoi' mimi'iñkar, bhai'p ji chum ñio, jup tum kai'ch:

—Pui' dho aapi' Dios jich Gi'kora' nap bixchu'x aichu'n nap pu tu duña'. Maaxik dho ja maak ap na jax ja'k ja a'm bipio' dhi ja'tkam, nap gu'x maat na mit gɛ'kam ki'n cham am bua aap jum bui.

⁸ Ba' gu jumai nobii'n gu Dios mu jimik bhammi ja'k jup xi ñua bhaan gu tanoolh gui' na mi jim ja'aa ta'm na ua'. Ba' dhi' ki'n jix io'm jix choiñ bhai' ji chon gu tanoolh, ba ji ja mii'n gu ja'tkam.

⁹ Tii pup koi mit ki'n gu tanoolh nat ja a'm ton, na gu' giilhim jix choiñ, gu' ji na gu' ni ji'x ku mit iam soi' ba jim ilh buiñor gu Dios sia ku jax ja tulhiiñchu'n. Jano' mit dho ba' giilhim bhaak ji buiñor, bix aixim bhai' ji ai'chux jamit na jax cham kii' ka'm nii'ñ. Cham pai' na mit iam soi'm ilhdhak ba tu daani buiñor ku cham ka ja tulhiiñchu'nda' git.

¹⁰ Ba' mikkat gu jumai nobii'ñ gu Dios mui'p ji jii, mi'p xi ñua gui' na mi jim ja'aa ta'm na pai' dhir jir gè'kam gu nobii'ñ gu ja'ook nax xijum gook tu moom, jix chukgam jup tum duu mi' na pai' daa. Ba' gu ja'tkam nam kaichu', giilhim pix sasrak bit am nam jum tulhiiñ, ¹¹ na ja èè gui' na ja'p tu'm na bipri'x nax io'm jix ko'k. Gu' ji na gu' sia kum jax jum tulhiiñ, cham pai' iam soi' ba jim ilh jamit buiñor gu Dios, pui' nam jax jix buam ba tu bua na jax cham kii' ka'm nii'ñ, gio nam giilhim jix bhaamut bix aixim ai'chuxi'ñ gu Dios nax dhaam jup tu'ii'.

¹² Ba' mi' dhir jumai mui'p ji jii gu nobii'ñ gu Dios ua'dat gu ja'aa, xijum maa'n ba' moo ba jim. Silh jim mu gè' akki'n na pai' Eupraates ti tii', na pai' gè' mir gu suudai'. Mu èèk mi' xi ñua suudai' chir gui' na mi jim ja'aa ta'm. Ba' nai' pix ji gaa gu suudai', cham pai' ka mir, na ba'x bhaai'n ka' nam mu bubuakia' baasi'n dir ja'k gu gè'gèrkam nam mu dir ja'k mu jiiim xia'lhbui.

¹³ Ba' gu ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook dai na gè', gio gu nobii'ñ na pui' giilhim tu'm jup tu tuuku' nax xijum gook tu moom, gio ba' gui' na bhaankamu'n tu a'ga, bhiji dir ji bubua mit ja chiichiñ am gu cham kikii' i'ii'mda' ja'p tu'm

na sosbha'n, ¹⁴ nam jir noonbi'ñ gu ja'ook, nam bixchu'x aichu'n nam pu tu duñia'. Ba' dhi' dhi cham kiki' i'ii'mda' mu ja'p ja joot gu ja'ook ja bui bix gu gɛ'gɛrkam na ji'x oi'ñga'n nam pui' ja'k ja jurtu'np'o' nam bix maa'n ñi'ook jup dui tu kokda' buiñor gu Dios nax io'm jir gɛ'kam. ¹⁵ Ba' aapi'm jiñ jaaduñ na pim ba kaichu' guch Xoi'kam, cha'pim jax jum aa'nda' sia jax tum bua, na gu'p kai'ch guch Xoi'kam: “Ja'p moo joidham jix bhai' tu jimia' gu jaroi' no' gammiji pu ti jii'gi'ñ aañ jiñ bui, ni na cham pai' dhuuk koosit daaka'. Na gu' no' cham tu'p jum buixdhat am irdat daa, ja'p ji buusanda' nax dhaapkat oirida', ba' giilhim jix xi'iraa' nañ pai' dhuuk mu jimda'. Gu' cham ji no' gu' gammiji soi'm ilhii'ñ, ja'p ji buusanda' ji na tim ti'ii'ñka', ba' cham xi'iraam jum ilhdha' nañ pai' dhuuk mu aaya'. Nañ gu' aañ jotmoda' mi' pix ba kiika' cham jum ilhdham, ja'p na jax gu ixkum no' pai' bax chi iixdham jax chu'm ba'k chir, na gu' jotmoda' pix mu jimii mi bakia', pu cham mat ka' gu kiokam na jax chu'm tukaa' mu jim.”

¹⁶ Ba' gu cham kiki' i'ii'mda' pui' ja'k ja jujurtuda mit bix na ji'k gu gɛ'gɛrkam na ji'x oi'ñga'n nam maa'n ñi'ook jup dui mummim jumpadat na pai' Armagedoon ti tii' gu ebreo ñi'ook ki'n, na gɛ'x gio'.

¹⁷ Mi' dhir ba' moo jumai mui'p ji jii gu nobii'ñ gu Dios na ba' moo bar daipu' ka'. Mu ja'p jup xi ñua gui' na mi jim ja'aa ta'm bhaan gu jibiilh. Ba' bhiji dir chiop na pai' daa gu Dios bhai' ji chum ñio gɛ' ki'n, jup tum kai'ch:

—Xib dho gi gu' pu bix dappaam ba tum kuu-galh ji.

¹⁸ Ba' mi' dhir bhai' ji chim bipgi bha ja'p jix

dhaam, gio nat gɛ' ki'n bhai' ji chɪm tɪr, gam nat jix io'm bhai' ji gi'ndoki gu oi'ñga'n, na cham pai' dhuuk pu'ñi pik jix io'm joiñdhat. ¹⁹ Ba' mi gɛ' kiicham na pai' Babiloonia ti tii', baik kap bhai' ji jai gu dibɪr. Ba' pu bɪx nai' ji ia'ri gu ba'bhak, sia bɪx kap na ji'x oi'ñga'n na jax jir kikcham kat, nat gu' bɪx kap joi gu dibɪr, ba' mui' koi mit gu ja'tkam. Ba' gui' nam Babiloonia oi'ñkat, jix io'm ja tulhiiñchuda gu Dios, na gu' pu ja bi'chulhi'ñ na pu'ñi ja dooda' jax chu'm tanoolh, na mit gu' gɛ' bam ua'tulh buiñor, ja'p ji buus nat ja i'iich gu biiñ nam ki'n ko'ya'. ²⁰ Sia bɪx piɪx cham pai' matgir gu a'lhich dɪppɪr na mu ja'p ka daraat suudai' iraab, gio gu oi'dha', nat gu'x io'm joi gu oi'ñga'n. ²¹ Gio ja'xpɪx jix dhaam dɪr bhai' ji ii' gu chia gɛ'gɛr, chi ji'k gook oo'm kiilos jix bɪpɪt bɪx ji'ma'n. Ba' gu ja'tkam giilhim jix bhaak am buiñor gu Dios, bɪx aixim ai'chuxi'ñ am na jax cham kii' ka'm nii'ñ, na gu' giilhim ja tulhiiñchu'n ki'n gu chia.

17

Nam ba tulhiiñchuda' gu ubii gui' nar ganai' piɪx

¹ Ba' maadit gux xijum gook noonbi'ñ gu Dios nam ja daada' gu jaja', bha jimɪk jup jiñ chitda:

—Bhai' xi jim ya'ni ja'k nañ jum tii'ñchuda' nam jax ja'k tulhiiñchuda' gu ubii gui' nax io'm jir ganai' piɪx ka', na bɪx kap tu daam kii'ka' na ji'k kap suusu'n gu suudai'. ² Dhi' dhi ubii ja'p ji buusan na bɪx jix bhai' ja titdat ja bɪm boppo gui' nam jir gɛ'gɛrkam mu ja'p na ji'x oi'ñga'n, nam gu' pui' ja'k jup ba tu jim na jax gui', bɪx jai'p ba tu daan am ja bui gup duñiixim didios jum titgidam, bɪx sia gui'

nam jir ja'ppix ja'tkam ja'p ji buus nat ja i'iich gu biiñ na pui' ja'k tu bua.

³ Ba' nat gø'ñ a'm bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda', bañ baidhak gu nobii'ñ gu Dios mummu pai' maa'n kap gampix. Ba' mi' oiri maa'n gu ubii bhaan gu tu'x buadam jix bi' na ðbhidham tu'm, jix xijum gook tu moom, mambhix ba' tu a'aa'. Bix kap na ji'x jir tukgaram bha ua'ñixchu' gu ñiiñio'k na jax ja'k cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios.

⁴ Gu ubii ba' joidham jix abhaar jup xi chi' tii'chu', jix bi' kat jix muraa'nma' gu jannulhi'ñ, jix uam totbikdam ki'n bha ja'p jup xi oi'chdhix gio gu joodai gui' nax a'bhar totbik. Ba' maa'n ua' gu ja'aa na suu'ngim mi jim na jax ja'k jir tu'm ðilh, pui' na jax nax io'm jir ganai' pix gam na jax ja'k cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios, gio pui' na jax na mui' tu didiosi' jup duiñxim. ⁵ Gio ba' bha kobtagi'ñ bhai' xi chu ua'ñixchu' palhii'p na ja'p kai'ñkam jup jum kai'ch: “Mi gø' kiicham na pai' Babiloonia ti tii', ja'p ji buusan na dhi'r ja naan bix gu u'uub gui' nam jir ganai' pix, na gu' mi' dhir na mit pui' ja mamtux gu ja'tkam nam jix buam tu buada' na jax cham kii' ka'm nii'ñ gu Dios, ja'p moo joidham.”

⁶ Gu' ji na gu'x maimtu' gu ubii ki'n gu ja i'ir gui' nam ti jii'ñdhat buiñor gu Dios gio gui' nam bhaankamu'n tu a'gat. Ba' aañ mi' pix pui' ba tu'ii',

⁷ ba' gu nobii'ñ gu Dios jup jiñ chitda:

—¿Jax kup ba' mi' pui' pup tu'ii'? Xib jañ jum aagi'ñdha' na tu' pui' ja'k jum maaxi'ñ dhi ubii gio dhi' na bhaan jim nax xijum gook tu moom, gio ba' na jax jir jum duukam kum ba' pui' tu'ii'. ⁸ Dhi' nax ðbhidham tu'm nax xijum gook tu moom na bhaan jim dhi ubii, dhi' maadit jir di' gu nobii'ñ

gu ja'ook. Ku gu' cham tu' ya' ka oiri' ji xib, dai bijik na jax ya' xi oilhimik, ku ba' gu' cham xiim gio ya'p aaya' ji, mu dir ja'k jimda' na pai' gɛ' ti di' na cham pai' ju'. Daipu' pix ya' xi ɛɛji, nam gu' mi' dhir daagii mu ba bua' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'. Ba' gu ja'tkam gui' nat ji'k pu cham ja dai gu Dios bhaan gu u'uan mi' na pai' ja daasaim gui' nam ji'k ti jii'ñdhim buiñor biipi' dir na ba' moo bap duñaia' dhi oi'ña'n, giilhim bhai' ji chotdonia' am nam ba tigia' na gio mi'p ba aaya' gu nobii'ñ gu ja'ook, sia ku gu' xib cham pai' maati'.

⁹ Xib jap ba' moox io'm bix jum jur ki'n xiñ kaaya' nañ jum aagi'ñdha' na jax jir jum duukam gu pui' na jax ja'k tu'm gu nobii'ñ gu ja'ook: Gux xijum gook moomo'n gui' nax ibhidham tu'm, jix xijum gook gu gɛ'gɛrkam kat jup jum kai'ch, gio ba' xijum gok kap ip na pai' jax tu daam kiik gu ubii na bhai' daa bhaan gu nobii'ñ gu ja'ook. ¹⁰ Ba' dhix xijum gook gɛ'gɛrkam, jix chamaam jamit jum gɛ'gɛrkamtak ba koi. Maa'n pix ya'r gɛ'kam xib, maa'n ba' moo chakuim gɛ'kamta. Ku ba' gu' no't ya' bam gɛ'kamta gu maa'n na ka bi'iix nam gɛ'kamta', cham tu' mik ya'r gɛ'kam ka' ji, alhio pix. ¹¹ Ba' gu jumai gɛ'kam na mi' dhir bhai'p ji jai'chdhihia', jir di' ka' gu nobii'ñ gu ja'ook nax xijum gook tu moom na bhaan daa dhi ubii, na gu' jano' gio ya'p ba aaya' na pu'ñi giop bam gɛ'kamta', sia ku gu' bijik pui'p jir gɛ'kam kat. Ku gu' maadit jir di' ka' ji gux xijum gook nam biipi' dir jum gɛ'gɛrkamta', daipu' maa'nnim pix bam gɛ'kamta', nam gu' mi' dhir daagii mu ba bua' na pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha'.

¹² Gu' ba' gu mambhix gu a'ga'n dhi' nar nobii'ñ

gu ja'ook, mambhix gu g'e'g'erkam kat jup jum kai'ch, dai nam chakui jai'ch gu xib. Ku ba' gu' ka jai'chdhilhia' am ji dhi' dhi g'e'g'erkam, ku ba' gu' alhio pix ji nam maap jum g'e'g'erkamta' gu nobii'n gu ja'ook nañ aa' biipi'. ¹³ Ba' nam pai' dhuuk pu'ñi bam g'e'g'erkamta' gu mambhix nañ ja aa', maa'n ñi'ook jup dui g'e'kam ki'n daasa' am mi' ja bui gu nobii'n gu ja'ook nax xijum gook tu moom gui' na bhaan jim gu ubii. ¹⁴ Gio ba' nam palhbuidha' na tu kokda' buiñor guch Xoi'kam na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir. Gu' ji nam gu' cham ji'xkat jax dhooa', na gu' guch Xoi'kam na mu dir bhai'p ji chu kokda' ja biim gui' nam kaichu', pu maa'n na jax tu' pix dooda' gu nobii'n gu ja'ook gio gu g'e'g'erkam nam kaichgida'. Na gu' guch Xoi'kam cham ji'xdhat jaroi' jax dhooa', na gu' gui'r ja g'e'kam tuk gui' nam nai' ja'p jir g'e'g'erkam. Biix oi'ñdha' am jano' gui' na mit ji'k ti jii'ñdhak buiñor mi' pui' jii na jax jix aa'.

¹⁵ Gio ba' moo ja'pnip jiñ chitda gu nobii'n gu Dios:

—Ba' dhi suudai' na mui' kap suusu'n nap nai'ñ, na pai' jax tu daam kii'k dhi ubii nar ganai' pix, dhi' biix gu ja'tkam nam pui' ja'k jum maaxi'ñ, sia nam jir pa ja'k kam, sia gui' nam maakam tu ñiok, biix nam ji'k jai'ch ya' dhi oi'ñga'n. ¹⁶ Ba' gu mambhix gu g'e'g'erkam nam jai'chdhilhia' ya' dhi oi'ñga'n, gio gu nobii'n gu ja'ook, bhai' ji bhaamkidha' am dhi ubii nar ganai' pix. Biix tu boosgidha' am gu tu' na bia', sia gu jajannulhi'ñ na ti ti'chgida'. Mi' dhir jam ba' bhai' ji jugia' gu tukga'n, ba' gu ji'x na bi'ya', mu xi miidha' am tai chir. ¹⁷ Ba' diilh gu Dios pui' ja'k ja jurtuda gu mambhix g'e'g'erkam ya'

kam dhi oi'ñga'n nam pu'ñi b̄ix dh̄it maa'n ñi'ook jup dui ḡ'kam ki'n daasa' gu nobii'ñ gu ja'ook ja bui, na jax dhui pix ba' gui' pui' tu kuugalhdha' nat jax ja'k tu dai diilh gu Dios na tum buim̄i tum kuugalhdha' ya' dhi oi'ñga'n. ¹⁸ Ba' dhi ubii nar ganai' pix nap ya' nai'ñ, dhi' pix pui' ja'k jum maaxi'ñ gu ḡ' kiicham mi' nam pai' mui' oi'dha' gu ja'tkam, na gu' gu mi' kam gu ḡ'kam, b̄ix ja daam kiik gu jai' ḡ'ḡerkam na ji'x oi'ñga'n, sia gu ja'ppix ja'tkam. Pui' ja'k jam ba'p ba tu jim na jax gu mi' oi'ñkam ḡ' kiicham, na mit gu' pui' ba ja mamtux.

18

Nam ba ko'ya' gu Babiloonia oi'ñkam

¹ Ba' mi' dh̄ir b̄ix dhi' pui', maa'n gu nobii'ñ gu Dios bhamm̄i dh̄ir jix dhaam bhai' ba jurnim, na ḡ'kam ki'n daaxix, ḡ' tonnichu', b̄ix kap tu maaxir na ji'x oi'ñga'n, ² jup kai'chim ḡ' ki'n:

—Am xi koi mit ba' xib gu Babiloonia oi'ñkam. B̄ix pu ia'ri gu ja ba'bhak, jajo'k jam pix mi' ba oi'dha' nam pai' oi'ñkat, gam gu cham kiki' i'ii'mda', gio gu u'ji' gux bupuichik nam jax chu'm cham kiki' ja nai'ñ gu ja'tkam. ³ Nam gu' giilhim cham bhai' tu jimdat dhi' dhi ja'tkam, b̄ix pui' ja mamtux jamit gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n nam jax ja'k jix io'm jum ua'tulhdha' nam ba' pui'p ba tu daanda' ja bui gu didios jup duñiixim, gam jai' b̄ix aixim tu'm na cham kiigalhi'ñ gu Dios, sia gui' nam b̄ix kap jir ḡ'ḡerkam na ji'x oi'ñga'n. Ja'p ji buus na mit bha ja i'iiich gu biiñ gui' na pui' ja'k tu bua nam ba' pu'ñi b̄ix aixim bhai' ji chu duña' na jax cham jir am. B̄ix na ji'k ja'tkam na ji'x oi'ñga'n nam

bixchu' tu ga'ra, jix chutumñigam jup jum duu mit, nam gu' mi' dhi gɛ' kiicham tu ja saba'nda' gu tu' nam mu tu ga'raidha'.

⁴ Ba' bhammi dir jix dhaam jup tum kai'ch ip:

—Aapi'm na pim ji'k ba kaichu' gu Dios, ja'k japim jimia' mi' dhir dhi gɛ' kiicham na cham jam ia'ñdha' gu ja ua'tulhdhara' gu mi' oi'ñkam, gio na ba' cham jai' jam daam jimia' gu tulhiiñara' na pai' dhuuk ja a'm gixia'. ⁵ Na mit gu' dhi' giilhim gɛ' bam ua'tulh buiñor gu Dios, ja'p ji buusan nat yammi ba ai jix dhaam gu ja ua'tulhdhara' mi' nam pai' jumpadim. Ba' biix ji'ma'n nam ji'k mi' oi'dha' dhi gɛ' kiicham, ja bi'chulhi'ñ gu Dios nax io'm ja tulhiiñchuda'. ⁶ Xib na tu' jax tui'ka', aapi'm na pim jir tujuandam tugi'ñ, xi ja tulhiiñchuda' pim gu mi' oi'ñkam dhi gɛ' kiicham na ji'x ja a'm bipio' gu tulhiiñara' na mit gan ja iatgidhak buam ja mamtux gu ja'tkam, ja'p ji buusnia' na pim gookim bha ja i'chdha' gu biiñ gui' na giilhim jix xibu' nax maimda' na mit jax ja dooda diilh gu jai' ja'tkam. ⁷ Aañ pu jam titda bhaankamu'n gu Dios na pim siamri xi ja ti'ñchoixdha' dhi' dhi ja'tkam na mit gɛ'kam ki'n cham am bua buiñor, giilhim gu' nam gɛ'gɛ'rkam jum taat ka' tu' na pix bhaan, gio ba' nam mui' tu bia'kat gux dha'ram namkim bhaan jum ua'tulhi'ñdha', jup kai'chdha' am ba': “Biix pix tu' ka'm jich ñi'ñ am gu ja'tkam dai aach nach jir ya' oi'ñkam Babilonia, gu' chi nach gu'r jix chutumñigam. Biix tu bia' ich na tu'ch a'm jum aa', gio na joidham jix bhai' tuch jim. Ba' cham pai' dhuuk tu' bhaan jich chulhiiña' ich.” ⁸ Ku ba' gu' xib ya' bam ai ji na pai' dhuuk ja a'm jimia' gu tulhiiñara' nam tu' cham niirat. Bhiogi' ja a'm

jimia', gio ba' muuki' ip. Diih gu Dios nax io'm jir gɛ'kam pu'ñi ja'k ja tulhiiñchuda' dhi' dhi ja'tkam, mi' dhir ba' mu ja'k xi ja iabu' na pai' gɛ' miiim gu tai, nam pai' gammiji mi' pup miijidha'.

⁹ Ba' gui' nam jir gɛ'gɛ'kam biiix kap na ji'x oi'ñga'n, nam jai' pui'x buam jup tu buimii nam jax ji ja niidhat dhi' dhi ja'tkam, joi'ndam ja tiigi bhai' ji susuañia' am nam mu pi'x miijidha' tai chir gu Babiloonia oi'ñkam. ¹⁰ Ba' totdonii nam cham pui'p ja tulhiiñchuda' ja bindai, dilhkob ja'k xi gu'kia' am, ba'p kai'chdha' am mui' ji ja niidhat nam jum tulhiiñdha':

—Cham pum aagit japim na jax jup ba tu jam buidha' aapi'm Babiloonia oi'ñkam, na pim biiix kap tu daam kiiikat na ji'x oi'ñga'n, gu' ji nat gu' jotmoda' pi'x cham jum ilhdham ba jam tulhiiñchuda gu Dios na pim cham pum aa'.

¹¹ Sia gui' nam bixchu' mi' ka tu ga'rat biiix kap dir na ji'x oi'ñga'n, bhai' ji susuañia' am nam joi'ndam ja niil'ñdha' nam jum tulhiiñdha' gu Babiloonia oi'ñkam, gam nam pui' xim aa'nda' na cham jaro'i ka jai'ch ka' na tu ja saba'da' gui' nam tu ga'ra nax dha'ram namiiik. ¹² Pui' na jax gux uam totbikdam, gio ba' gux chua totbikdam, gam gu jai' na pui'x a'bhar jup totbik nax dha'ram jup namiiik. Gio pui' na jax gu jajannulh gui' na biiix aixim tu'm na pui'x dha'ram jup namiiik, pui' na jax gui' nar jix chooto na joidham am totbikda', gio gux mumra'nma', gio ba' gux ñankabma', gam jai' biiix aixim tu'm. Gio ba' pui' na jax gu bixchu' nam jup tu bua nar u'uux sobkoñxim na pui'x dha'ram jup namiiik, gio ba' gui' nar bapaiñum nax io'm jix kaapak, gio gui' nax mamoi'k pa'. ¹³ Gio ba' pui'

na jax b̄ix aixim gui' na joidham uub, pui' na jax gui' nam jum jurda' gu ja'tkam nam ki'n joidham uubka', gio ba' gui' nam ki'n tum kubhion, gam jai' b̄ix aixim tu'm. Gio gu biiñ gui' nax dha'ram nam̄ik, gio pui' na jax gu tiriik gio gu ariin nar tum kua'dam, gio gu asait. Sia pui' na jax gu b̄ix aixim tu'm gu sasoi', pui' na jax gu kakbai gam mamchus na bhaan tum bhii'mñor, gio ba' gu karretas, gio gam kakasnir, ganai' tujuandam nam tu ja juantu'nda' pui' cham ji ja namkidhat. ¹⁴ Ba'p kai'chdha' am ip tii mui' ji ja niidhat gu Babiloonia kam nam bam tulhiiñdha':

—¿Xib ba' jaroo ka tuch saba'da' dhi' nach tu' tu ga'ra? Na gu' dai aapi'm na pim jir jix chutumñigam kat gio na jam ko'raarot na pim tu bia'ka' gux dha'ram namkim. Xib ba' gu' cham jax kax bhaai'ji, na gu' mi' na pim pai' bam tulhiiñ xib, cham pai' dhuuk kam tutumñigamta' pim.

¹⁵ Ba' dhi' na mit ji'k mi' tu ga'raimik ja bui gu Babiloonia kam jum tutumñigamta, totdonii dilhkob ja'k xi gu'kia' am nam ba' cham pui'p ja tulhiiñchuda' ja bindai, tii joi'ndam ja niidhat xi suanda' am ¹⁶ jup ji kai'chit:

—¡Ja'p moo joi'ndam jup bua pim na pim jum tulhiiñ aapi'm na pim Babiloonia oi'ñkat! Cham pum aagit japim na jax jup ba tu jam buidha'. B̄ix tii tu daam k̄ikat japim na ji'x oi'ñga'n, gio na pim jir jix chutumñigam kat, jix a'bhar jix dha'ram namkim japim xi chi ti'ka' gu jajannulh na b̄ix aixim tu'm ki'n mamxidhix, pui' na jax gux mumra'nma', gio gux ñankabma' na pi'x am oi'chdhix ka' ki'n gux uam totbikdam nax dha'ram nam̄ik, gam jai' gui' na b̄ix aixim tu'm totbik.

17 Gu' ji na gu' na mit pai' dhuuk bhai' ji jam tulhiiñchuda, bïx pu cham pai' matgir dhix dha'ram namkim na pim ka tu bia'kat, ni nat tu' ki'n jam palhbui.

Sia mik ja'k xi guguu mit gui' nam gammiji mu ja'p oipo suudai' dhaam kaknub ta'm na mit pai' dhuuk bhai' ji ja tulhiiñchuda gu Babiloonia oi'ñkam, gui' na mit pui'p jum tutumñigamta nam mi'p tu ga'raimik gu boptop ganai' bïx aixim tu'm ja bui. 18 Ba'p kai'ch am gø' ki'n nam xi ja ni'iñ na mu pix mi'jim tai chir:

—Dai dhi' nam ji'k mi' oi'ñkat Babiloonia nam bïx kap tu daam ki'kat na ji'x oi'ña'n, gio nam dai dhi'r jix chutumñigam kat. Cham pai' dhuuk pu chu'm ka jai'chdhilhia' am chi ba' gu ja'tkam ya' dir ja'p ja'k.

19 Ba' bhai' xim buidhak ja moom am gu matai gø'gø' ki'n bhai' ji sasra mit jix buam jum aagit nam joi'ndam ja ni'iñ gu Babiloonia oi'ñkam nam ja tulhiiñchu'n, jup xi kai'chit am:

—Ja'p moo siamrix ïbhidham ja dooda mit dhi' nam Babiloonia oi'ñkat! Tii cham tu'r ja'ppix ja'tkam kat am. Mi' dhir gu' na chich jich chutumñigamta gui' ja bui, nach mi' ja ga'lhidhimik gu boptop ganai' bïx aixim tu'm aach nach ji'k ja bia' gu kaknub, nam gu' dai dhi'x io'm jir jix chutumñigam kat. Gu' ji na mit gu' ya' jotmoda' cham pai' matgir, sia gu tu' nam bia'kat nax dha'ram namik.

20 Ba' bïx aapi'm na pim ji'k bhammi ja'p jup tu'ii'x dhaam, jix bhai' pim jum taat ka', nat gu' ba ja tulhiiñchuda gu Dios gui' nam mi' oi'ñkat Babiloonia, nam giilhim jix buam tomaatit. Bïx

sia aapi'm jix bhai' p̄ix jum taat ka' na pim ti j̄igi'ñ buiñor gu Dios na pim bhammi bap tu'ii'x dhaam, gio aapi'm na pim ji'k bhaankamu'n tu a'gimik guch Gi'kora' mu ja'p na ji'x oi'ñga'n, na gu' xib ba ja tulhiiñchu'n gui' na mit jam tulhiiñchudak jam koi jano' na pim duduakat gu jam tutku' bhaan. Xib ba' ja a'm ba gi' gui' na tu' ja a'm bipio'.

²¹ Ba' maa'n gu nobii'ñ gu Dios na b̄ixchu'x aichu'n na pu tu duñia', nat jax daa maa'n gu ḡe' komaarak jodai ja'p tu'm na jax gui' na ki'n jum tua' gu tiriik, mijimmi xi bua irban gu ḡe' suudai', mi' d̄ir ba'p kai'ch:

—Ja'pni ji bubuakia' pim aapi'm na pim ji'k mi' oi'dha' na pai' Babiloonia ti tii' na pai' dhuuk jam kooda' gu Dios, ba' cham pai' dhuuk ka jam tigia' am gu ja'tkam. ²² Ya' d̄ir ja'p ja'k cham pai' dhuuk ka jai'chdhilhia' am gu sasabdam nam b̄ix aixim tu'm sasaasbikar ki'n tu sab mi' na pim pai' oi'dha' xib, gio nam cham pai' dhuuk mi' ka tu ga'ra' gux dha'ram namkim b̄ix kap d̄ir na ji'x oi'ñga'n. ¿Jaroo gip ka tu jam saba'da'? Sia gui' na pim bhaan tua' gu tiriik, cham pai' matgilhia', sia aapi'm na pim b̄ix aixim tu'm ka'm tu juan, b̄ix sia cham pai' matgilhia' pim. ²³ Ampix ji chu jugia' mi' na pim pai' oi'dha', gampix jup tum duñia'. Tukaa' ja'k cham pai' ka miimda' gui' na ki'n jix chu maax ka', ni ku cham pai' dhuuk mi' pai' kar bhoo'n ka' na jax chum bua xib na ḡe' ki'n tum sabda' pai' no' mit bam t̄imo, na pimit gu' ḡe'kam ki'n cham am bua na pimit pui' ja mamtux gu ja'tkam b̄ix na ji'x oi'ñga'n nam jax ja'k ja daanit gu cham kikii' i'ii'mda' nai' tu jiboiñdha'. Nai' xi ja jootsat japim gu jam tujuandam tuk b̄ix kap na ji'x oi'ñga'n nam

tu ga'rapu' gux dha'ram namkim.

²⁴ Ba' pu'ñi ja'k ja dooda gu Dios gui' nam mi' oi'ñkat gø' kiicham na pai' Babiloonia ti tiggich, nam gu' giilhim jix buam tomaatit. Tii' na mit ja tulhiiñchudaimik ja koi gui' nam bhaankamu'n tu a'gimik gu ñio'ki'ñ, gio jai' gui' nam buiñor ti jii'ñdhat, gam jai' ja'ppix nam ja koodaimik biiix kap na ji'x oi'ñga'n.

19

¹ Ba' mi' dhir mui' dhit bhai' ji chum ñio gø' ki'n bhammi dir jix dhaam, jup tum kai'ch:

j'a'p moor gø'kam ji dhi Dios jich Gi'kora'!

Gammijich tu daanda' buiñor tu' ka'm niidhat, na gu'r gø'kam kat jir jix bhai'kam.

Tii' nat jix bhai' duu nat tu ja uañ gu ja ua'tulhdhara' gu ja'tkam mu ja'p oi'ñga'n bhaan,

pui' kuch ba' dai dhi' tu' ka'm niidhat gø'kamtu'nda' gammiji.

² Na gu' dhi' niidhix kam ja tulhiiñchu'n gu ja'tkam nam ji'k kuiñcha bia',

cham tu' na sia gui' nam jix bhai' tu jim.

Pui' ba' nat jax ba ja dooda gui' nam mi' oi'ñkat gø' kiicham na pai' Babiloonia ti tiggich,

na mit gu' dhi' maaxik gø'kam ki'n cham am bua buiñor,

na mit pui' ja mamtux biiix gu ja'tkam na ji'k oi'ñga'n nam jax ja'k biiix aixim tu buada' na tu'r ua'tulhdhara' buiñor gu Dios,

gam nam tu daanda' ja bui gu didios jup duñiixim,

gio na mit ja tulhiiñchudaimik ja koi gui' nam mu
ja'p ti pup tu ja a'gidhimik gu ñio'ki'ñ gu
Dios.

Pui' kut ba' ja koi,
na mit gu' gɛ' bam ua'tulh.

³ Mi' dhir ba' moop kai'ch am ip gio gu mui' nam
bhammi dir bha ñiok jix dhaam:

—Gɛ'kamtu'nda' ich gu Dios jich Gi'kora', na
gu'x io'm jir gɛ'kam, gio na bixchu'x aichu'n na pu
tu duña'. Jaiñ nat jax ja dooda gui' nam mu oi'ñkat
gɛ' kiicham Babiloonia ti tiiigim. Dhi' gammiji mi'
pup miijidha' am tai chir sia nar pai' dhuuk ka' git.

⁴ Ba' gu maa'n oo'm daman maakob gu ja'tkam
nam jir jagi'gir pa' nam bix xikoolh dhir daraa mi'
na pai' daa gu Dios, gio ba' gu maakob sasoi' nam
bix xikoolh dhir jup guguuk, na mit jax ja o'lhia
ki'n guguu, nai' ji mungia mit, dhirap xi chu sissap
gu ja moom, bhai' ji chu daani mit buiñor gu Dios,
jup kai'ch am:

—Jɛɛ', pui' dho. Bix dhit jach dho gɛ'kamtu'nda'
dhi Dios jich Gi'kora' na ya' daa.

⁵ Ba' ja'xpix bhai' dhir bhai'p ji chum ñio sonpan
na pai' daa gu Dios, jup tum kai'ch:

Tu daanda' pim buiñor gu Dios bix aapi'm na pim
ji'k mu ja'p oi'dha' dhi oi'ñga'n bhaan na
pim jir tɛ gɛ'gɛrkam,

gio aapi'm na pim jir ja'ppix ja'tkam,
sia aapi'm na pim tu' ka'm niidhat bhaankamu'n
tu juan,

na gu'x io'm jir gɛ'kam.

*Na bar piasta ka' bhammix dhaam na pai' ja'p ji
buusnia' na bam tiiimo' guch Xoi'kam*

⁶ Mi' dhir ba' panaas ku mit mui' dhit bhai' ji ñio gu ja'tkam, pix jap tum kai'ch na jax pai' no' gø' mir gu suudai' na sasbakda', piam ja'p na jax chum kai'chdha' no' tim tiroon, jup kai'ch am:

Bix dhit jach tu' ka'm niidhat gø'kamtu'nda' guch Gi'kora',
na gu'r gø'kam kat bixchu'x aichu'n na pu tu duña'.

Xib ya' dir ja'p ja'k bix kap sia bar gø'kam ka' na ji'x oi'ña'n gam sia nar pa ja'k.

⁷ Joidham jach bix jich jujur ki'n jix bhai'ch chaatit buiñor gø'kamtu'nda'.

Gio na gu' xib ya'r bhoo'n ka',
bam ai gu' na pai' dhuuk jum timo' dhi' na ja'p ji buusan na gux ki' kasnir.

Ya' bap tu'ii' gui' na biima'n jum timo',

⁸ ba titi' mit gux chua jannulh na joidham jir jix ki' gio nar totbikdam.

Gux chua jannulh, dhi' pix kat jup jum kai'ch na mit joidham jix bhai' tu jii na jax jix aa' gu Dios nam duduakat gu ja tutku' bhaan gui' nam ji'k ti jii'ñ buiñor.

⁹ Ba' maadit gu nobii'ñ gu Dios jup jiñ chitda:

—Ja'pnip mi'p xi chu daasa' u'uan ta'm: “Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jimia' gui' nam ji'k baidhix nam tu jugia' gu bhoo'n, nam gu' bix dhit biima'n jum timo' dhi' na ja'p ji buusan na gux ki' kasnir! Ba' ya' dir ja'p ja'k gammijix jijikgim bap tui'ka' am.”

Gio ba' moo ja'pnip xi chi:

—Dhi' nañ ji'k jax jum titda, bhaankamu'n gu Dios jañ pui'm titda, cham tu' aañ diilh. Silhkam jup kai'ch gu dhi' pui' na jax kai'ch.

10 Ba' aañ na ñich jax jiñ o'lhia ki'n kikbo, ba ji chu daani ñich buiñor gu nobii'ñ gu Dios na mi' tuñ a'gi'ñ, gu' ji na gu' gui'p jiñ chitda:

—Cha'p tu daanda' aañ jiñ bui, nañ gu' aañ pur cham tu'. Jir tujuandam tugi'ñ iñ pix gu Dios ja'p na jax aap jiñ jaduñ gio gu jai' nam ji'k tu' ka'm niidhat mi' pui' ba jiim na jax chum a'ga gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam. Gui' ji Dios nap xi dhañia'.

Na gu' bix nam ji'k bhaankamu'n tu a'ga gu Dios, bix ja jujur ki'n ba ti jii'gi'ñ am na jax jum kai'ch gux bhai'm kai'chdham ñi'ook na bhaan tu a'ga guch Xoi'kam.

Na ba tu mai'chia' gui' nax chua kabai cha'm jimda'

11 Ba' ja'xpix bhai' jim kupio' gux dhaam, ba' bhammi bam maax maa'n gu maa'nkam jix chua kabai cha'm, na ja'pni tii': Na pui' tu kuugalhdhidha' jax no't ba tii, gio na silhkam jup kai'chdha'. Na gu' gui'x bhai' ja silhka'n gu ja'tkam, gio na niidhix kam tulhiiñchuda' gu jaroi' no't tu' bhaan cham am bua buiñor. Piam no't jaroi' jax ba ji dhoda, tu kokda' ip buiñor. 12 Gu buupui'ñ gø'gøer mimiim ja'p na tai, gio na mui' ja tuttutu' gu kukrun. Ba' bha kobtagiñ maa'n bhai' xi ua'ñixchu' gu ñi'ook na pu cham jaroi' maat na jax kai'ñkam jup jum kai'ch, dai gui' dñilh pix jix maat. 13 Ba' gu jannulh na tii'chu', i'ñir ki'n mamxidhix, jix chukuum jix bi'. Gio ba' moo ja'pni ja'k jup tii' dhi' ji' nax chua kabai cha'm jim: Gu ñio'ki'ñ gu Dios. 14 Mui' oi'ñchu' am ji gu' gu sandaarui'x chugi'ñ gu Dios pui'x chooto kakbai cha'm ip,

gio ba' nam jix chooto titi'chu', jix kiki'x u'uañ gu ja jajannulh gio nar totbikdam. ¹⁵ Ba' maa'n chiñi'ram dir busaak gu tɛb kuxiir na bixxik dir jix mu'muk. Dhi' ba' ki'n tu kokda' biix kap na ji'x oi'ñga'n ja bui gui' nam jix bhaamki'ñ. Mi' dhir ja'p ja'k ba' bar ja gɛ'kam tuk ka' biix na ji'k ja'tkam, gio nax bhai' ja silhka'nda' ki'n gu baiñum oxia'n, gio ba' na ja aagi'ñdha' biix nam ji'k tu' jax buimik nam duduakat gu ja tutku' bhaan. Mi' dhir ba' dai na ba ja tulhiiñchuda' gui' nam ji'k cham mi' pui' jimia' na jax jix kii' ka'm nii'ñ, ja'p ji buusnia' na jax gu uubas no't xi ba kii' tootna'n ki'n, gio ba' na bha ja i'chdha' gu biiñ gui' na giilhim jix xibu' gio nax maimda', na jax chu'm ki'n tu tulhiiñchu'n gu Gɛ'kam Dios na bixchu'x aichu'n na pu tu duñia'. ¹⁶ Ba' bha ja'p jannulhiram gio toonaram bhai' xi ua'ñixchu' na jax chi', jup jum kai'ch: Gu ja gɛ'kam tuk gui' nam biix kap jir gɛ'gɛrkam sia nar pa ja'k.

¹⁷ Ba' ja'xpix maadit gu nobii'ñ gu Dios bhammi ji kikkok bhaan gu tanoolh jup ja titda biix gu u'ji' nam bha ja'p nini'x dhaam:

—Bhai' gor sap jiim na pim tu jugia' gu koi' na tu jam makia' gu Dios. ¹⁸ Na gu' gɛ' jai'chdhilhia' gux kii' bakaax na pim tu jugia', nar ja tutku' gui' nam biix kap jir gɛ'gɛrkam na ji'x oi'ñga'n, gio gu ja gɛ'gɛrkam tuk gu ja sandaarui'x chuk, gam jai' gui' nam jix o'jo' nam giilhim jix maatit tu kokda, gio gu ja tutku' gu ja'tkam gui' nam kakbai cha'm jiim gam gu ja bakxi' gu ja kakbai', gio ba' gu ja tutku' gui' nam jir tujuandam gio ba' gui' nam cham, gam gui' nam palhiip gɛ'gɛrkam ki'n dalhxix, gio ba' gui' nam jir ja'ppix ja'tkam.

19 Ba' gu nobii'ñ gu ja'ook na giilhim tu'm tu tuuku' gio nax xijum gook tu moom, ja b̄im gui' nam jir ḡḡerkam b̄ix kap na ji'x oi'ñga'n, gio gu ja sandaarui'x chuk, maap bam jumaap jamit nam ba tu kokda' buiñor gui' nax chua kabai cha'm jim ja b̄im gu sandaarui'x chugi'ñ. 20 Gu' ji nat gu' cham tu' ma'iich gu nobii'ñ gu ja'ook, nat gu' tu' pix dooda gui' nax chua kabai cha'm jim. Ba' pu daa mit gu nobii'ñ gu ja'ook b̄ima'n gui' na bhaankamu'n ja iatgidhimik gu ja'tkam na b̄ix aixim jix bhai'm duukam jup tu buimik ja niil'ñchudat nat bhaan pix ja iatgi nam ba' aaga' nam jum matgilhdha' ja kokobtai' am na bhaan jix maati' ka' nam ba kaichu' gu ja'ook, gio nam ba' tu dañia' buiñor gui' nar jup duiñxim na pui'p tu'm na gu nobii'ñ gu ja'ook. Ba' ja u'uuk mummu xi ja iabu mit pui' dudua kam na pai' ḡ' miim gu tai, na giilhim jix miim nax io'm jix choiñ. 21 Gu jai' ba' nam kaichgit gam gu sandaarui'x chugi'ñ, ja koi diilh gui' nax chua kabai cha'm jim ki'n gu t̄eb kuxiir na b̄ixxik dir jix mu'muk na chiñi'ram dir busaak. Ba' b̄ix gu u'ji' bhai' ji chu juu mit gu ja tutku', tu koi'mik am jum ju' mit.

20

Nam buuprai ba kuupa' gu ja'ook mambh̄ix jix cha'tmam oo'm oidha' juugit

1 Ba' mikkat maadit gu nobii'ñ gu Dios bhammi dir bhai' ba jurnim jix dhaam ji ua'dat gui' na ki'n jum kupio'k mu na pai' ḡ' ti di' na cham pai' ju' gio maa'n gu baiñum tirbiñ sarbhak. 2 Ba' daagik xi buupra ki'n gu baiñum tirbiñ gux bhangim, nar di'

pix gu ja'ook na ja'p tu'm tu tuuku' na gu tirook dai na gɛ', jir di' pix ip gu ko' gui' na bijik dir bax jai'ch, kuupa' ba' buuplhix kam mambhix jix cha'tmam oo'm (1000) oidha' juugit. ³ Ba' mi' dhir nat xi buuprak, kupio'kak mi' na pai' gɛ' ti di' mijimmi xi bua, gio mi'p xi kuu gu ki'ngob jix kabkam na ba' cham buusni cham nai' ka ja iatgi'ndha' gu ja'tkam. Mi' ba' na xim aaya' gu mambhix jix cha'tmam oo'm oidha', giop ka xi dho'ndho' am gu ja'ook, dai na gu' alhio pix, cham tu' mik.

⁴ Ba' maa'n kap daraa am mui' gu ja'tkam bhaan gu a'toxkar nam jax chu'm bhaan daraaka' gui' nam jir gɛ'gɛ'rkam pa'. Pui' ja'k gɛ'gɛ'rkam ki'n dalhxix am nam ja aagi'ndha' bix gu ja'tkam nam jax ja'k tui'ngida' nax kii' ka'm nii'n gu Dios nam ji'x juugit ya duduaka' dhi oi'nga'n bhaan. Jir di' pix am gui' na mit ja tulhii'ndhaidaimik ja koi ja i'kchulhdhak gu ja kuukxiopo jano' nam duduakat gu ja tutku' bhaan, nam xi chuut nam gammiji pu kaichgida' guch Xoi'kam nam ti ja chian nam jum matgilhdha' ja kokobtai' am piam ja noonob am na bhaan jix maati' ka' git nam kaichu' gu ja'ook. Ba' cham tu'm matgilh jamit, gio na mit cham tu' tu daani buiñor gu nobii'n gu ja'ook gio gup duiñxim na pui'p tu'm. Ba' duduadik baapmigik ba jii mit bhammi ja'k jix dhaam nam ba' gatuuk gio bhai'p jimii maap bar gɛ'gɛ'rkam ka' guch Xoi'kam ya' dhi oi'nga'n ja bui gu ja'tkam mambhix jix cha'tmam oo'm oidha' juugit. ⁵ Ku gu' dai gui' ji nam ji'k ti jii'ndhat buiñor guch Xoi'kam na mit ba' baapmigik jii bhammi ja'k buiñor. Ba' gui' nam cham ti jii'ndha', cham tu' dudua mit, mi' pup ko'iix am, nat pai' xim ai gu

mambhix jix cha'tmam oo'm oidha' na mit ba' duduadik bhai'p ji baapam. Gui' nam ji'k ti jii'gi'n buiñor guch Xoi'kam, bii'pi' baapam jamit. ⁶ Ja'p moo joidham jix bhai' tu ja jimia' gui' nam ji'k bii'pi' duduadi baapmigia', cham tu' gatuuk no't bam ai gu mambhix jix cha'tmam oo'm oidha'! Nam gu' mi' dhir ja'p ja'k gammijix jijikgim bap tui'ka', nam gu' bar maamra'n ka' gu Dios. Cham pai' dhuuk mu ja'k bhiiya' am nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha' git, nam gu' bhammi ja'k bap tui'ka' buiñor, ja'p ji buusnia' nam bhammi tu juanda' na pai' tu chiopi' gu Dios gio guch Xoi'kam, nam gu' bii'ma'n jir gē'gērkam ka' bix kap na ji'x oi'ñga'n nam ja aagi'ñdha' gu jai' ja'tkam na jax ja'k jix aa' gu Dios nam tui'ñgida' mambhix jix cha'tmam oo'm oidha' juugit.

Nam ba tulhiiñchuda' gu ja'ook

⁷ Mi' dhir ba' nat xim ai gu ja'kbui' mambhix jix cha'tmam oo'm oidha', giop xi dho'ñcho mit gu ja'ook na kuupkat. ⁸ Ba' giop xi mi' bix kap na ji'x oi'ñga'n nat giop ba ja iatgidham gu ja'tkam nam ba' pui' tu duñia' na jax ilhii'ñ. Bii'pi' bhai' ji ja iatgi gui' nam mur gē'gērkam na pai' gē'gēr jir kikcham na Goog ti tii', gio ja'pni ja'k na pai' Magoog jup ti tii', nam pai' dhir bix ja daam kik gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n. Ba' bix maap ja jumaap gu sandaarui'x nam ji'k jai'ch na ji'x oi'ñga'n, ja'p pix tu'ii' am na jax gu o'ya, pu cham jaroi' maat nam ji'k aix. ⁹ Mi' dhir ba' nai' ji jii mit bix kap na ji'x oi'ñga'n na mit ba ja gaagam gui' nam ti jii'ñdhat mi' pui' jiiim na jax jix aa' gu Dios nam ja kooda'. Ba' maa'n kap pix ji ja tii mit nam bix maap oi'dha'

na pai' gɛ'r kiicham na gɛ'kam ki'n ja a'm ti ni'iñ gu Dios. Ba' nam pai' dhuuk bax ja koodam, tai bhammi dir bha jigüisik jix dhaam ja a'm gii gu sandaarui'x, pu bix jaa mit. ¹⁰ Gu' ba' gu ja'ook nat ja iatgi, daagik mu xi bua mit na pai' gɛ' miim gu tai na giilhim jix io'm jix choiñ, mi' na mit pai' bua gu nobii'ñ gio gui' na bhaankamu'n tu a'gimik na pui'p ja iatgidhimik gu ja'tkam. Mi'm ba' pup jum tulhiñdha' tai chir nam miñjidha' gammiji sia na pai' dhuuk ka' git.

Gu Dios na ba ja aagi'ñdha' bix gu ja'tkam nam tu'jax buimik nam duduakat gu ja tutku' bhaan

¹¹ Ba' nañ mui' xi chi ni'iñ bhammix dhaam, bhammi pix dhaa gui' nax io'm jir gɛ'kam jix chua atookkor ta'm. Ba' gu oi'ñga'n gio gux dhaam na bha ja'p jix maax jotmoda' pix cham pai' matgir. ¹² Ba' ja'xpix ja'pni biipi' dir na pai' daa gui' ji' gɛ'kam, mi' bam maax jamit gu ja i'il'mda' bix gu ja'tkam nam ji'k jai'ch kat na ji'x oi'ñga'n, sia gui' nam jir jix chutumñigam kat gam gui' nam jir gampai' tuutu'm kat. Ba' gu Dios xi ja chia gu noonbi'ñ nam xi chigia' gux kakbok u'uan na bhaan mi chu daaxix na mit jax chu jii gio nam tu'jax buimik bix ji'ma'n gu ja'tkam nam duduakat gu ja tutku' bhaan. Mi' dhir ba' gu jumai u'uan jup xi chu chia nam xi chigia' nam bhaan daaxix nam jax chi' gui' nam ji'k jimia'x dhaam nam pai' gammijix jikgim bap tui'ka', na mit ti ji'ñdhak buiñor guch Xoi'kam mi' pui' jii na jax jix aa'. Ba' gu Dios xi ja aagi'ñ bix gu ja'tkam nam tu'jax buimik bix ji'ma'n jano' nam duduakat gu ja tutku' bhaan, gio nam tu' bhaan kuiñcha bia' jai',

mi' xi ñiidhat gu u'uan na bhaan mi chu daaxix na mit jax chu jii. ¹³ Bix jamit sia baapmigik bhammi ai gui' na mit mu ja'p koi bhai'kok gø' suudai' chir, sia gui' nam ji'k mu ja'k jup tu't nam pai' aajidhat gui' nam ko'iidhat cham ji chi jii'ñdhai buiñor guch Xoi'kam. Xi ja aagi'ñ ip gu Dios na ja tulhiiñchuda', nam gu' gø'kam ki'n kuiñcha bia' na mit gu' cham mi' pui' jii na jax jix kii' ka'm nii'ñ. ¹⁴ Ba' dhi' ji' nam mu ja'k jup tu't nam pai' ja'k aajidhat gui' nam ko'iidhat cham ji chi jii'ñdhai buiñor guch Xoi'kam, mijimmi xi ja iabu mit na pai' gø' miim gu tai nax io'm jix choiñ, dai na mit xi ja aa'ñdhak nam tu' bhaan kuiñcha bia', mi' nam pai' gammiji mi' pup jum tulhiiñdha', ja'p ji buusnia' nam giop ba ko'ya'. ¹⁵ Bix jamit sia mu ja'k xi ja iabu gui' nam cham mi buan u'uan ta'm nam jax chi', mi' nam pai' buan gui' nam buiñor bap tui'ka' gu Dios jix jijikgim, na mit gu' buiñor ti jii'ñdhak guch Xoi'kam mi' pui' jii na jax jix aa'.

21

Gu Juan na ba tigia' gu xibkam oi'ñga'n gio gu xibkam jix dhaam

¹ Ba' mi' dhir bix dhi' pui', ja'p ja'k jup bam maax gu xibkam oi'ñga'n gio gu xibkam jix dhaam, na gu' gu kihii'ñga'n oi'ñga'n gio gux dhaam pai' nat ja'k jax jum duu, cham pai' ka matgir binkam gui' na mix chu jai'ch kat bhaan. ² Ba' ja'xpix bhammi dir jix dhaam buiñor gu Dios bhai' ba timñim gu gø' kiicham na joidham tu tu'ii', jir di' pix gu xibkam Jerusaleen. Joidham jix chu abhaar ji gu', ja'p ji buusan na jax maa'n gu tiyaa

no't joidham jix chua ba tim tii' no't ba jim timo biima'n gu chio'ñ. ³ Mi' dhir ba' gø' ki'n bhai' ji chum ñio bhai' dhir na pai' daa gu Dios, jup tum kai'ch:

—Xib ya' dir ja'p ja'k gammiji buiñor bap tui'ka' am gu Gø'kam Dios dhich jaaduñ nam ya' bap tu'ii', gio gu Dios mu dir bha ja'k gammiji ja biim jup tui'ka' ip, nam gu' bar maamra'n. ⁴ Cham pai' dhuuk tu' bhaan jix buam jum aagit ka suanda' am ya' dir ja'p ja'k, ni na cham pai' dhuuk ka ja aaya' gu jax chu'm ko'kdai', gio nam cham tu' bhaan jum tulhiiña', ni nam pai' dhuuk ka ko'ya', na gu' ya' cham tu' pui' kia' na jax mu ja'k nam pai'p tu't biipi' dir.

⁵ Ba' gux io'm Gø'kam na bhai' daa atookor ta'm jup kai'ch:

—Biix jañich ba tu pataasa, cham tu' pui' kia' na jax biipi' dir.

Mi' dhir ba'p jiñ chitda aañ:

—Biix jap dhi' mi' xi dhaasa' nañ jax kai'ch, nañ gu' silhkam jup kai'ch.

⁶ Gio ba' moo mi' dhir jup jiñ chitda ip gio:

—Biix jañich pui' ba tu kuugalh ba' xib na jax tu daaxix kat, aañ nañ bijik dir pux jai'ch gio nañ ya' dir ja'p ja'k gammiji pu jai'ch ka' sia nar pai' dhuuk ka' git. Ba' gu jaroi' no'x chanoom gu ii'mdagaram bhaan, aañi' dho makia' pui' pix gux kii' suudai' mi' dhir baxbhixim bibiatam na pai' cham ga'ki, na ki'n gammijix jikgim bap tui'ka' mi' dhir ja'p ja'k, gio na ki'n cham pai' dhuuk ka tanoom ka'. ⁷ Dhi' ji' pu chu'm jañich ja iimchuda nañ ja makia' gui' nam ji'k gammiji pux biiñak ka' biix ja jujur ki'n aañ jiñ bui, sia kut tu'x buam jum duukam ja

daam ba ji jii. Ba' gammiji ya'n bii'm bap tui'ka' am, nam gu' bar jiñ maamar ka', aañ pur ja Dios tuk ka' gammiji sia nar pai' dhuuk. ⁸ Dai gui' nam ji'k cham jum guguuxi'ñ nam ti jii'ñdha' aañ jiñ bui, sia kum tii ba kəə guñ ñi'ook, cham tu' ja makia' iñ, sia gui' nam cham bix ja jujur ki'n jix biiñak ka' aañ jiñ bui sia kum tii ba ti jii'gi'ñ, ni sia gui' nam nai' pix jix chu bhaamki'ñdha', sia gui' nam jix buam tu bua, pui' na jax gui' nam ja koo'nda' gu ja'tkam, gio gui' nam jai' ja bia'kat gu u'uub ja bii'm boppda' nam cham maap tii'moi'x, gio gui' nam jir u'uub no'm jai' ja bii'm boppo gu chichio'ñ, gio ba' gui' nam nai' tu jiboiñdha' na ja a'm jup tui'ngida' gu cham kii' ii'mda', sia gui' nam ja bui tu daanda' bha ja'p ja tutut gu didios jum tii'tgidam nam jir jup duñiixim, gio ba' gui' nam jix ia'tbi' na pu cham jir silhkam ka' jax no'm kai'ch, gam sia gui' nam bix aixim tu bua na tu'r ua'tulhdhara'. Bix dhi' ji' nam pu'ñi ja'k jir tuutu'm gu ja'tkam, mu ja'k xi chu chiñia' iñ nam ja iabu' na pai' giilhim gə' miim gu tai gio nax io'm jix choiñ, mi'm ba' pup jum tulhiiñdha' nam miijidha' gammiji sia nar pai' dhuuk ka' git, ja'p ji buusnia' nam giop ba ko'ya'.

Gu Juan na ba tigia' gu xibkam Jerusaleen

⁹ Ba' maadiit gu nobii'ñ gu Dios nam ja daada' gu jaja' na bhaan mi jimdat gui' nat ki'n ja tulhiiñchuda gu Dios gu ja'tkam, bha jimik jup jiñ chitda:

—Bhai' xi jim ya'ni ja'k nañ jum ti'ñchuda' gui' na bii'ma'n jum tii'mo' gui' na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir.

¹⁰ Ba' nat gu' gə'ñ a'm bam tajaa gux Dhuudu' kam jix Uañ li'mda', mummu pai' chich ba ai gook

dit gu nobii'ñ gu Dios na muñ bai'ñchu', maa'n kap gø' oidha' ta'm na mik ja'p jix chu maax. Ba' bhammix dhaam dir na pai'p tu'ii' gu Dios, bhai' ba timñim gu gø' kiicham na joidham jix chu abhaar, jir di' pïx gu xibkam kiicham na pai' Jerusaleen ti tii'. ¹¹ Joidham gø' tum tanoor ji gu' bïix kap na ji'x jir kiicham, na gu' gø' tanoor gu Dios na bhai' daa, ja'p tu'm miim na jax chu'm totbikda' gu jodai gui' nax io'm jix dha'ram namiik gio na joidham ja'k dir jix chu maax. ¹² Ba' bïix xikoolh dhir tø'kob kuup gu gø' kiicham, mambhïix gok kap ba'r kiki'ñgob, bïix ji'ma'n kap ba' bha ua'ñix nam jax chii' gu mambhïix gook gu maamra'n gu Jakob. ¹³ Baik moo ja'pni xia'lhbui dhir ja'k bipio' gu kiki'ñgob, baik ba' moo ja'pni o'nsop dir ja'k, gio ba' moo ja'pni jurnip dir ja'k baik ip, gio ba' moo tai' dhir ja'k baik ip. ¹⁴ Ba' bïix xikoolh dhir daraa mambhïix gook gu joodai gø'gø'r na bhaan kiik gui' na ki'n kuup bïix xikoolh dhir gu gø' kiicham. Bïix ji'ma'n bhaan dhi joodai bha ua'ñix nam jax jup tii' gu mambhïix gook gu noonbi'ñ guch Xoi'kam na ja'p ji buusan na gux kii' kasnir.

¹⁵ Ba' gu nobii'ñ gu Dios na mu ja'p jiñ bai'ñchu', maa'n ua' gu jupaabdakar nar jix uam totbikdam na ki'n jupaabda' na ji'x moor gø' gu gø' kiicham, gam gu kiki'ñgobga'n, gio ba' gui' na ki'n tu kuup bïix xikoolh dhir. ¹⁶ Ba' xi jupaabai, mambhïix gook jix cha'tmam oo'm miil (12,000) kiloometros jir tøb maap dir gu gø' kiicham, bïix maakob kap dir jir maa'n na ji'xi'ñ, cham pai' maap dir jir tøb. Gio na ji'x jir tø'tøb gu ba'bhak, ja'kbui' ip mambhïix gook jix cha'tmam oo'm miil kilo-

ometros. ¹⁷ Mi' dhir ba' gui' na b̄ix xikoolh dhir ki'n kuup jup xi jupaabai, maa'n oo'm daman mambh̄ix maakob obrasaa'n jir t̄'kob. Pui' ja'k jupaabai nam jax ja'k tu jupaaba'n gu ja'tkam ya' kam dhi oi'ñga'n.

¹⁸ Gui' na b̄ix xikoolh dhir ki'n kuup gu ḡ' kiicham, jix a'bhar joodai ki'n bha bhi'ñbakchix na b̄ix aixim tu'm totbik gio nax dha'ram nam̄ik, gu' ba' gu ba'bhak na ɪrban d̄ir tuut, jix uam totbikdam nax dha'ram nam̄ik ki'n jup duñiix, na joidham ja'k d̄ir jix chu maax. ¹⁹ Gu' ba' gu ḡ'ḡ' joodai na bitaa'n d̄ir daraa na bhaan kiik gui' na ki'n tu kuup b̄ix xikoolh dhir gu ḡ' kiicham, b̄ix aixim tu'm totbikdam bha bhiibhi'spidhix. Maa'n gui' na b̄ix aixim tu'm totbik bha bhi'spidhix, gu jumai ba' gui' nax chukuum jix ch̄ido' totbik bhai'p bhi'spidhix, gio ba' moo gu jumai gui' nax io'm b̄ix aixim tu'm totbik bha bhi'spidhix, gio gu jumai na ja'p iam jup daa, jix mondora' totbikdam bhai'p bhi'spidhix. ²⁰ Gu' ba' gu jumai na ja'p ja'k jup daaxdhix, gui' na b̄ix aixim tu'm totbikdam bha bhi'spidhix, gio ba' gu jumai na ja'p ja'k, jix chukuum jix bi' totbikdam bhai'p xi bhi'spidhix, gio ba' moo gu jumai na ja'p ja'k iam jup daa, jix uam totbikdam bhai'p bhi'spidhix, gio ba' gu jumai na ja'p ja'k, gui' nax mondora' kat jix ch̄ido' totbik, gio ba' gu jumai na ja'p iam jup daa, gui' nax bi' kat jix uam totbik bhai'p bhi'spidhix, gio ba' moo gu jumai na ja'p ja'k jup daaxdhix, jix mondora' totbikdam bha bhi'spidhix, gu jumai ba' moo gui' nax bi' kat jix uam totbik, gio ba' moo gui' na ja'p d̄ir ja'k jup daaxdhix, gui' nax muraa'nma' kat jix ch̄ido' totbik bhai'p bhi'spidhix. ²¹ Gu'

ba' gui' na ki'n jum kukpa' gu kiki'ñgob, jir joodai sobkoñxim gui' nax io'm jix kaapak gio nax a'bhar jix dha'ram namkim. Ba' gu komarak boi na mu bhix irban gu gè' kiicham, dai gux kiiga'n gux uam totbikdam ki'n jup duñiix nax io'm jix dha'ram namik, na gu' joidham ja'k dir jix chu maax.

²² Ba' bhai' dhi gè' kiicham, cham tu' ka jai'ch gu chiop na pai' dhir tum daan, na gu' ja'p ji buusan na gu Dios bima'n guch Xoi'kam bhair' chiop, na gu' bhair'p tu'ii' bhix kap na ji'x jir kiicham. ²³ Ba' cham tu' kam aa' gu tu' na tu tonni'ñ ka' bhix kap na ji'x jir gè' kiicham, pui' na jax gu tanoolh gio gu masaa'n, na gu' gu Dios na bhair' daa joidham gè' tanoor, bhix kap tu tonni'ñ na ji'x jir kiicham, gux chu maax jir di' guch Xoi'kam. ²⁴ Joidham jix chu maax kir jam jup tui'ka' gu ja'tkam nam bhammi aaya' bhix kap dir na ji'x oi'nga'n bhair' dhi gè' kiicham. Gio gui' nam jir gè'gè'kam kat bhix kap na ji'x oi'nga'n na mit mi' pui' jii na jax jix aa', tu' ka'm tiigi xi chu makia' am gux dha'ram namkim gu Dios. ²⁵ Cham pai' dhuuk jum kukpa' gu kiki'ñgob bhair' na pai' dhir mu tum bapki miji ja'k na pai'r kikcham, gammiji pu kukpio'kix ka', na gu' cham pai' dhuuk tukgia', gammiji pur tataab ka'. ²⁶ Ba' bhix na ji'k gu ja'tkam na mit tu' ka'm ti gu Dios, bhammi eji tu daña' am buiñor, ja'p ji buusnia' nam tu makia' gux dha'ram namkim gio gu tu' na joidham jix a'bhar. ²⁷ Bhair' cham tu' ka jai'ch ka' am gui' nam jix buam tomaat na jax cham ki' ka'm ni'ñ gu Dios, ni sia gui' nam bixchu' bhaan jum ua'tulhi'ñdha' gam nam nai'x chu bhaamki'ñdha', gio gui' nam nai' pix tu iatgi'ñdha', dai ji gui' nam mi daaxix ka' nam jax chii' bhaan gu u'uan na pai'

ja daasaim guch Xoi'kam gui' nam ji'k ti jii'ndhidhat mi' pui' jiim na jax jix aa' nam ba' bhai'p tui'ka'.

22

¹ Ba' mi' dhir ja'p ja'k jup jiñ baidhak gu nobii'ñ gu Dios, maa'n kap jiñ aich na pai' gø' mir gu suudai' joidham jix kii', jir di' pix gui' na ki'n gammijix jikgim bap tui'ka' gu jaroi' no't xi ii. Joidham jix kii'x uañ ji gu', cham pai' palhiip pix am jix ikoora', bhai' dhir ja'k bha mir na pai' daa gu Dios gio guch Xoi'kam dhi' na ja'p ji buusan na jax gux kii' kasnir. ² Silh mi' irban gu gø' ki-icham buusan gu ak na bhaan mir gux kii' suudai', bixxik dir juu'ndharam gu ak ba i'xchix gu bhaidha' na gammiji bhøø nabap masaa'n. Dhi' ki'n sia gammijix jikgim bap tui'ka' gu jaroi' no't ba juu, gu jaaga'n ba'x bhaai' nam ki'n jum duduadhi'ndha' no'm jix kako'k gu ja'tkam nam mu ja'p oi'dha' na ji'x jir oi'nga'n. ³ Bhai' dhi gø' kiicham cham tu' ka jai'ch ka' gu tu' nam bhaan jum tulhiiña' gu ja'tkam no'm bhammi bap tu'ii', na gu' gu Dios gio guch Xoi'kam bhai'p tui'ka' ja biim na ja a'm ti nii'ndha', dai ji nam jix bhai'm taatit tu daanda' buiñor. ⁴ Maaxik ba nii'ndha' am gu' ja buupui ki'n na jax jir tu'm kam gui' na pui' tiñ Dios, gio na bhai' ba ua'ñix ka' ja kokobtai' am na jax chi'. ⁵ Cham pai' dhuuk xia'lhidhat ka jurnidha' mi' dhir ja'p ja'k, gammiji pur tataab ka'. Gio na cham kam aa'nda' gu tu' nam ki'n ti bigii'ñka' piam gu tu' na tu tonni'ñka', pui' na jax gu tanoolh gio gu masaa'n, na gu' gu Dios jich Gi'kora' gø' miimda' na bhai'p tui'ka'. Biix kap tu tonni'ñka' gu' na ji'x jir kiicham, gui' ba' nam ji'k bhammi bap tui'ka', ja silhka'nda'

am gu ja'tkam na mummu ja'p tu oi'ñka' oi'ñga'n bhaan.

Gu Juan nap kai'chdha' na bar mia'n na bha jim guch Xoi'kam

⁶ Ba' gu nobii'ñ gu Dios jup jiñ chitda ip gio:

—Biiix na ji'k jax jum titda gu Dios, silhkam jup kai'ch, cham tu' na pix jap kai'ch, na gu' gu Dios jich Gi'kora' gammiji pui' tu kuugalhdhidha' jax no't ba ti. Jir di' pix gui' na ja tajaani'ñka' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mdaga'n gui' nam ji'k bhaankamu'n ja aagi'ñdha' gu ja'tkam na jax tu duñia' gatuuk. Aañ ba' bhai'p xiñ joot nañ sap pu'ñi biiix ja mattuda' gui' nam ji'k bhaankamu'n tu a'ga gu ñio'ki'ñ na jax tu duñia' jootom, na cham ka miikidha'.

⁷ Guch Xoi'kam jup kai'ch ip:

—Jootom jañ moo mui' ba jim. Ba' joidham jix bhai' tu jimia' gu jaro'i' no' ti jii'gi'ñ na jax mi chu ua'ñix dhi u'uan ta'm nañ jax chu duñia' gatuuk, na gu' dai na pix bhaan ji bamgidha' na mi' pui' ba jimda' na jax jix aa' gu Dios.

⁸ Pu'ñi ja'k jañich ti kai gio na ñich ti tii' aañ nañ Juan tii' nañ jax ba tu jam a'gi'ñ jiñ jaaduñ. Ba' nat pu'ñi tii' chi'ñchuda gu nobii'ñ gu Dios, jiñ o'lhia ki'n kikbok ba ji chu daani ñich buiñor, ⁹ gu' ji nat gu' gui' puñ xoo'mchulh, jup jiñ chitda:

—Cha'p tu daanda' aañ jiñ bui, nañ gu' aañ jir ja'ppix tujuandam tugi'ñ gu Dios ja'p na jax aap gio gu jai' nam pui' bhaankamu'n jup tu a'ga, gam gui' nam ji'k ti jii'ñdhat buiñor guch Xoi'kam mi' pui' ba jiiim na jax ya' tu ua'ñix dhi u'uan ta'm. Dai ji gu Dios buiñor nap tu daanda'.

10 Gio ba' moo ja'pnip jiñ chitda gu nobii'ñ gu Dios:

—Xib ba' moo dai nap bix kap ja aagi'ñdha' gu ja'tkam na ji'x oi'ñga'n dhi' na pich ji'k tu' tu ua'na dhi u'uan ta'm, nam ba' bix pui' ba tu machia' na tu' jax dhuñia' gu Dios, na gu' dhi' cham xiim pui' tu kuugalhdha'. Cham tu' nap diilh pix pui'x chu mat ka'. 11 Cham jax bua sia kum jai' cham aa' nam mi' pui' jimia'. No'm bix aixim jix buam tu bua na jax cham jir am, cha'p ja soo'mchulhi'ñka', sia gui' nam bix aixim tu'm bhaan titi'ñcho nar jix buam jum duukam. Dai gui' nam ji'k ti jii'ñdhat mi' pui' ba jiim na jax jix aa' guch Gi'kora', nam jix bhai'm duukam bap tu bua na jax jix kii' ka'm nii'ñ, xi ja guguuxdha' ap nam jix io'm jix bhai'm duukam xip tu buada' bhaankamu'n gu Dios. Piam gu jaroi' no' bix juraa'n ki'n ba ti jii'gi'ñ buiñor guch Xoi'kam, pui'p jup xi guguuxdha' nax io'm mui' xix biiñak ka' buiñor gu Dios.

12 Ba'p kai'ch ip gio guch Xoi'kam:

—Cham xiim jañ mui' ba jim. Moo pim pix ti nñirada'. Pu tu ua'da' iñ gui' nañ tu jam makia' nar jam mai'chik ka', na tu' jam a'm bipio'da' na pim tu' jax buimiñ a'mkam na pim duduakat gu jam tutku' bhaan. 13 Aañ bijik dir pux jai'ch, gio ya' dir ja'p ja'k gammiji pu jai'ch ka' iñ sia nar pai' dhuuk ka' git. 14 Ba' joidham jix bhai' tu jimia' gu jaroi' no' cham tu' bix aixim ka tu bua na tu'r ua'tulhdhara', na ja'p ji buusanda' nax kii' tim ti'ii'ñka' gu jajannulhi'ñ, nam gu' dhi' ba' pix jix bhai' tñdai mu baasa' bhai' dñir na pai' mu tum bapki miji ja'k gñ kiicham, ba' dai nam ba chiñia' na tu jugia' gu bhaidha' na mu kii' irban gu gñ

kiicham na ki'n gammijix jikgim bap tui'ka'. ¹⁵ Dai gui' nam bixchu' bhaan jix u'ua'tulhdhix ka'm mu dir ja'p pup bi'ya' dirap dir, pui' na jax gui' nam bix aixim tu buada' na jax cham kii' ka'm nii'n gu Dios, gio gui' nam giilhim nai' ja jiboiñdha' gu ja'tkam, gio ba' gui' nam jai'x bhai' ja titdat gu u'uub ja bii'm boppoda', gio gui' nam jir u'uub no'm jai' ja bii'm boppo gu chichio'n, sia gui' nam ja koo'nda' gu ja'tkam, gio ba' gui' nam tu daanda' ja bui gup duiñxim didios, gam gui' nam jix ia'tbi' nam nai' pix tu iatgi'ñdha'.

¹⁶ 'Aañi' Jesus ya' dir mu joot jañich gui' nar nobii'n gu Dios mummu buiñor guñ chujuandam tuk Juan na ba' pui' tu mattuda' nañ ji'k jax tu duñia' jootom, na ba' mi' dhir gu Juan bix kap ba ja aagi'ñdha' gui' nam ba ti jigi'ñ aañ jiñ bui na ji'x oi'nga'n nam ba' pui' tu machia'. Aañ pui' ji buusan na jax gu g'e' chi'ii' gui' na katukgab bha tissa'n. Jir di' pix iñ gu boxii'n gu Dabii' gui' na bijik jir g'e'kam kat.

¹⁷ Gu' ba' gux Dhuudu' kam jix Uañ Ii'mda' gio gui' na ja'p ji buusan nar binga'n guch Xoi'kam, jup kai'ch am ip:

—Jum nira ich nap jootom bhai' xi jimda' Jesus jich Xoi'kam.

Pu'ni ip ba' gu jaroi' no' ba ti jigi'ñ buiñor guch Xoi'kam, no'x aa' na jimia' bhammi ja'k buiñor, jum aa' na tu' ka'm niidhat narka', gio na xi bai'ñdha' na jotmoda' bha jimda'. Piam no' jaroi' maadit jix chanoom gu ii'mdagaram bhaan, guch Xoi'kam dho pui' pix toi'dha' gux kii' suudai' na ki'n cham pai' dhuuk ka tanoom ka' gio na ki'n gammijix jikgim bap tui'ka'.

18 Ja'pniñ ja'k ba' moop kai'ch bhaankamu'n gu Dios ja bui gui' nam ji'k jix aa' nam tu jiñkuidhai mi' pui' jimia' na jax ya' tu ua'ñix dhi u'uan ta'm: Na cham jir am no't jaroi' jai' mi'p baapai gu ñi'ook na dñih jax ihii'ñ ya' na pai' tu daaxix dhix bhai'm kai'chdham ñi'ook, na gu'x io'm tulhiiñchuda' gu Dios mu na pai' ja tulhiiñchuda' gui' nam ji'k cham tu' ka'm tigia', pui' na jax ba tu ua'ñix dhi u'uan ta'm na mi chu a'ga na pai' ja'k ja tulhiiñchuda'.
 19 Gu' ba' gu jaroi' no't jai' boosolh dhi ñio'ki'ñ gu Dios na ji'k ya' tu daaxix u'uan ta'm, piam ku ja'p xi dhuukat, gu Dios pui'p baabo' na mi' ka daaxix ka' na jax chi' bhaan gu u'uan na pai' ja daasaim gui' nam ji'k bhammi aaya' gø' kiicham, na pai' joidham jix chu abhaar, bhai' na pai' gammijix jikgim bap tui'ka', pui' na jax tu a'ga bhaan dhi u'uan. Ba' cham tu' ka jugia' gu bhaidha' na bhammi kiik na ki'n gammijix bhai' ba tu tatda' ka' git.

20 Ba'p kai'ch ip gio guch Xoi'kam:

—Jix io'm jootom mu jimda' iñ no' pimit xim jotma'n na pim bix kap ja aagi'ñdha' gu jai' ja'tkam dhi' na ji'k mi chu ua'ñix u'uan ta'm.

Aañ ba'p titda:

—Ea nach pui' tu duñia' nap jax kai'ch Jesus jich Xoi'kam nap ba' moo jootom bha jimda'.

21 Ja'pniñ ba' pix jam titdañ jaaduñ. Moo git ba' gu Gø'kam jich Xoi'kam xi jam joi'ndat jam a'm ti ñidhidhat jam palhbui'ñchu' tu' na pix bhaan bix ji'ma'n aapi'm.

**Gu ñio'ki'ñ gu Dios na bhaan tu a'ga guch
xoi'kam
New Testament in Tepehuan, Southeastern
(MX:stp:Tepehuan, Southeastern)**

copyright © 2007 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tepehuan, Southeastern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tepehuán del sureste [stp], Mexico

Copyright Information

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tepehuan, Southeastern

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-05-05

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

0f8d31b9-5dd5-5a02-bb46-c2fd0a544e81